

หลักกฎหมายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมและปราบปรามผู้ต้องหา

คงได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 แล้วว่า ในการดำเนินคดีอาญาในแนวความคิดปัจจุบัน แม้จะถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี กล่าวคือ เป็นผู้ร่วมในคดีที่สืบสิทธิทาง ๆ ใน อันที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ก็ตาม แต่การเข้ามาแทรกการบังคับของรัฐ เช่น การจับ การตรวจค้น หรือแม้กระทั่งการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ระหว่างคดี ก็ยังมีความจำเป็น ที่รัฐจะต้องใช้กับผู้ถูกกล่าวหาได้ เพราะฉะนั้นแล้วการดำเนินคดีอาญาของรัฐก็ไม่อาจ จะดำเนินไปได้ หรือยากต่อการที่รัฐจะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา นั่น นอกจากวิธีที่ตามการ โฆษณาการบังคับกับผู้ถูกกล่าวหา ดังที่กล่าวนี้ จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อฐานะของผู้ถูก กล่าวหาในฐานะที่เขาเป็นประธานในคดี และไม่ขัดกับหลักการที่ว่าเขาเป็นผู้ได้รับการ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิสูจน์ว่าผิด และในบทที่ 2 ข้อ 2.3 ผู้เขียนได้ กล่าวถึงในรัฐที่เป็นนิติรัฐโดยแท้ ศาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้โฆษณาการบังคับ จะเปิดโอกาส ให้เจ้าหน้าที่งานของรัฐโฆษณาการบังคับได้ก็เฉพาะภายใต้เงื่อนไขหรือข้อยกเว้นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีฉุกเฉินที่หากเกินช้าไปจะเกิดความเสียหายเท่านั้น

เมื่อถึงคราวที่ถึงขั้นปฏิบัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับหัวข้อวิชาสันนิษฐานว่าการศึกษา เห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้โดยลำพังเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร และในบางครั้งก็ต้องการควบคุมตัว ไว้นานเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมีจำนวนไม่ได้สัดส่วนกับจำนวน ความผิดที่เกิดขึ้น ทำให้การสอบสวนไม่อาจจะกระทำได้เสร็จภายในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง จึงมีความจำเป็นที่การควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ก่อน เนื่องจากเกรงว่าถ้าปล่อยตัวไป ผู้ต้องหา จะไปชมชุกชุมหลักฐานที่ยังไม่ใคร่ชัดเจนได้

ในบทที่ 3 นี้ จะศึกษาและวิเคราะห์หลักกฎหมายรวมทั้งแนวปฏิบัติทางพนักงานสอบสวนในการใช้อำนาจควบคุมหรือปราบปรามผู้ต้องหา ในระหว่างการสอบสวนว่า หลักกฎหมายและแนวปฏิบัติที่บังคับมีอยู่ในปัจจุบัน มีข้อที่สมควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการจับและการควบคุม

เหตุที่ผู้เขียนหยิบยกหัวข้อนี้ขึ้นมาพิจารณาจนก็เป็นเพราะว่า ผลกระทบของการจับนั้นย่อมมีผลกระทบต่อโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพทางร่างกายของผู้ถูกจับ เพราะการจับนั้นเป็นมาตรการขั้นแรกที่มีรัฐนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ความสัมพันธ์ระหว่างการจับและการควบคุมตัวผู้ต้องหาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น

ศาสตราจารย์ ดร. นฤศ แสงอุทัย ไขให้เห็นว่า "ความมุ่งหมายที่จะจับกุมผู้ต้องหาซึ่งมีความผิดอาญานั้นอย่างหนึ่ง และความมุ่งหมายที่ให้ออกหมายสอยส่วนควบคุมหรือขอให้ศาลซึ่งผู้ต้องหาเป็นอีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ที่ต้องจับกุมผู้ต้องหาซึ่งผิดนั้น ก็เพื่อจะไต่สวนผู้ต้องหาส่วน เมื่อไต่สวนการสอยส่วนเกี่ยวกับผู้ต้องหาเสร็จสิ้นแล้ว ต้องถือว่าความจำเป็นที่จะจับกุมผู้ต้องหาซึ่งผิดนั้นไป ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะได้รับประกันตัวไป ในทางประเทศพนักงานสอบสวนหรือศาลจะไม่ให้ประกันก็ต่อเมื่อมีเหตุขอ 2 ประการ คือ (1) ถ้าไม่ประกันไปแล้วจะไปทำให้พยานหลักฐานเสียหาย หรือ (2) เกรงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี"¹ ความเห็นของ ศาสตราจารย์ ดร. นฤศ แสงอุทัย ดังกล่าวข้างต้น นี้ว่าเป็นความเห็นที่ถูกต้องและสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมาย หากเราไต่พิจารณาขั้นตอนของบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการจับ² แล้ว ผลกระทบในขั้นแรกก็คือการควบคุม และการควบคุมนี้กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น³

¹ นฤศ แสงอุทัย, "ใครควรมีอำนาจสอบสวน," วารสารนิติศาสตร์, หน้า 24.

² วัตถุประสงค์ของการจับ หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว การจับย่อมทำไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการที่จะดำเนินการทางคดีกับผู้ถูกจับ วัตถุประสงค์เบื้องต้นก็คือ ก็เพื่อประโยชน์ในการซักถามถึงเรื่องความผิดที่ใคร่เกิดขึ้น

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86

มาตรการดังกล่าวนี้เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลจิบหลังจากที่ได้มีการจิบโดยชอบแล้ว เพราะหากการจิบนั้นเป็นไปโดยมิชอบด้วยหลักกฎหมาย¹ แล้ว ผลในเบื้องต้นคงถือว่าเจ้าพนักงานผู้ทำการจิบนั้นมีความผิด และไม่ถือว่าใคร่กระทำการ เป็นเจ้าพนักงานซึ่งยังผลให้การทำร้ายเจ้าพนักงานผู้นั้นไม่ เป็นความผิดฐานทอสูชัศหว่างเจ้าพนักงาน

ทั้งที่ใคร่กล่าวข้างต้นแล้วว่า การจิบเป็นมาตรการขั้นแรกที่รัฐนำตัวบุคคลกล่าวหาว่ากระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เมื่อมีการจับบุคคลกล่าวหาว่ากระทำความผิดโดยชอบด้วยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายขั้นแล้ว นอกจากจะมีผลกระทบบทข้ออื่นเสีย เกี่ยวถึงบุคคลอื่นจนถึงการประกบอาชีพของบุคคลอื่นเป็นผลกระทบทางสังคมแล้ว ผลในทางกฎหมายที่อาจจะเกิดขึ้นได้เพราะการจับมิได้หลายประการ และมีผลต่อบุคคลที่จับเอง บุคคลจิบ หรือต่อบุคคลอื่นใด ก็คงจะกล่าวต่อไปนี้

1. ผลในทางกฎหมายต่อบุคคลจิบ ในบางกรณีบุคคลจิบอาจต้องรับผิดชอบในทางอาญาได้ ในกรณีที่การกระทำใด ๆ โดยเจตนาหรือประมาท เป็นเหตุให้บุคคลถูกความคุมขังทัณฑ์หรือนำไปคุก บุคคลจิบต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 204 ให้ความ "ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลหรือคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำความผิดประการใด ๆ ให้บุคคลอยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังไป ของระหว่างโทษ....." หรือมีความผิดตาม มาตรา 205 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ว่า "ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา 204 เป็นการกระทำโดยประมาท บุคคลจิบต้องระวางโทษ....."

¹ การจับจะถือว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึง (1) ผู้มีอำนาจจับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 วรรคแรก, 78 วรรคท้าย และมาตรา 79) (2) การจับต้องมิใช่หมายจับ เว้นแต่จะต้องด้วยชื่อยกเว้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57 มาตรา 78) และ (3) ชัยห้ามในการจับ แม้จะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามจับในที่รโหฐาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81)

หากการจับ เป็นไปโดยมิชอบตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้แล้ว บุคคลจิบอาจมีความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ หรือมีความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่มิชอบ และอาจต้องรับผิดชอบทางละเมิด โดยชดเชยเสียหายในทางแพ่งให้แก่บุคคลจิบอีกด้วย

2. ขอลินทางกฎหมายที่ข่มขืนนอก หากมีผู้ใดช่วยเหลือ ให้ผู้ถูกจับหลบหนีไประหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน หรือให้หัวหน้านักแก้ไขผู้ถูกจับที่หลบหนีไปช่วยเหลือของรับผิดตามความในมาตรา 191 หรือมาตรา 192 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

3. ขอลินทางกฎหมายต่อผู้ถูกจับ

(1) ผู้ถูกจับจะถูกคนตัว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85) การคนตัวผู้ถูกจับในกรณีดังกล่าวนี้ อาจจะไม่เป็นการคนตัวในที่สาธารณะ และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้หนีของไว้ในครอบครอง เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งไปมาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 ก็ได้¹

(2) ผู้ถูกจับจะถูกควบคุมตัว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86 และมาตรา 136)²

(3) หากผู้ถูกจับหลบหนีการควบคุมของเจ้าพนักงาน ผู้ถูกจับย่อมมีความผิดฐานหลบหนีการคุมขัง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190

¹ ตามหลักกฎหมายว่าด้วยเรื่องการคนตัวบุคคล ใ้ระบุว่า การคนตัวบุคคลมีอยู่ 3 กรณีด้วยกัน คือ คนตัวบุคคลในที่สาธารณะ (มาตรา 93) คนตัวบุคคลในที่วิเวก (มาตรา 100 วรรคสอง) และการคนตัวผู้ถูกจับ (มาตรา 85)

² สำหรับการควบคุมผู้ถูกจับนั้น กฎหมายห้ามมิให้ใช้วิธีการควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น ดังนั้น หากผู้จับใช้วิธีการควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าความจำเป็นในการควบคุมตัวแล้ว ผู้จับอาจมีความผิดต่อเสรีภาพได้ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 744/2501)

จากหลักกฎหมายที่ชี้ให้เห็นถึงผลของการจับว่ามีผลระงับอย่างใดทั้งที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เขียนใคร่ขอตั้งเป็นข้อสังเกตในเรื่องนี้ว่า การจับมีว่าเป็นมาตรการบังคับขั้นแรกที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพทางร่างกายของบุคคลเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่ออีกหลายประการ เพราะฉะนั้นรัฐจะต้องสร้างและให้หลักประกันจากการถูกจับโดยไม่ชอบธรรม โดยการกำหนดให้มีมาตรการควบคุมอำนาจการจับที่มาตรการควบคุมก่อนและหลังจับ แต่เนื่องจากไม่อยู่ในขอบเขตของหัวข้อที่ผู้เขียนกำลังศึกษาทำวิทยานิพนธ์นี้โดยตรง ผู้เขียนจึงจะไม่ขอกล่าวในส่วนที่เป็นรายละเอียด¹

จากความเห็นของทนายศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ดังกล่าวข้างต้น ประเด็นหลักกฎหมายที่ผู้เขียนใคร่กล่าวถึงนั้น จะเห็นได้ว่าการจับและการควบคุมตัวผู้ถูกจับนั้นกฎหมายได้บัญญัติแยกกันไว้เป็นคนละชั้นต่อกัน และมีความมุ่งหมายที่แตกต่างกัน แต่ก็มีส่วนสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การควบคุมตัวนั้นเกิดขึ้นภายหลังการจับ ทั้งนี้เพราะว่าการจับนั้นสิ้นสุดลงเมื่อได้มีการมอบตัวผู้ถูกจับ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 บัญญัติว่า "เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับของเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ถ้ามุ่งหมายจับก็ให้เอาออกอานใหญ่ผู้ถูกจับทั้งทั้งแจ่งเหตุที่จับนั้นด้วย" เมื่อผู้ถูกจับถูกส่งตัวมายังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะมีอำนาจควบคุม และการควบคุมนั้นกฎหมายได้กำหนดวิธีการเอาไว้ว่า ให้ใช้วิธีควบคุมเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกจับหลบหนีเท่านั้น² นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดระยะเวลาการควบคุมไว้ด้วย ฉะนั้น ในหัวข้อต่อไปนี้ ผู้เขียนจะได้

¹ ผู้ที่สนใจอาจค้นคว้าได้จาก ร.ท.ท.สุเมธ อธิษฐานานันท์, "เหตุในการจับกุม," วิทยานิตยสารหม่อมราชวงศ์ทศภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2529

² คำว่า "วิธีควบคุม" ในที่นี้หมายถึงมาตรการที่เจ้าพนักงานใช้กับผู้ถูกจับภายหลังที่มีการจับกุมแล้ว เพื่อให้ผู้ถูกจับคงอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานต่อไป เช่น การมัดมือหรือใส่กุญแจมือ หรือสวมโซ่ เป็นต้น

ศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวน

3.2 การควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวน

ทั้งที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ในหัวข้อข้อยกเว้นของการศึกษาวิจัยว่า จะจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะเรื่องการควบคุมและปากสั่งผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนเท่านั้น โดยจะทำการศึกษาจากหลักกฎหมายที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติจักษุศาสตร์ และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

เนื่องจากขอบเขตของวิทยานิพนธ์จะศึกษาถึงการควบคุมและปากสั่งผู้ต้องหาในคดีอาญา ฉะนั้น หัวข้อนี้ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะได้ศึกษาถึงความหมายของคำว่าผู้ต้องหา เพื่อที่จะได้ทราบความหมายถึงผู้ใด และขอบหลักเสียงไม่ว่าจะฟ้องกล่าวถึงบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเป็นพื้นฐานเสียก่อน

ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญานั้น ย่อมจะต้องถูกดำเนินคดีโดยเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่ในขณะที่เกี่ยวข้องกับแต่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ยังมิได้มีการพิสูจน์ว่าเป็นความจริงตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาที่ย่อมจะต้องได้รับความคุ้มครองตามสมควรด้วย ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีความสำคัญซึ่งนานาประเทศให้ถือว่า เป็นประธานในคดีทั้งคดีกล่าวไว้ในบทแรกของวิทยานิพนธ์นี้ การพิจารณาว่าบุคคลจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเมื่อใดจึงสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่การพิจารณาถึงสิทธิเสรีภาพของเขาในฐานะที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสงบเรียบร้อยของสังคม

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย กฎหมายไต่เบื้อคดีคำนิยาม
ไว้เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไว้ 2 ประเภท คือ

1. "ผู้ต้องหา" หมายความว่า บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่ยังไม่ไต่
เบื้อฟ้องศาล ¹
2. "จำเลย" หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยซึ่งกล่าว
กระทำความผิด ²

จากคำนิยามของคำว่า "ผู้ต้องหา" และ "จำเลย" ทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กล่าวข้างต้น ปัญหาที่ควรพิจารณาคือ แม้ประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาจะก่อให้เกิดคำนิยามศัพท์ว่า เมื่อใดบุคคลจะตกเป็นผู้ต้องหาไว้แล้วก็ตาม
แต่ก็ยังไม่ชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้อธิบายไว้อย่าง
ชัดเจนว่าต้องมีพฤติการณ์อย่างใด จึงจะเรียกได้ว่า "ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด" และ "ใคร
เป็นผู้กล่าวหา" ผู้ถูกกล่าวหาจะทราบดีว่าถูกกล่าวหาหรือไม่ หรือจะต้องถูกจับกุม
แล้ว จึงจะเป็นผู้ต้องหา

ปัญหาข้างต้นมีความเห็นแตกต่างกันอยู่หลายแนวความคิด ดังจะกล่าวตาม
ลำดับดังนี้

แนวความคิดแรก เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาจตกเป็นผู้ต้องหาได้โดยไม
รู้ตัวเลย เช่น นอนอยู่ที่บ้าน หรือนั่งทำงานอยู่ก็อาจตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด
อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ เป็นการแปลความตรงตามนิยาม เมื่อถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็
ตกเป็นผู้ต้องหา โดยไม่ต้องคำนึงว่าใคร เป็นผู้กล่าวหา และจำเป็นที่ของกล่าวหาของผู้ถูก
กล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ โดยนัยความเห็น ถ้าเจ้าพนักงานสงสัยว่าใครกระทำความผิดก็

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2)

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (3)

หรือผู้เสียหายไปร้องทุกข์ หรือผู้มีกล่าวโทษก็ บุคคลผู้ถูกกล่าวหานั้นก็ตกเป็นผู้ต้องหา
แล้ว ¹

แนวความคิดที่สอง บัญญัติหลักปฏิบัติว่า ผู้ที่จะถูกสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหา
ไต่ถาม จะต้องมีความหมายเรียกหรือหมายจับมาเพื่อทำการสอบสวน และคำว่า "ถูกหาว่าได้
กระทำความผิด" นั้น จะต้องกล่าวหาต่อบุคคลนั้นเอง โดยจะต้องแจ้งให้เขา
ทราบก่อนว่าเขาได้กระทำความผิด และกระทำความผิดด้วยเรื่องอะไร จึงเห็นว่าเป็นการจำเป็น
ที่จะต้องแจ้งให้บุคคลที่กล่าวหา ทราบถึงนั้น เมื่อมีความหมายเรียกหรือหมายจับแล้ว ผู้ที่ถูก
ตกเป็นผู้ต้องหาทันทีที่แจ้งขอหาให้ทราบนั้น ²

ตามแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การตกเป็นผู้ต้องหา มีความ
ยากง่ายต่างกัน แต่ก็มีจุดรวมกันประการหนึ่งก็คือ การกล่าวหา นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับ
เจ้าพนักงานของรัฐ ถ้าไม่มีการเกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน ผู้ใดก็ยังไม่ตกอยู่ในฐานะผู้
ต้องหา ³ เช่น การที่ นาย ก. กล่าวหา นาย ข. ว่าฉ้อโกงของนาย ก. นาย ก.
ไม่ทำให้ นาย ข. เป็นผู้ต้องหา และการที่ นาย ก. ฟ้อง นาย ข. ต่อศาลเองโดยไม
ได้ดำเนินการขานเจ้าพนักงานก็ไม่ทำให้ นาย ข. เป็นผู้ต้องหาเช่นเดียวกัน

ตามแนวความคิดเห็นแรกนั้น กล่าวไว้ว่าเป็นแนวปฏิบัติที่มุ่งในปัจจุบันนี้ และ
มีคำพิพากษาศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ว่า เมื่อมีผู้ไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนกล่าวหาว่า
นายแดงบุกรุกที่ดิน นายแดงข่มขืนตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2) แล้ว ⁴

¹ ชุมที ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,
(พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2508), หน้า 7.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

³ คณิง ภาไชย และ พรงค์ ใจหาย, "คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา" เฉม 1, หน้า 26.

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1341/2509

ทั้งนี้ ตามแนวความคิดเห็นแรกนี้ การที่บุคคลจะตกเป็นผู้ต้องหา นั้นน่าจะมากเพียงแต่มีการกล่าวหาบุคคลนั้นว่าได้กระทำผิดอาญา ซึ่งต้องเป็นการกล่าวหาต่อเจ้าพนักงานหรือเจ้าพนักงานกล่าวหาเอง การกล่าวหาต่อเจ้าพนักงานอาจเป็นไปในรูปของคำร้องทุกข์โดยผู้เสียหายเอง หรือคำกล่าวโทษของบุคคลอื่นก็ได้ แม้ว่าการตกเป็นผู้ต้องหาจะเป็นไปโดยบังเอิญก็ตาม แต่ก็เชื่อว่าผู้ต้องหาจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากหลักกฎหมายในเรื่องการจับหรือการควบคุมแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะเจ้าพนักงานจะท้องพิจารณาการมีมูลน่าเชื่อถือในเรื่องที่กล่าวหาขึ้นเสียก่อนเป็นลำดับแรกประกมกับได้มีขั้นตอนตามกระบวนการตั้งแต่รับแจ้งของเจ้าพนักงานไปจนถึงการจะควบคุมผู้ถูกกล่าวหาขึ้น ใ้มีการแยกชั้นตอนโดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้อย่างดี มิใช่การที่ฐานะในคดีหรือเรื่องที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้ต้องหาแล้วจะทำให้เสียสิทธิหมดเสรีภาพไปโดยผลของกฎหมายเลยก็หาไม่ เจ้าพนักงานจะท้องมีหลักฐานหรือเหตุผลในการที่จะเรียก จะจับ จะควบคุม หรือจะปล่อยตัวเป็นขั้นตอนตามลำดับไป หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดให้เจ้าพนักงานปฏิบัตินั้น นอกจากจะปรากฏอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังปรากฏอยู่ในช้อยบังคับ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเฉพาะเรื่องและเป็นการทั่วไปอีกด้วย เช่น ช้อยบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 ที่มี ความมุ่งหมายให้การดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ยุติธรรม เพื่อให้เกิดหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง¹ หรือ คำขอขงหาหรือของกรมอัยการในการดำเนินการสอบสวนคดีอาญาที่ 3557/2504 ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2504 ว่าตามวิธีที่ควรดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของพนักงานสอบสวนนั้น เมื่อมีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษในคดีอาญา

¹ กองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง, "คำชี้แจงเกี่ยวกับช้อยบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2523, วารสารมหาดไทย, 5 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2523), หน้า 16.

พนักงานสอบสวนควรทำการสืบสวนเสียก่อน เมื่อฟังไต่ความมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นจริง จึงดำเนินการสอบสวน¹

ส่วนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ซึ่งตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยนั้น ไม่มีปัญหา เนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้ค่อนข้างจะชัดเจน กล่าวคือ บุคคลจะตกอยู่ในฐานะจำเลยเมื่อใดถูกฟ้องยังศาลแล้ว ซึ่งหมายถึงในคดีที่อัยการ เป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น เพราะถ้าเป็นคดีที่ราษฎร เป็นโจทก์ฟ้องเอง ผู้ถูกฟ้องยังไม่ตกอยู่ในฐานะจำเลยจนกว่าศาลจะประทับฟ้องแล้ว²

นอกจากบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา และตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยทั้งคดีกล่าวมาแล้ว ยังมีบุคคลอีกประเภทหนึ่งที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามบัญญัติไว้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคลประเภทนี้ แต่หาได้ให้คำนิยามไว้ เช่น บุคคลที่มีฐานะ 2 ประเภทที่กล่าวแล้วไม่ บุคคลประเภทนี้คือ "ผู้ถูกจับ"³ จึงทำให้เกิดปัญหาว่า บุคคลประเภทนี้ตามความหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีความหมายถึงใคร

คงที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไว้ในหัวข้อ 3.1 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจับและการควบคุมแล้วว่าการจับตามกฎหมายนี้มีไว้จะของเป็นการจับตัวกันจริง ๆ ทุกกรณีไป การจับนั้นอาจใช้วิธีลุ่มหลุม เช่น เชิญตัวให้ไปตัวกันก็ได้ แต่ถาไม่มาไว้วางใจ

¹ พ.ศ.อ. อรุณ เนตรบุตร, พ.ศ.ท. อัมพร ศิริวัฒนกุล และ พ.ศ.ท. นันทิ วงศ์สถาพร, ระเบียบคำสั่งยังบังคับของกรมตำรวจและกองบัญชาการตำรวจนครบาล ว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญา-วินัย, (กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์, พ.ศ. 2523), หน้า 505-506.

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคท้าย

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ, 83, 84, 85, 86 และ 87 ซึ่งกล่าวถึงบุคคลผู้ถูกจับไว้

ก็อาจใช้กำลังจับตัวนำไปก็ได้¹ ดังนั้น การจับตามความหมายทางกฎหมายนั้น อาจจะมี
มีการแตะต้องตัวผู้จะถูกจับหรือไม่ก็ได้ เพียงแต่แจ้งว่าจะต้องถูกจับ และสั่งให้ไปยังที่
ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพร้อมตัวผู้จับ คือ ตกอยู่ในอำนาจของผู้จับ
ก็ถือเป็นการจับแล้ว และผู้ถูกจับก็ถือว่า "ผู้ถูกจับ"

ข้อที่ควรพิจารณาต่อไปคือว่า ในความหมายทางกฎหมายนั้น คำว่า "ผู้ถูกจับ"
จะมีความหมายและก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย ต่างกับคำว่า "ผู้ต้องหา" "จำเลย"
อย่างไร ในเรื่องนี้มักกฎหมายให้คำนิยามไว้ดังนี้

"การที่จะเรียกบุคคลใดว่าเป็นผู้ต้องหา ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ถูกกล่าวหาเป็น
กิจจะลักษณะแล้ว ถ้ายังไม่มีข้อกล่าวหาอะไรลงไปตราไว้ก็ ตราบนั้นแม้จะจับเขา
แล้วโดยเหตุอันสมควรที่จะจับได้ ก็เรียกว่า "ผู้ถูกจับ" ไม่ใช่ "ผู้ต้องหา" ดังเช่นที่กล่าว
ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84, 86 เป็นต้น"²

นักกฎหมายอีกท่านหนึ่งอธิบายว่า "มีคำอีกคำหนึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา ก็คือ คำว่า "ผู้ถูกจับ" ผู้ถูกจับอาจเป็นผู้ต้องหาในขณะที่เดียวกันหรือไม่เป็น
ก็ได้ ถ้ามีการกล่าวหาอยู่แล้ว ผู้ถูกจับก็เป็นผู้ต้องหา แต่ถ้ายังไม่มีใครกล่าวหาเลย เช่น
ถูกจับโดยสงสัยว่ากระทำความผิดเช่นมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือถูกจับโดยมีเสียงร้อง
เอะอะเมื่อยังไม่มีมีการกล่าวหา ก็ไม่เป็นผู้ต้องหา"³

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่
1155/2505

² ชุมิตติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 8.

³ ประเถียง กิ่งทิบุตร, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 1,
(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), หน้า 14.

แต่ข้อกำหนดหนึ่งอธิบายโดยให้รายละเอียดเพิ่มเติมถึงความหมายของคำว่า "ผู้ถูกจับ" และ "ผู้ต้องหา" ว่า หมายความว่า¹ จะใช้คำว่า "ผู้ถูกจับ" ในทางทฤษฎีนั้นอาจเทียบได้กับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83, 84, 85, 86 และ 87 เป็นต้น ซึ่งใช้คำว่า "ผู้ที่จะถูกจับ" หรือ "บุคคลซึ่งจะถูกจับ" เช่นกัน เหตุที่ผู้ถูกจับอาจจะยังไม่มีฐานะเป็นผู้ต้องหา ก็เพราะการจับของเจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้จับนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคแรก บัญญัติไว้ให้เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับเพียงแต่ของแจ้งแก่ผู้ถูกจับนั้นว่า เขาจะถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือคุมขังผู้จับ แต่อย่าจำเป็นก็ให้จับตัวไปเท่านั้น กฎหมายมิได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้จับต้องกล่าวหาโดยจำต้องแจ้งข้อหาแก่ผู้ถูกจับไว้แต่อย่างใด เพราะฉะนั้น ผู้ถูกจับจึงอาจจะไม่ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหาตามความหมายของกฎหมายก็ได้"²

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และแนววินิจฉัยของความหมายของคำว่า "ผู้ถูกจับ" และ "ผู้ต้องหา" ทั้งที่โลกสาวช่างทမ်းแล้วก็อาจจะเพียงกล่าวได้ว่า ในทางปฏิบัติอาจเป็นการยากที่จะแยกความหมายของคำว่า "ผู้ถูกจับ" กับ "ผู้ต้องหา" ได้โดยเด็ดขาดว่าเมื่อใดจึงจะถือว่าบุคคลผู้ถูกจับเป็นผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ผู้เขียนมีความเห็นว่าการที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติคำว่า "ผู้ต้องหา" "จำเลย" และ "ผู้ถูกจับ" แยกออกจากกันจากกันนั้น นอกจากเหตุผลตามที่กฎหมายได้อธิบายไว้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าคำว่า "ผู้ถูกจับ" นั้น มีความหมายกว้าง เจตนารมณ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของการให้หมายถึงบุคคลที่ถูกจับตามกฎหมายทุกประเภท ซึ่งอาจจะหมายถึงพยานที่ชี้พยานเรียกของศาล³ หรืออุกหน้ตามคำพิพากษาที่จงใจชักชวนไม่ปฏิบัติตามหมาย

¹ หมายถึง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14 (3)

² พ.ศ.ศ. สง่า กวงฉัตร, "ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่การสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด," บทนิติคดี, เล่มที่ 40, ตอน 3 พ.ศ. 2526, หน้า 303

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. มาตรา 111 (2)

บังคับคดี¹ หรือผู้ถูกจับโดยไม่ว่าจะมีหมายจับและยังไม่ได้มีการร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบ เช่น กรณีผู้ถูกจับเพราะกระทำผิดซึ่งหน้า² เป็นต้น ซึ่งผู้ถูกจับนี้อาจเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ได้ ที่ผู้เขียนเห็นเช่นนั้นก็เนื่องจากอาศัยความเห็นของนักกฎหมายที่ผู้เขียนได้เคยปรึกษามากล่าวอ้างข้างต้นแล้ว และหากจะพิจารณาตามบัญญัติในมาตรา 87 เกี่ยวกับระยะเวลาในการควบคุม กฎหมายจะใช้คำว่า "ผู้ถูกจับ" ตลอดตั้งแต่เริ่มพันธนาการทั้งหมด ระยะเวลา 7 วัน (วรรค 1-3) จนกระทั่งในวรรค 4 การขอให้ศาลซึ่งผู้ถูกจับนั้น ผู้ถูกจับต้องเป็นผู้ต้องหาแล้วกฎหมายจึงใช้คำว่า "ให้ส่งตัวผู้ต้องหาศาล" ความในวรรค 4 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 "ผู้ถูกจับ" และ "ผู้ต้องหา" จึงเป็นบุคคลคนเดียวกัน³ เพราะบัญญัติเหตุแห่งการขอให้ศาลซึ่งไว้ว่า "เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น" อันเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการควบคุมผู้ถูกจับและผู้ต้องหาให้สัมพันธ์กัน ซึ่งการสอบสวนนั้นเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดลงโทษ ผู้ถูกจับกรณีนี้ที่กล่าวมาแล้ว เช่น จำเลย พยาน และลูกหนี้ ไม่ต้องทำการสอบสวน

โดยสรุปบุคคลที่เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยนั้น สรุปได้ว่ามีอยู่ 3 ประเภท คือ ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา และจำเลย ซึ่งแต่ละประเภทจะถูกควบคุมหรือซึ่งควบคุมความจำเป็นและระยะเวลาที่แตกต่างกันซึ่งจะกล่าวละเอียดในหัวข้อต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 298

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (1), (2), (3)

และมาตรา 80

³ ถ้าหากจะตีความตามตัวอักษรว่า "ผู้ถูกจับ" และ "ผู้ต้องหา" ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 4 ไม่ใช่หมายถึงบุคคลคนเดียวกันแล้ว ก็จะเป็นกรณีในทางไม่ว่าจะเป็นชัดหรือชัดประหลาด (a manifest absurdity) ฟันธงเกี่ยวกับจะแปลคำว่า "ผู้กระทำความผิด" ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคแรก ว่ามีความหมายตามตัวอักษรว่าหมายถึงความเฉพาะผู้กระทำความผิดจริง ๆ เท่านั้น

3.2.2 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการควบคุมของท่าในระหว่างการ

สืบสวน

3.2.2.1 ความหมาย

คำว่า "ควบคุม" นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า

"ดูแล กำกับดูแล, กักขัง, กักหรือขังผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างสืบสวนไว้ไม่ให้หนีอิสระ"¹

ส่วนความหมายในทางกฎหมายได้ให้คำนิยามไว้ว่า

"ควบคุม" หมายถึง การควบคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน²

"ขัง" หมายถึง การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาล³

นอกจากนี้ นักกฎหมายไทยยังได้ให้ความหมายของคำว่า "ควบคุม" และ "ขัง" ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2 (21) (22) ว่า การควบคุม หมายถึงการคุมขังหรือกักขังผู้ถูกจับโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนสอบสวน ส่วนคำว่า "ขัง" หมายถึงการกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาล⁴ พร้อมทั้งยกตัวอย่าง

¹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2526), หน้า 172.

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (21)

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (22)

⁴ สัญญา ชรรณศักดิ์ และ ประภาส อวยชัย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 25.

"คือการจับและยึดกุมตัวซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่จะควบคุมและยึดกุมบุคคลไว้ ทำให้บุคคลของสูญเสียบเสรีภาพ อาจเป็นเวลา 2-3 นาที ดังนั้น การคุมขังที่ขมขื่นตามกฎหมายจะตกลงกำหนดระยะเวลาที่จะควบคุมไว้ด้วย"

(Detention, like arrest, search and seizure, in a use of the police power of the state. Detention is a restraint of freedom of movement which might be for a few minutes. The legality of the detention is determined by its purpose and the length of time that the person was detained).

จากคำวิเคราะห์ที่ตามมากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และจากความหมายที่ให้โดยนักกฎหมาย นักอาชญาวิทยาที่กล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การควบคุมตัวของภาคีการที่รัฐใช้อำนาจหน่วงเหนี่ยวของสงฆ์ว่าใครจะทำความผิดอาญาไว้โดยการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของสงฆ์ โดยให้ตกอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่งานในช่วงเวลาที่จะใช้ในการพิสูจน์ว่าใครจะทำความผิดจริงหรือไม่ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่ถูกจับขังลอบไปจนกว่าขบวนการสอบสวนความผิดได้เสร็จสิ้น ระยะเวลาที่ถูกจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ยังไม่ถือว่าเป็นการถูกล่วงโทษ เพราะยังไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าเขาได้ทำความผิดจริง

3.2.2.2 วัตถุประสงค์ของการควบคุมในระหว่างสอบสวน

ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนที่ 2 ว่า บุคคลจะไม่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยการคุมขัง หรือควบคุมโดยไม่จำเป็น ดังนั้น การควบคุมบุคคลกล่าวหาว่ากระทำความผิด (ถูกจับ, ถูกองหา) จึงต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จำเป็นเท่านั้น

ในการสอบสวนหรือการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดไปลงโทษนั้น พนักงานสอบสวนย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา นอกเหนือจาก

ความมุ่งหมายในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างคำเนิ่นคดี ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ในตอนที่ 2 ในหัวข้อ 2.2 แล้ว การควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนยังได้ทำไปเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน แม้จะมีกฎหมายกำหนดไว้ว่าการสอบสวนไม่จำต้องทำทนายผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนที่ใด เมื่อใด แล้วแต่จะเห็นสมควรก็ตาม¹ แต่ถ้าวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาไว้ก็จะทำให้การสอบสวนที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาสะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น การที่ห้องแจ้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติ อันเป็นอาชีพของผู้ต้องหาอันใดมาจากผลของการสอบสวนใหญ่ผู้ต้องหาทราบ² ทลออกหมายหลักฐานอื่น ๆ ที่ต้องใหญ่ผู้ต้องหาเพื่อยืนยันอย่างหนึ่งอย่างใดเหล่านี้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งนี้ในตอนที่ 2 หัวข้อ 2.2 และในตอนที่ 3 หัวข้อ 3.2.2.2 นี้ จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา อันแต่เป็นการมองประโยชน์ของสังคมมากกว่าจะมองประโยชน์ของปัจเจกบุคคล ภายหลังจากที่เราได้พิจารณาถึงแนวความคิดและเหตุผลที่ก่อให้เกิดอำนาจควบคุม โดยได้พิจารณาจากแง่ประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมาแล้ว ขมเกิดการจำเป็นที่ควรจะต้องพิจารณาถึงสิทธิปัจเจกบุคคลที่จะถูกกระทบกระเทือนจากการควบคุมบ้าง การควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับระหว่างสอบสวนย่อมกระทบสิทธิบุคคลหลายประการ เช่น

- (1) อาจเบียดเบียนเสรีชนเป็นการลงโทษบุคคลล่วงหน้าก่อนที่ จะได้มีการพิสูจน์ว่าเขาได้กระทำความผิด
- (2) อาจกระทบกระเทือนถึงความเป็นอยู่ เช่น การงาน เสริมธุรกิจ ครอบครัวยุติธรรม
- (3) ในบางกรณีเป็นการตัดโอกาสที่จะสู้คดี เช่น การเก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138

(4) เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่งานของรัฐควมจำผู้ถูกควบคุมไต่ถาม และอาจเป็นเหตุให้มีการประพฤตินิติหน้าที่โดยเห็นแก่อาณานิสงส์จึงเกิดขึ้นได้

ถึงแม้ว่าการควบคุมระหว่างการสอบสวนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทาง ความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคลก็ตาม ก็เป็นที่ บอชมติกันว่า รัฐต้องมีอำนาจควบคุมเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญา เพื่อนำตัวผู้ กระทำผิดมาลงโทษ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อความ สงบเรียบร้อยของสังคม ขณะเดียวกันรัฐก็ต้องคุ้มครองเสรีสิทธิด้วย

อำนาจควบคุมผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดของพนักงานสอบสวนจึงเกิดจากแนว ความคิดที่รัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมนั่นเอง ส่วนหน้าที่ที่รัฐจะ ต้องคุ้มครองเสรีสิทธินั้น รัฐก็ต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ทั้งแก่การจับ การควบคุมให้ ประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงเสรีภาพของราษฎรให้มากขึ้น โดยต้องยึดเป็นหลักการปฏิบัตินี้ว่า การจับกุมผู้ต้องหาจะกระทำใ้ต่อเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น¹

3.2.3 อำนาจในการควบคุมและระยะเวลาในการควบคุมของพนักงาน

สอบสวน

อำนาจควบคุมผู้ต้องหาในเบื้องต้นของไทยกับของต่างประเทศ เช่น ประเทศ- สหรัฐอเมริกา อังกฤษ คล้ายคลึงกันคือ ตำรวจเป็นผู้ใช้อำนาจควบคุม และไ้บัญญัติให้ อำนาจควบคุมโดยจำกัด เช่น ของไทยควบคุมได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง ของต่างประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ควบคุมได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง แต่อำนาจที่จะควบคุม ต่อไปได้อีกนั้น ของไทยยังคงให้เป็นอำนาจของตำรวจ สำหรับอำนาจที่จะควบคุมต่อไป อีก ในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ไ้บัญญัติไว้คล้ายคลึงกัน คือ ให้องค์กรอื่นเข้า มาเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะควบคุมผู้ต้องหาต่อไปหรือไม่ ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ ว่าจะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และแนวคำพิพากษาศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ เช่น ในคดี

¹ พุค แสงอุทัย, "ใครควรมีอำนาจสอบสวน," วารสารนิติศาสตร์, หน้า 20-21.

McNabb V. United States, 318 U.S. 819 (1943) ทางใต้วงหลักเป็นแนวเดียวกันว่า เมื่อทำการจับกุมบุคคลใดแล้ว เจ้าพนักงานผู้ทำการจับ ต้องรีบนำตัวผู้ถูกจับส่งไปยังศาลชั้นต้นที่มีอำนาจจำกัด ซึ่งอาจจะเรียกชื่อว่า Municipal Court, District Court, Magistrate Court หรือ Justice of the Peace Court¹ ในทันทีทันใด (immediately) หรือภายในเวลาเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (without unreasonable delay) เช่น ในของรัฐ California, The Penal Code, Section 825 วางเป็นหลักไว้ว่า "...the police officer must take the defendant before the magistrate "without unnecessary delay", and in any event, within two days after his arrest." เมื่อ นำผู้ถูกจับมาปรากฏตัวต่อศาลในครั้งแรกนี้ ผู้พิพากษาที่ถึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. แจ้งข้อหาอย่างเป็นทางการให้ทราบ
2. แจ้งสิทธิในการมีทนายความช่วยทูลผู้คดี
3. ถามค่าให้การจำเลย และพิจารณาปล่อยชั่วคราว

กระบวนการนำตัวผู้ถูกจับมาปรากฏตัวต่อศาลเพื่อให้การทขข้อกล่าวหาในทางอาญาในครั้งแรกนี้ ในสหรัฐอเมริกาเรียกกระบวนการในตอนนี้ว่า arraignment²

การที่ผู้ถูกจับจะต้องมาปรากฏตัวต่อศาลโดยเร็วนี้ โดยหลักการแล้วมีผลทำให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นกลางและอิสระ มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีนั้นโดยทันที ซึ่งโดยปกติแล้วก็อาจจะถือได้ว่าเป็นโอกาสแรกที่เกี่ยวที่ศาลจะเข้ามามีบทบาทในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับในอันที่จะตรวจสอบว่าการจับนั้นกระทำไปโดยชอบ

¹ วีระ ทรัพย์ไพศาล และ กนก อินทรนิพนธ์, "รายงานการปฏิบัติงานศาล ณ ประเทศแคนาดาและประเทศสหรัฐอเมริกา, กฤษฎา, หน้า 26

² Hazel B. Kerper, "Introduction to the Criminal Justice System," p. 274-275.

และถูกฟ้องตามหลักเกณฑ์ที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถ้าการจับเป็นไปโดยชอบด้วยหลักกฎหมาย ศาลก็จะไต่หาหน้าที่ที่ควรสมควรว่า เห็นควรที่จะให้ผู้นั้นจับได้รับการประกันตัวออกไป เพื่อเตรียมสู้คดีหรือว่าควรจะควบคุมผู้นั้นไว้ก่อน สำหรับระยะเวลาในการควบคุมผู้นั้นของพนักงานสอบสวนที่กฎหมายใหม่อย่างจำกัดนั้น ก็ด้วยเหตุข้อที่ว่า ผู้นั้นจับยังเป็นผู้นิติอยู่ การควบคุมตัวในระหว่างการสอบสวนย่อมเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคลเป็นอย่างมาก กฎหมายจึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเคร่งครัด¹

หลักการควบคุมตัวต้องหาในระหว่างการสอบสวนนี้ ศาลสูงสุดของสหรัฐได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"ศาลไม่ควรละเลยเกี่ยวกับหลักการสอบสวนหรือการที่ตำรวจใช้อำนาจควบคุมเบื้องต้น เหตุที่ให้อำนาจศาลเป็นผู้พิจารณาเบื้องต้น ก็เพื่อป้องกันสิทธิของบุคคลกล่าวหาตนเอง ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติม บทที่ 4 ให้ความหลักให้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการจับในเบื้องต้น โดยดูจากหลัก "เหตุอันน่าเชื่อ" (probable cause) เป็นสำคัญ เพราะหากปราศจากเหตุอันน่าเชื่อแล้ว การฟ้องคดีย่อมทำไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐานที่จะดำเนินคดีกับผู้นั้นโดยเฉพาะในคดีความผิดร้ายแรง (felony) หลักการใหญ่ของรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้เน้นให้ศาลเป็นผู้พิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินคดีและควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไปในทางที่มิชอบ"²

โดยหลักการที่จะให้มีการจำกัดระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้นั้นให้อยู่ในช่วงระยะเวลาที่จำกัดที่สุด และให้ศาลเข้ามาขยับบทบาทในเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดร่างกฎหมายของแกละมอร์รัฐให้เป็นไปในแนวเดียวกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา

¹ Ibid, p. 276.

² คดี Mallory V. United States, 354 U.S. 449 (1957)

จึงได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจับกุมใน
ปี ค.ศ. 1947 โดย The Interstate Commission on Crime โดยกร่าง
The Uniform Arrest Act ในมาตรา 11 ของ The Uniform Arrest Act
โดยบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาในการควบคุม (Length of Detention) ที่ผู้ถูก
หาไว้ว่า "If not otherwise released, every person arrested shall
be brought before any available magistrate with in twenty-four
hours of arrest, Sunday and holidays excluded, unless a judge of
the (district) court of the (district) where he is detained or
of the (district) court of the (district) where the crime was
committed for good cause shown orders, that he be held for a
further period of not exceeding forty-eight hours".¹

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าไม่มีหลักการที่จะให้ความคุ้มครองแก่อำนาจ
ของผู้ถูกจับ และเป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา
ที่ให้ถือว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลที่จะทวงคอยสอดส่องดูแลการจำกัดเสรีภาพของ

¹ Hazel B. Kerper, "Introduction to the Criminal Justice System", p. 251-253.

ประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารใดกระทำไปโดยมีเหตุสมควรหรือไม่¹

สำหรับในประเทศอังกฤษก็เช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ถือว่าเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ในประเทศอังกฤษมีกฎหมายหลายฉบับที่ตราออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองและให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล กฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งในเรื่องนี้ก็คือ The Habeas Corpus Act 1679 กฎหมายฉบับนี้เป็นหลักประกันที่สำคัญที่สุดสำหรับเสรีภาพส่วนบุคคลของบุคคลสัญชาติอังกฤษ กล่าวคือ คนสัญชาติอังกฤษจะถูกควบคุมหรือจำขังอยู่โดยปราศจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลในเวลาอันสมควรไม่ได้ หากบุคคลซึ่งคนใดเห็นว่าตนต้องขังอยู่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อาจยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้ออกหมายเรียก Habeas Corpus ไปยังบุคคลซึ่งขังอยู่ซึ่งนั่นในภาษาอังกฤษจะหมายถึงขัง เพื่อศาลจะไต่สวนเหตุที่ตนต้องขังอยู่ และพิพากษามีอำนาจที่จะสั่งปล่อยบุคคล

¹ นอกจากศาลจะเข้ามามีบทบาททั้งรายละเอียดที่กล่าวแล้ว อัยการก็ได้เข้ามามีบทบาทอีกด้านหนึ่งด้วย กล่าวคือ แม้การสอบสวนจะกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของอัยการ หลังการจับกุมตำรวจผู้จับจะต้องแจ้งให้อัยการทราบ พร้อมกับแสดงพยานหลักฐานเพื่อให้อัยการได้ตรวจสอบว่า การจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อัยการจะทำการตรวจสอบพยานหลักฐานในเรื่องนี้ว่ามีหลักฐานที่น่าเชื่อถือหรือไม่ว่าผู้ถูกจับได้กระทำความผิด หากพยานหลักฐานที่ปรากฏมีมูลพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด อัยการก็จะสั่งให้ดำเนินการสอบสวนพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาในการดำเนินคดีต่อไป หรือสั่งปล่อยผู้ต้องหาหากพยานหลักฐานไม่มีมูลเหตุอันสมควรที่จะดำเนินคดีได้ ดู คัมภีร์ แก้วเจริญ, "จับคน : ผลของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในแง่พยานหลักฐาน," วารสารอัยการ, ปีที่ 2, ฉบับที่ 13, (2522), หน้า 65-65.

ซึ่งผู้ต้องหา โทษมีหลักประกันหรือไม่มีหลักประกันก็ได้ ตามที่ศาลจะเห็นสมควร¹

ในประเทศอังกฤษ ได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการควบคุมตัวผู้ต้องหา กล่าวหาหรือจำเลยในคดีอาญาไว้ใน The Criminal Justice Act 1967 ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้ได้ระบุให้อำนาจตำรวจที่จะจับกุมโดยไม่มีหมายจับของผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดแล้ว หรือกำลังจะกระทำความผิด หากมีเหตุอันควรสงสัย (reasonable cause) เช่นนั้น² เมื่อผู้ต้องสงสัยถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ถูกกล่าวหาจะถูกนำตัวมายังศาลชั้นต้น (Magistrates' Court) โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ไม่ควรเกิน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ถูกจับ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนเบื้องต้นว่าหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอกี่ที่จะเชื่อว่าเขาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ ถ้าหากเขามีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ก็ต้องปล่อยตัวไป แต่จากการไต่สวนของศาลเห็นว่ามีเหตุที่น่าเชื่อว่าผู้ถูกจับเป็นบุคคลที่มีความผิด ศาลก็อาจจะสั่งควบคุมผู้ต้องหา อย่างไรก็ตามศาลจะต้องเปิดโอกาสใหญ่ของทนายร้องขอประกันตัว

กล่าวโดยสรุป หลักของการควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวน ผู้พิจารณาเบื้องต้นว่ามีเหตุจำเป็นที่จะควบคุมผู้ต้องหาหรือไม่ คือ ศาลชั้นต้น (Magistrates' Court) และหากมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหา ศาลก็จะกำหนดเวลาควบคุมและสถานที่ที่จะใช้เป็นที่ควบคุม

เพราะฉะนั้น ในประเทศอังกฤษ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ต้องสงสัยแล้ว นำตัวมาคุมขังไว้ การคุมขังนั้นอาจจะถือว่าผิดกฎหมายก็ได้ ถ้าหากว่าเป็นกรณีที่ตำรวจ

¹ เซวง ชูศิริ, "การร้องขอให้ปล่อยจากการคุมขังโดยผิดกฎหมาย," วิทยานิติพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, หน้า 107.

² Michael Zander, Cases and Materials on the English Legal System, (London : Weidenfeld and Nicolson, 1973), p. 122.

คุมขังผู้ต้องหาไว้โดยไม่ดำเนินการให้มีการฟ้องคดีโดยเร็ว หรือถ้าในกรณีที่ตำรวจจับ
ผู้ต้องสงสัยโดยไม่มีความหมายจับที่ออกโดยศาล และไม่นำตัวผู้ถูกจับไปยังศาลชั้นต้น
(Magistrates' Court) ภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลไต่สวน ชัยมดีถือว่าเป็น
การคุมขังโดยผิดกฎหมายเช่นเดียวกัน เมื่อการคุมขังเป็นไปโดยผิดกฎหมายเช่นนี้ ทาง
เบียวบาวีตีหนึ่งก็คือการร้องขอหมาย Habeas Corpus ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

จากการที่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่
ตำรวจที่นำตัวผู้ต้องหาที่ถูกจับมายังศาลโคเชมิดจ์เช่นนี้ ชัยมดีจะเกิดผลที่แก่ฝ่ายผู้ต้อง
หาเป็นอย่างมาก เพราะการดำเนินการทางศาลโดยรวดเร็วเช่นนี้ ชัยมดีเป็นการคัด
โอกาส เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะข่มขู่หรือกระทำการอื่นใดที่มีลักษณะจรรยาบรรณผู้ต้องหา
นอกจากนั้น การที่นำตัวผู้ต้องหามาปรากฏที่ศาลโดยเร็วเช่นนี้ ชัยมดีเป็นประโยชน์แก่
ผู้ต้องหาในชั้นที่เขาจะได้รับการชี้แจงสิทธิต่าง ๆ ความที่เขาสามารถอุทธรณ์การคุมขัง
จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และเขายังมีโอกาสได้รับการประกันตัวเพื่อให้ได้ไปรวบรวม
พยานหลักฐานมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของเขาต่อไปในชั้นพิจารณาคดีของศาล

สำหรับประเทศไทย บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87
หากพิจารณากันอย่างผิวเผินและตามความเข้าใจโดยทั่วไปแล้ว มักจะเห็นกันว่าได้ให้
อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องหาในเมืองขึ้นได้ถึง 7 วัน หากคดีมีไรศคดี
ความผิดลหุโทษ และเป็นอำนาจของตำรวจโดยแท้จริงที่จะควบคุมผู้ต้องหาได้โดยไม่ต้อง
ผ่านองค์กรใด ๆ เหมือนกับของต่างประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ถ้ามองพิจารณา
บทบัญญัติในมาตรา 87 ด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยยึดมั่นในหลักการที่จะอำนวย
ความยุติธรรมแก่ฝ่ายผู้ต้องหาแล้ว จะเห็นได้ว่าแม้กฎหมายจะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมี
อำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพนักงาน
สอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาเพื่อการสอบสวนได้โดยปราศจากการควบคุมการใช้อำนาจนั้น
แต่อย่างใด เพราะถ้าหากพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 87 วรรคแรกและวรรคสาม
ประกบกันแล้ว จะเห็นได้ว่าวิธีการควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนอยู่ในบังคับแห่ง

ระยะเวลาและความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีที่จะอ้างเป็นเหตุในการควบคุมผู้ต้องหา ¹

การกำหนดระยะเวลาในการควบคุม เป็นการควบคุมการใช้อำนาจควบคุม ประการหนึ่ง การใช้อำนาจควบคุมโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา หรือกำหนดระยะเวลาให้นานเกินไป จะเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานควบคุมกระทำการอันมิชอบทาง ๆ ตลอดจนควบคุมไต่ถามขึ้น ²

นอกจากจะใช้ระยะเวลาซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถกำหนดได้แน่นอน เป็นมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนแล้ว มาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจควบคุมผู้ต้องหาเพื่อการสอบสวนอีกประการหนึ่งก็คือ ความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ³

สำหรับระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนนั้น หากพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว จะเห็นว่ากฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการควบคุมโดยอำนาจพนักงานสอบสวนโดยแท้ กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรคแรก อนุญาตให้ควบคุมเท่าที่จำเป็นเพื่อการสอบสวน ถ้าเป็นความฉิบส่อหรือความฉิบส่อที่ฉิบส่อไม่สูงกว่ความฉิบส่อโทษก็ให้ใช้อำนาจควบคุมได้หาเวลาที่จะถามคำให้การ

¹ เมื่อพิจารณาความในมาตรา 87 วรรคแรกและวรรค 3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ย่อมจึงเกิดขึ้นว่า เมื่อความจำเป็นตามพฤติการณ์สิ้นไปแล้ว อำนาจควบคุมของเจ้าพนักงานก็สิ้นไปเช่นกัน แม้ว่าจะยังไม่สิ้นระยะเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้ควบคุมไต่ถาม และในทางกลับกัน แม้ความจำเป็นตามพฤติการณ์จะยังไม่หมดไป แต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้เพื่อการควบคุมสิ้นไป อำนาจควบคุมของเจ้าพนักงานก็ต้องสิ้นไปด้วย

² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, "การควบคุมอำนาจพนักงานสอบสวนตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา," นิติศาสตร์, ฉบับที่ 5 ปีที่ 9 (2521), หน้า 46.

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรคแรก

และเพื่อให้รู้ว่าเป็นใครอยู่ที่ไหนเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามมิให้ควบคุมไว้เกิน 48 ชั่วโมง (โดยไม่นับเวลาเดินทางตามปกติที่ใช้ในการนำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าด้วยกัน) กำหนดเวลา 48 ชั่วโมงนี้ด้วย) แต่กฎหมายก็ยังให้ขยายกำหนดเวลาควบคุมออกไปได้อีก เฉพาะในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น (ซึ่งเหตุจำเป็นเพื่อการสอบสวนหรือเหตุจำเป็นอื่น ๆ ผู้เขียนจะใส่สีน้ำเงินไว้โดยละเอียดในหัวข้อ เงื่อนไขในการใช้อำนาจควบคุมต่อไป) แต่ทั้งนี้ก็ต้องขยายออกไปได้เท่าที่จำเป็น แต่ก็ไม่ให้ควบคุมรวมทั้งหมดเกิน 7 วัน¹ ในระยะนี้จึงถือว่าเป็นอำนาจการควบคุมโดยพนักงานสอบสวนโดยแท้

แม้ว่าอำนาจการควบคุมของพนักงานสอบสวนโดยแท้จะแค่เพียง 7 วัน แต่กฎหมายก็ยังให้อำนาจพนักงานสอบสวนร้องขอศาลขอหมายจับผู้ต้องหาไว้ต่อไป ถ้าหากมีความจำเป็นเพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น² ในกรณีที่พนักงานสอบสวนร้องขอให้ศาลออกหมายจับดังกล่าวนี้ ก็มีกำหนดระยะเวลาเช่นกันโดยคำนึงถึงฐานความผิดร้ายแรงหรือไม่เพียงใดประกอบ ซึ่งเรื่องการฝากขังนี้ผู้เขียนจะใส่สีน้ำเงินไว้โดยละเอียดต่อไป

เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนแล้ว เห็นได้ว่าในกรณีที่มิใช่ความผิดสุ่มโทษ กฎหมายกำหนดอำนาจควบคุมของเจ้าพนักงานภายหลังที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนไว้ 2 ช่วงเวลา ในช่วงแรกมีกำหนด 48 ชั่วโมง ในช่วงที่สองก็ออกไปได้ไม่เกิน 7 วัน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 3)

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 3

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 4

ในคำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาสตราจารย์คณิง ภาไชย
 โคให้ข้อสังเกตในประเด็นนี้ไว้ว่า¹ "การแยกกำหนดเวลาออกเป็น 2 ช่วงดังกล่าว
 จะไม่มีข้อขัดแย้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ เพราะแม้ในช่วงแรกจะกำหนดไว้ 48
 ชั่วโมง ก็มีใ้ตีความความว่าเจ้าพนักงานมีอำนาจควบคุมโดยเค็ดชภาคโดยไม่คำนึงถึง
 พฤติการณแห่งคดี ถ้าเจ้าพนักงานดำเนินการแล้วเสร็จภายในเวลาน้อยกว่านั้นเช่น 24
 ชั่วโมง เจ้าพนักงานก็ยขมหมคอำนาจควบคุมตามบัญญัติมาตรา 87 วรรคแรก เพราะความ
 จำเป็นตามพฤติการณแห่งคดีสิ้นไปแล้ว ทั้งเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าพนักงานเอง
 โดยเฉพาะว่ามีความจำเป็นที่จะยึดเวลาการควบคุมออกไปหรือไม่ ในทางปฏิบัติย่อมเป็น
 การยากมากที่เจ้าพนักงานจะสามารถดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและทำ
 ความเห็นเสนอสำนวนไปยังพนักงานอัยการ ตามมาตรา 131-142 ได้ภายในเวลา
 ดังกล่าว การแยกช่วงเวลาซึ่งเพียงแสดงความมุ่งหมายของกฎหมายว่าหากผู้ถูกจับอยู่
 ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานจะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้าเท่านั้น
 เอง"

สำหรับกำหนดเวลา 7 วัน ซึ่งถือเป็นกำหนดเวลาอย่างมากที่สุดเท่าที่พนักงาน
 สอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ดังกล่าวนี้ เป็นการนิยรวมเข้าไปกับกำหนดเวลาในช่วง
 แรก 48 ชั่วโมงด้วย ทั้งเป็นกำหนดเวลาที่คำนึงถึงตัวผู้ถูกควบคุมเป็นเกณฑ์ แม้พนักงาน
 สอบสวนผู้ใช้อำนาจควบคุมจะต่างคนกัน หก ๆ คนจะควบคุมไว้ทั้งสิ้นรวมกันไม่เกิน
 7 วัน² เช่น ร.ต.ต. เหลือง นายร้อยเวรแห่งสถานีตำรวจท้องที่ซึ่งมีการจับ ใ้รับ
 ทิวนายเขียวผู้ถูกจับ ร.ต.ต. เหลือง ควบคุมตัวไว้ 2 วัน จึงใ้รับแจ้งจาก พ.ต.ท.ม่วง
 สารวัตรใหญ่แห่งสถานีตำรวจอีกท้องที่ซึ่งผู้ถูกหมายจับว่าต้องการทิวนายเขียวไปสอบ
 สวน ร.ต.ต. เหลือง จึงส่งทิวนายเขียวให้ พ.ต.ท.ม่วง หาก พ.ต.ท.ม่วง จะควบคุม

¹ คณิง ภาไชย และ ฃรงค์ ใจหาญ, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
เล่ม 1, หน้า 212.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

คำนวณเสียก่อนไป เพื่อการชดเชย พ.ศ.ท.ม.ว.ง มีอำนาจควบคุมคำนวณเสียได้ไม่เกิน 5 วัน และกำหนดเวลาควบคุมของพนักงานสอบสวนที่กฎหมายให้ไว้ 7 วันนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเวลาควบคุมติดต่อกัน เช่น ถ้าตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ 3 วันแล้ว ปล่อยชั่วคราวไปโดยมีประกัน ทนายอีก 10 วัน มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี ตำรวจจับเอาตัวผู้ต้องหามาควบคุมต่อได้อีก 4 วัน

สำหรับการคำนวณระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาซึ่งมีการนับระยะเวลาเป็น ชั่วโมงและเป็นวันด้วยนั้น สำหรับการคำนวณเวลาเริ่มต้นการควบคุม¹ เป็นชั่วโมงนั้น ไม่มีปัญหา เพราะสามารถเริ่มนับเวลาได้ทันทีที่นำผู้ถูกจับมาจนถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ²

แต่การนับเป็นวันนั้นไม่มีปัญหาว่าจะคำนวณกันอย่างไร มีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่³

ฝ่ายที่หนึ่งเห็นว่า เมื่อกฎหมายกล่าวเป็นวันให้เต็มแล้ว ก็ต้องใช้หลักทั่วไปคือ นับวันรุ่งขึ้นเป็นหนึ่งวัน วันแรกไม่กรวมคำนวณเข้าด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักในเรื่อง การนับระยะเวลาที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 156, 157 และ 158

¹ การเริ่มต้นอำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนมีกฎหมายวางหลักไว้ว่า ให้เริ่มแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาจนถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 3)

² อนุัติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 441.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 441-442.

ฝ่ายที่สองเห็นว่า น่าจะถือเกณฑ์เกี่ยวกับการคำนวณระยะเวลาจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 21 ที่ให้มิวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าไปด้วย โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง ฉะนั้น วันแรกที่ควบคุมตัวผู้ถูกจับมาจนถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนจึงเริ่มนับ เป็นวันควบคุมตัวรวมคำนวณเขาไปด้วย

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นฝ่ายที่สอง ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติของพนักงานสอบสวนตลอดมา ถึงแม้จะเห็นได้จากระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ข้อ 131 ว่า "การนับวันควบคุมตัว ให้มิวันแรกที่รับตัวไว้ควบคุมเป็นวันหนึ่ง ไม่ว่าจะรับตัวผู้ถูกควบคุมตัวในเวลาใดของวันนั้น" ความเห็นของฝ่ายนี้ถือว่าเป็นความเห็นที่คำนึงถึงเสรีภาพของบุคคลมากที่สุด และการถือเอาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคำนวณระยะเวลาจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 21 ที่มีว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งนี้ก็เพราะไม่ว่าการควบคุมหรือการจำคุกก็ล้วนแต่เป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั้งสิ้น จึงต้องที่ความในทำนองเดียวกัน

นอกจากเรื่องกำหนดเวลาควบคุมและการคำนวณมีระยะเวลาการควบคุมว่าจะคำนวณนับกันอย่างไร ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวแล้วข้างต้น บทบัญญัติในมาตรา 87 วรรค 3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยืนยันบทบัญญัติที่ว่ามิให้มิระยะเวลาตั้งแต่ผู้ถูกจับถูกจับกุมตัวและถูกนำตัวมาที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรวมเข้าไปในกำหนดเวลาควบคุม (48 ชั่วโมง หรือ 7 วัน) นั้นด้วย ภัยของบทบัญญัติดังกล่าวนี้ เวลาเกินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวนจึงไม่มีการเข้าไปในระยะเวลาควบคุมของพนักงานสอบสวนด้วย ปัญหาในเรื่องนี้จะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติในกรณีที่เกิดการกระทำความผิดขึ้นในเขตจังหวัดหนึ่ง และผู้ต้องหาถูกจับได้ในอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลกัน

ในคำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พล.ก.ศ. สุวัฒน์ชัย ใจหาญ ได้ชี้แจงถึงปัญหาในทางปฏิบัติเรื่องนี้ไว้ โดยยกเป็นตัวอย่างว่า นายแดงกับพวกสมคบกันปล้นทรัพย์ที่จังหวัดยะลา พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนและออกหมายจับผู้ต้องหาทั้งหมด นายแดงหลบหนีไปอยู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตำรวจจังหวัดแม่ฮ่องสอนทำการจับกุม

ตัวนายแคงไ้ นำส่งสถานีตำรวจจังหวัดแม่ฮ่องสอน พนักงานสอบสวนรับตัวไปเพื่อ
 จักการนำไปจังหวัดยะลา การมีเวลาควบคุมต้องเริ่มนับตั้งแต่ตำรวจนำตัวนายแคงมาถึง
 ที่ทำการคือสถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนจึงจักการสอบสวนปากคำตำรวจจับ นับถือ
 การควบคุม รวบรวมบันทึกการจับกุม เพื่อนำส่งจังหวัดยะลา ในทางปฏิบัติหากพนักงาน
 สบสวนจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นท้องที่จับกุมของหาไ้เห็นว่า จะส่งตัวผู้ต้องหาไปให้ทาง
 พนักงานสอบสวนจังหวัดยะลาไม่ทันเพราะจะหมดอำนาจควบคุมแล้ว ก็ควรจะทำ เป็นการ
 เพื่อให้ท้องผู้ต้องหาหนีเสียที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเอง แต่หลักฐานการสอบสวนเท่าที่มีอยู่
 คงไม่พอที่จะฟ้องไ้ เมื่อครบกำหนดควบคุมมาไ้ 7 วัน ก็ต้องนำตัวผู้ต้องหาไปยื่นคำร้อง
 ขอฟ้องศาล โดยเหตุที่การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น แล้วรับขอสำนวนการสอบสวนจาก
 จังหวัดยะลา เพื่อส่งให้พนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนฟ้องคดีที่ศาลต่อไป ตาม
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 (1) เมื่อศาลไ้ประทับรับฟ้องไว้
 แล้ว พนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนควรร้องขอให้ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอนโอนคดีไป
 ชำระที่ศาลจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นท้องที่เกิดเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 มาตรา 23 ต่อไป การปฏิบัติเช่นนี้มีไ้ว่าเป็นการปฏิบัติโดยชอบด้วยหลักกฎหมายและ
 ไม่เกิดการเสียหายแก่ทางราชการ เพราะถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนี้ก็จะต้องปล่อยตัวนายแคงไป
 ซึ่งนายแคงอาจจะหลบหนีไ้¹

3.2.4 เงื่อนไขในการใช้อำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวน

ทั้งไ้กล่าวมาในหัวข้อข้างต้นแล้วว่า การใช้อำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวน
 นั้น กฎหมายไ้กำหนดวิธีการควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าวของเจ้าพนักงานไว้
 กล่าวคือ ใช้ระยะเวลาและใช้ความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี เป็นตัวกำหนดที่จะควบคุม
 การใช้อำนาจดังกล่าวของเจ้าพนักงาน กล่าวคือ พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาเกิน

¹ พล.ต.ท. สุวัฒน์ ใจหาญ, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
 อาญา เล่ม 2, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2531), หน้า 87-88.

กว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีไม่ไค้ (48 ชั่วโมง) และความจำเป็นดังกล่าวจะมีเพียงใดก็ตาม ก็จะต้องเกินกว่ากำหนดเวลาดังบัญญัติไว้ (7 วัน) ไม่ไค้¹ ซึ่งเรื่องกำหนดเวลานั้น ผู้เขียนไค้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อข้างต้น

ฉะนั้น นอกจากเรื่องระยะเวลาควบคุมที่เป็นตัวกำหนดการใช้อำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวนแล้ว จะเห็นไค้ว่าการใช้อำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวนตามบทบัญญัติในมาตรา 87 หมายความว่าบัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไค้ไค้เมื่อเงื่อนไขของการควบคุมซึ่งอาจพิจารณาไค้ดังนี้

1. ความหนักเบาแห่งชอหา
 2. เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน
 3. เหตุจำเป็นอื่น ๆ
1. ความหนักเบาแห่งชอหา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติว่า "เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเขาหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับนิทนามราคา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งชอหาให้ทราบ และต้องบอกให้ทราบกอนว่าโดยคำผู้ต้องหาเวลานั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาไค้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างไค้

¹ จากหลักการดังกล่าวนี้ย่อมเป็นที่เห็นไค้อย่างชัดเจนว่า หมายความว่าเกี่ยวกับเรื่องควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนนั้น เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับ เพราะเป็นกฎหมายที่จำกัดและควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนในการควบคุมตัวผู้ต้องหา หากไค้เป็นกฎหมายที่มุ่งขึ้นเพื่อให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานอย่างไค้ไม่ ซึ่งศาลเองก็ยอมรับในหลักการ เช่นว่านี้ ดังจะเห็นไค้จากคำพิพากษานิติภาที่ 326-327/2505 ซึ่งวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วางหลักประกันเสรีภาพของประชาชนไว้ 2 ตอน ตอนต้นจะควบคุมตัวผู้ต้องหาเกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีไม่ไค้ ตอนที่สองความจำเป็นดังกล่าวจะจำเป็นเพียงใดก็ตาม ก็จะต้องเกินกว่ากำหนดเวลาดังบัญญัติไว้ไม่ไค้

ก็ให้จกค่าให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้" จากบทบัญญัติ มาตรา 134 นี้ หมายความว่าภายหลังจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องหา มาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะแจ้งขอหาใหญ่ของหา หมาย¹ การแจ้งขอหาใหญ่ของหาหมายเป็นสิ่งจำเป็นที่พนักงานสอบสวนต้องกระทำ เพื่อที่ผู้ต้องหาเขาจะได้ออกมาให้การแก้ข้อกล่าวหาที่เขาถูกกล่าวหาตามสิทธิที่เขามีอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักกึ่งที่ไต่ถามแล้วในบทที่ 1 ว่า ในระบบการดำเนินคดีอาญาสมัยใหม่ ถือว่าผู้ต้องหาเป็นประธานในคดีที่เขาสืบหาจะต่อสู้คดีไต่ถามเต็มที่ การที่เขาได้รับการ แจ้งขอหาจากพนักงานสอบสวน ย่อมทำให้เขามีโอกาสไต่ถามว่า เขาถูกกล่าวหาว่าใดกระทำความผิดอะไรด้วยพฤติการณ์อย่างไร เมื่อเขาถูกกล่าวหาแล้ว เขาย่อมจะให้การหรือ เตรียมพยานหลักฐานมาแก้ข้อกล่าวหาต่อไป

โดยปกติในทางปฏิบัติ การแจ้งขอหาจึงมิได้กระทำเพียงการแจ้งฐานความผิด ที่กล่าวหาใหญ่ของหาหมายแต่อย่างเดียว แต่จะแจ้งรายละเอียดของความผิดที่กล่าวหา ใหญ่ของหาหมายด้วย เช่น เมื่อมีการแจ้งขอหาว่าลักทรัพย์ พนักงานสอบสวนจะแจ้งให้ หมายควยว่า ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าลักทรัพย์อะไร ทรัพย์สินของใคร ที่ไหน และเมื่อใด และลักเอาไปโดยพฤติการณ์อย่างไรคั้งนี้เช่นกัน²

¹ การแจ้งขอหา คือ การแจ้งเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดนั้น ขอหาจึงเป็นเหตุการณ์ที่พยานมาที่ผู้ต้องหาได้บอกหรือได้กระทำขึ้น ซึ่งขอลแห่งการ กระทำนั้นจะเป็นความผิดฐานใดเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ควยเหตุนี้ขอหาเกี่ยวกับฐานความผิดจึง ไม่ใช่อย่างเดียวกัน ดู คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 46.

² คณิง ภาไชย และ พรงค์ ใจหาญ, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, หน้า 292.

โดยที่มาตรา 87 วรรค 2 บัญญัติว่า "ในกรณีที่เป็นการข่มขู่หรือความผิดที่มิใช่อาชญากรรม หรือความผิดที่มิใช่อาชญากรรมไม่สูงกว่าความผิดที่มิใช่อาชญากรรม พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น" ควบคุมผู้ต้องหาของบทบัญญัติดังกล่าวนี้ เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการจนได้ความตั้งที่กล่าวไว้ในมาตรา 87 วรรค 2 นี้แล้ว อำนาจควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นอันสิ้นสุดทันที แต่ถ้ามิใช่ความผิดที่มิใช่อาชญากรรม กฎหมายกลับกำหนดอำนาจควบคุมของเจ้าพนักงานไว้ 2 ช่วงเวลา คือ ในช่วงแรกกำหนด 48 ชั่วโมง และในช่วงที่สองก็ออกไปได้ไม่เกิน 7 วัน ตั้งที่กล่าวไว้ในมาตรา 87 วรรค 3 ซึ่งบัญญัติไว้แล้วในหัวข้อข้างต้น

เมื่ออำนาจควบคุมผู้ต้องหาแยกไปตามความหนักเบาแห่งความผิดที่ผู้ต้องหากระทำ ผลจึงเป็นการแจ่มชัดว่าอำนาจควบคุมผู้ต้องหาที่จะนำมาเป็นข้อพิจารณาว่าจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้เป็นระยะเวลาเท่าใด จึงเกิดข้อวิตกกังวลกันว่าพนักงานสอบสวนมักจะแจ้งขอหาโดยการตั้งฐานความผิดที่สูงไว้ก่อน หรือเพิ่มฐานความผิดอื่นที่หนักกว่าขึ้น ซึ่งการแจ้งขอหาในลักษณะเช่นนี้ อาจทำให้ผู้ต้องหาถูกควบคุมเกินกว่าความจำเป็น ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ของพนักงานสอบสวนเป็นการปฏิบัติที่ถือเอาความสะดวกในการทำงานของตนเป็นสำคัญ โดยไม่นำพาดังสิทธิเสรีภาพของบุคคล¹

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า เงื่อนไขข้อแรกในการใช้อำนาจควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนขึ้นอยู่กับความหนักเบาแห่งขอหา อันจะปรากฏในรูปของการแจ้งขอหา ซึ่งเงื่อนไขข้อนี้มีผลไปถึงระยะเวลาการควบคุมผู้ต้องหาเกินกว่าความจำเป็นที่องค์ควบคุม ควบคุมเหตุดังกล่าวนี้ความเดือดร้อนจากการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการแจ้งขอหาแก่ผู้ต้องหา อันทำให้ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้ต้องหาที่จะต้องถูกควบคุมเกินกว่าความจำเป็น จึงอาจเกิดขึ้นได้หากไม่มีการกลั่นกรองหรือตรวจสอบอย่างถี่ของพนักงานสอบสวนก่อนที่จะแจ้งขอหาใหญ่ของผู้ต้องหา และการแจ้งขอหาที่ควรต้องแจ้ง

¹ คณิต ฃ นคร, "กรมสอบสวน : ทางแก่ความเดือดร้อนของประชาชนจริงหรือ," อัยการนิเทศ, เล่ม 42, (2523), หน้า 62.

เฉพาะชอหาที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดเท่านั้น

2. เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน

ถึงได้กล่าวแล้วว่า ในกรณีซึ่งเป็นความผิดสุ่มสี่สุ่มห้าหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดสุ่มสี่สุ่มห้า จะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น ในความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่านี้ จะควบคุมผู้ต้องหาไว้เกินกว่า 48 ชั่วโมงไม่ได้ (มาตรา 82 วรรค 2 และวรรค 3) นั้น กฎหมายยังมีบัญญัติต่อไปว่า ในกรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนจะยึดเวลาเกินกว่า 48 ชั่วโมงก็ได้เท่าเหตุจำเป็นแต่มีให้เกิน 7 วัน ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า "เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน" เป็นเงื่อนไขประการหนึ่งที่ทำให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้ เพราะฉะนั้น ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนแล้ว ย่อมไม่มีเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนจะอ้างว่าคดีอำนาจที่จะควบคุมผู้ต้องหาไว้เกินกว่า 48 ชั่วโมงได้ ถ้าหากจะกล่าวในศาลฎีกาแล้ว เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะยืดระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาจาก 48 ชั่วโมง ออกไปเป็นไม่เกิน 7 วัน¹

มีผู้ให้คำอธิบายคำว่า "เหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน" ไว้ว่า คือเหตุอันเกี่ยวเนื่องกับความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อยในบางกรณี แม้จะไต่ถามการสอบสวนปากคำผู้ต้องหาแล้วก็ตาม ก็อาจมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ต่อไป เพราะถ้าไม่ควบคุมตัวไว้แล้ว ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรืออาจไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานทำให้เสียหายแก่การสอบสวนคดีนั้นได้² เช่น

¹ อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ข้อสังเกตว่าในทางปฏิบัติ การที่กฎหมายระบุให้ขยายเวลาการควบคุมจาก 48 ชั่วโมง เป็นไม่เกิน 7 วัน โดยการอาศัยเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนจะไม่มีผลความหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานสอบสวนเป็นผู้วินิจฉัยเองว่ามีเหตุจำเป็นใดแปรสจากการตรวจสอบการวินิจฉัยจากองค์กรอื่น คือ ศาล ภาาไซย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, หน้า 212.

² คณิต พ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 91.

ผู้ต้องหาอาจไปทำการขมขื่นยามुकคผลเพื่อให้การบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ ดังนั้นเพิกจำเป็น
เพื่อทำการสอบสวนซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาออกไปจึงมีอยู่ด้วย
กัน 2 ประการ คือ ประการแรก ถ้าไม่ควบคุมผู้ต้องหาไว้ ผู้ต้องหานั้นจะหลบหนี ทำให้
ไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีต่อไปได้ ประการที่สอง เพื่อให้การสอบสวนสามารถ
ดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย เพราะถ้าไม่ควบคุมผู้ต้องหาแล้ว ผู้ต้องหาก็คงไปยุ่งเหยิงกับ
พยานหลักฐาน เพราะฉะนั้น ถ้าเงื่อนไขดังกล่าวนี้ไม่มีอยู่ ความจำเป็นที่จะต้องใช้ควบคุม
ตัวผู้ต้องหาไว้ต่อไปหลังจากควบคุมมาครบ 48 ชั่วโมง ก็เป็นอันไม่มี ก็จะต้องปล่อยตัว
ผู้ต้องหาไป

3. เพิกจำเป็นอื่น ๆ

นอกจากนี้เพิกจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนซึ่งที่กล่าวแล้วข้างต้นในบทบัญญัติมาตรา
87 วรรค 3 ยังให้พนักงานสอบสวนอ้างถึงเพิกจำเป็นอย่างอื่นขึ้นมาเป็นเงื่อนไขเพื่อยึด
เวลาการควบคุม 48 ชั่วโมงออกไปได้ เพิกจำเป็นอื่น ๆ ดังกล่าวนี้นับต้องเป็นเพิกจำเป็น
อื่นซึ่งเป็นเรื่องที่ให้ความคุ้มครองผู้ต้องหาได้ เช่น พนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว
ในระยะเวลาการควบคุม แต่ยังไม่สามารถที่จะส่งสำนวนและตัวผู้ต้องหาไปให้พนักงาน
อัยการฟ้องศาลได้¹ เช่น เกิดพายุใหญ่ น้ำท่วม ถนนขาด ทางรถไฟขาด การคมนาคม
ของหุยกษะงักงัวคราวไม่สามารถที่จะนำตัวผู้ต้องหาเดินทางออกจากสถานีตำรวจได้ ดังนั้น
นับว่ามีเพิกจำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องใช้ควบคุมผู้ต้องหาไว้เกิน 48 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 7 วัน
ได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ในหัวข้อนี้ เป็นเงื่อนไขในการใช้อำนาจควบคุมผู้ต้องหา
ของพนักงานสอบสวน ซึ่งมีหลักทั่วไปวางกำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ควบคุมเกินกว่าจำเป็นตาม
พฤติการณ์แห่งคดี อย่างไรก็ตามเป็นการจำเป็นตามพฤติการณ์ ย่อมแล้วแต่ข้อเท็จจริงของการ

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคสาม บัญญัติว่า
"ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมผู้ต้องหาไป
ยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว"

คำนิยามนี้เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ความจำเป็นที่ต้องควบคุมไว้เพื่อตามคำให้การของผู้ต้องหา ความจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันการที่ผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ความจำเป็นซึ่งที่กล่าวนี้ย่อมถือเป็นเงื่อนไขในการใช้อำนาจควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความจำเป็นอย่างไร พนักงานสอบสวนก็จะควบคุมไว้ได้ไม่เกิน 7 วัน

นอกจากจะมีกฎหมายวางเป็นหลักทั่วไปว่าการควบคุมของพนักงานสอบสวนจะต้องอยู่ในบังคับแห่งระยะเวลา และความจำเป็นตามพฤติการณ์ซึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา 87 ดังที่ได้อธิบายแล้ว ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะต้องมีการบันทึกวันเวลาที่นำตัวผู้ต้องหามาถึงที่ทำการและบันทึกวันเวลาควบคุมและวันส่งออกจากที่ทำการไว้ให้ชัดแจ้ง และต้องแจ้งรายละเอียดและความจำเป็นว่าควบคุมเพื่ออะไรด้วย โดยต้องบันทึกสิ่งเหล่านี้ไว้ในแบบบันทึกการควบคุมผู้ต้องหา และจะต้องรายงานเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหา เสนอมายังอัยการตามลำดับชั้นจนถึงผู้กำกับการ เพื่อการอนุมัติ¹

เพื่อให้การศึกษาเรื่องการควบคุมผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวนให้ได้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอยกหลักเกณฑ์อันเป็นเงื่อนไขในการควบคุมผู้ต้องหาในคดีอาญาของต่างประเทศ มาเพื่อเป็นการ เปรียบเทียบ เพื่อที่จะได้พิจารณาว่าในทางประเทศเขาได้ถือสิ่งใดเป็นเงื่อนไขอันสำคัญในการควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวนในประเทศภาคพื้นยุโรป เงื่อนไขในการควบคุมและกักขังผู้ต้องหา จะมีบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่ากรณีใดบ้างที่รัฐสามารถควบคุมและกักขังบุคคลไว้ในระหว่างพิจารณาคดีได้ ในหนังสือชื่อ *The Criminal Procedure in Scotland and France* โดยอธิบายไว้ว่า ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศสวางหลักการไว้ว่า การคุมขังและกักขังผู้ต้องหาจนการพิจารณาคดี (Pretrial Detention) จะกระทำได้ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น เพราะถือว่า การคุมขังและกักขังผู้ต้องหาจนการพิจารณาคดีเป็นมาตรการอันถือเป็นข้อยกเว้น

¹ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ข้อ 130 และข้อ 136

ที่ข่มขู่ให้รัฐอำนาจเข้ามาจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้ (Preventive Detention is an exceptional measure) โดยในกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่า การควบคุมผู้ต้องหาจะกระทำก็ต่อเมื่อ (1) มีความจำเป็นเพื่อการสอบสวน (necessary for the inquiry) และ (2) เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคม (measure of security) พรหมทั้งยกตัวอย่างให้เห็นถึงความจำเป็นเพื่อการสอบสวน อย่างเช่น ถ้าไม่ควบคุมผู้ต้องหาไว้แล้ว ผู้ต้องหาจะหลบหนี ผู้ต้องหาจะไปทำสาธารณภัย หรือไปข่มขู่พยานบุคคลอันมีผลทำให้กระบวนการพิจารณาของเสียหาย สำหรับการควบคุมผู้ต้องหาที่ถือว่าเป็นมาตรการที่ใช่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคมก็เช่น ถ้าไม่ควบคุมผู้ต้องหาไว้ ผู้ต้องหาจะไปกระทำความผิดอีก เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับผู้ต้องหามาได้ ตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้เพียง 24 ชั่วโมงเท่านั้น ถ้าประสงค์จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ทวยความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นต่อไป เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ เพื่อพนักงานอัยการจะไต่ถามตัวผู้ต้องหาไปยังศาลที่ทำหน้าที่ไต่สวนมูลกรรมเบื้องต้น (ซึ่งเรียกว่า *juges d' instruction*) และจะต้องแสดงเหตุผลถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ โดยจะต้องแสดงถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของความจำเป็นดังกล่าวให้ศาลทราบโดยชัดเจน หากศาลได้ไต่สวนแล้วเห็นว่า เป็นจริงดังรายละเอียดของพนักงานอัยการแล้ว ศาลก็จะสั่งให้ควบคุมตัวผู้ต้องหา โดยทั่วไประยะเวลาที่ศาลจะสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้ก่อนการพิจารณาคดีจะมีกำหนดเวลาไม่เกิน 4 เดือน แต่อย่างไรก็ตาม ศาลอาจจะสั่งปล่อยผู้ต้องหาจากการถูกควบคุมเมื่อใดก็ได้ เมื่อศาลได้รับคำร้องของผู้ต้องหาซึ่งเรียกว่า *a' demande de mise en liberte* หากศาลได้พิจารณา คำร้องของผู้ต้องหาประกมกับไต่สวนคำคัดค้านของพนักงานอัยการแล้ว และศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ต้องหาต่อไปแล้ว ศาลก็จะสั่งปล่อยผู้ต้องหา¹

¹ A.V. Sheehan, "Criminal Procedure in Scotland and France, (Edinburge, Her Majesty's Stationery Office, 1972), p.50-52.
 ฎ The France Code of Criminal Procedure. Arts, 137-148.

สำหรับในประเทศเยอรมัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติเงื่อนไขของการควบคุมและกักขังผู้ต้องหาที่อาญาว่า การควบคุมจะมีขึ้นได้ในกรณีต่อไปนี้ คือ ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดอาญาที่มีโทษสูงและมีมูลเหตุที่จะจับกุม (ground for arrest exists) ¹ สำหรับเหตุที่จะควบคุม (preliminary detention) นี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันได้บัญญัติไว้ดังนี้

1. มีชื่อนาเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงการไปศาล (it is established that the accused has fled or is in hiding)
2. ผู้ต้องหาเจตนาที่จะทำลาย เปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้ายพยานหลักฐาน กระทำการอันไม่สมควรต่อจำเลยคนอื่น ๆ หรือพยาน (The accused' intention is discernible (a) to destroy, alter, remove, suppress or falsify evidence, (b) to improperly influence co-defendants, witness or experts.

3. ผู้ต้องหาได้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาที่ร้ายแรง อันเป็นความผิดเกี่ยวกับศีลธรรมและมีหลักฐานที่น่าเชื่อว่า กอสมสาอศคศิณีมีคำพิพากษา ผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำความผิดขึ้นอีก จึงจำเป็นต้องมีการควบคุม (As against accused' person strongly suspected of a major crime against morality and dencency....., there also exist a ground or

¹ ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน ไม่ได้แยกการจับกุมการควบคุมออกจากกันเหมือนอย่างกฎหมายของไทย เมื่อเป็นเช่นนั้นในเยอรมันนั้นจึงไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยเหตุในการออกหมายจับโดยทรง มีแต่เหตุที่จะควบคุม (preliminary detention) คือ ถ้ามีเหตุที่จะควบคุมได้แล้ว ก็สามารถออกหมายจับได้ ฉะนั้นการจับกุมโดยมีหมายจับก็คือการควบคุม เหตุแห่งการออกหมายจับคือเหตุควบคุม คณิต น นคร, "กรรมสอบสวน : ทางแก่ความเดือดร้อนของประชาชนจริงหรือ," อัยการนิเทศ, เล่ม 42, (2523), หน้า 53.

arrest when definite facts support the danger that the accused, before final conviction, will commit a further major crime of designated kind, and that the preliminary detention is necessary to avert the threatening danger.)¹

สำหรับประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ทั้งของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา มีใ้ควางข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมและกักขังผู้ต้องหาไว้โดยตรง แต่กั้ใ้คมีบัญญัติไว้เป็นกฎหมายและถือเป็นหลักปฏิบัติโดยชัดแจ้งในเรื่องการปล่อยชั่วคราว (Bail) ซึ่งใ้คกำหนดไว้ชัดแจ้งว่า การจะใ้คประกันมีหลักเกณฑ์อย่างไร ซึ่งถ้าจะผูกในทางกลับกันแล้วหลักเกณฑ์ว่าจะใ้คประกันหรือไม่ ก็คือหลักที่ใ้คพิจารณาว่าจะควบคุมกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือไม่มันเอง จึงอาจกล่าวโดยอนุมุ้ได้ว่า หลักเกณฑ์การใ้คประกันที่ใ้คกำหนดไว้ค่อนข้างจะชัดแจ้ง ขมหมายถึงการใ้คมาซึ่งหลักเกณฑ์ในการควบคุมกักขังระหว่างการสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาที่ชัดแจ้งเช่นกัน

ใ้คประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งที่ใ้คกล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.2.3 เรื่องอำนาจในการควบคุมตัวผู้ถูกจับและระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ถูกจับว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับบุคคลผู้ต้องหาสงสัยว่ากระทำความผิดอาญาใ้คได้แล้ว จะต้องรีบนำตัวผู้ถูกจับมายังศาลโดยมิชักช้า เพื่อให้ศาลดำเนินการพิจารณาคำใ้คเรียกว่า Arraignment ซึ่งศาลจะแจ้งข้อหาอย่างเป็นทางการ ตามคำใ้คให้การ กำหนดวันพิจารณา และพิจารณาปล่อยชั่วคราวในเรื่องการปล่อยชั่วคราวนั้นใ้คหลักการเป็นที่ยอมรับกันโดยสภาองเกรสใ้คกำหนดข้อความไว้ใน The Judiciary Act 1789 ว่า ใ้คใ้คการประกันตัวผู้ต้องหาในกรณีที่มีการจับกุมผู้ต้องหาในคดีอาญาทุกคดี เว้นแต่คดีนั้นจะมีโทษถึงขั้นประหารชีวิต หลักการ

¹ The German Code of Criminal Procedure, Article 112.

ตั้งกล่าวนี้ใหม่การขมรับและไ้รับการบรรจลงไว้ใน The Federal Rules of Criminal Procedure (Title 18 U.S. Code) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมและมีผลใช้บังคับเมื่อปี ค.ศ. 1966 โ้ขบัญญัติไว้ในกฎข้อ 46 ความว่า

A Right to Bail (1) Before Conviction. A person arrested for an release not punishable by death shall be admitted to bail ซึ่งถกความเห้ภาษาไทยไ้ว่า ผู้ทงหน้สิทธิไ้รับการประกันตัวในทุกคดี เว้นแต่คดีที่ถกกล่าวหาหน้จะมีโทษถึงขั้นประหารชีวิต และในข้อ 46 (c) ยังไ้บัญญัติความว่า ถ้าจะขญาทให้จำเลยประกันตัว ให้ศาลหรือผู้พิพากษากำหนดจำนวนเงินประกันเพียงพอเห้เป็นหลักประกันว่า จำเลยสามารถปรากฏตัวทงศาลในการพิจารณาคดีไ้ โดยไ้พิจารณาจากลักษณะและพฤติการณ์แวดล้อมของความผิดที่ถกกล่าวหาหรือฟ้องร้อง นำ้หนักพยานหลักฐานที่จะลงโทษจำเลยฐานะทางการเงินและอุปนิสัยของจำเลย¹ ในคดี Stack V. Boyle (342 U.S. 1 (1951)) ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาถกกล่าวไว้ว่า "จากข้อความใน Judiciary Act ปี 1789.....จนถึงกฎขมบังคับว่า ทงวิธีพิจารณาคความอาญาของสหรัฐไ้ในปัจจุบัน กฎหมายของสหรัฐไ้บัญญัติไ้อย่างแจ่มแจ้งว่า บุคคลไ้ที่ถูกจับกุมในคดีความผิดที่มีโทษไม่ถึงขั้นประหารชีวิต จะไ้รับการขญาทให้ประกันตัว การให้สิทธิประกันตัวทงก่อนจะมีการตัดสินคดีว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด เปิดโอกาสใหม่การเตรียมเห้ต่อสู้คดีไ้อย่างเต็มที่ และยังช่วงป้องกันไม่ใหม่การลงโทษก่อนที่ศาลจะตัดสินว่ามีความผิด ดังนั้นถ้าไม่มีการสงวนหรือจำกัดสิทธิประกันตัวทงก่อนศาลพิจารณาคดีแล้ว หลักการว่าค้ความบริสุทธิ์ของบุคคล ซึ่งเป็นผลจากการทอสูเป็น เวลาหลายศตวรรษก็จะไร้ความหมาย"²

¹ ชง สีตั้งธรรม, "ความเป็นมาและเหตุไ้ว่าค้ความการประกันตัวไ้ประเพณีอังกฤษและอเมริกา", วารสารอัยการ, ปีที่ 2, สิงหาคม 2522, หน้า 78.
² เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเห็นได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้สิทธิชั้น
 มูลฐานแก่ผู้ต้องหาที่ถูกจับตัวมาว่า เขาจะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกัน ด้วย
 จำนวนเงินประกันที่ไม่สูงจนเกินไป โดยศาลคำนึงแต่เพียงว่า จำเลยจะต้องมาปรากฏ
 ตัวในการพิจารณาคดีของศาล ฉะนั้น หากจำเลยได้ให้คำรับรองจนเป็นที่พอใจจะมา
 ศาลได้ในวันที่พิจารณาคดีและยินยอมที่จะรับโทษ ถ้าพบว่ามีการกระทำความผิดจริง ศาล
 ก็จะให้จำเลยได้รับการประกันตัวไป จากรายงานการปฏิบัติงานศาล ณ ประเทศสหรัฐ-
 อเมริกา นายวีระ ทรัพย์ไพศาล และ นายทนก อินทรมพรรย์ ได้ให้ข้อสังเกตว่า
 "ในเรื่องการปล่อยชั่วคราวนั้น เท่าที่เห็นปรากฏว่าศาลมักใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้
 ปล่อยชั่วคราวเสมอ เว้นแต่จะมีเหตุยลพิเศษที่จำเป็นของควบคุมตัวจำเลยไว้ ศาล
 สามารถใช้ดุลยพินิจในการสั่งในเรื่องการปล่อยชั่วคราวได้อย่างเหมาะสม เพราะมี
 เจ้าหน้าที่แผนกใหม่บริการกษณการพิจารณา (Pre-trial Service) ออกไปทำการ
 สืบเสาะข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลย เช่น สภาพครอบครัว
 ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม อาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ ประวัติคดีอาญา มาเสนอศาล
 เพื่อประกอบการพิจารณาสั่ง"¹

สำหรับในประเทศอังกฤษมีลักษณะในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่
 ตำรวจจับกุมผู้ถูกกล่าวหาไว้ก็กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการจับโดยมีหมายจับซึ่งออก
 โดยศาล (ศาลที่ทำหน้าที่ออกหมายจับ คือ (justice of the peace) หรือจับโดย
 ไม่มีหมายจับก็ตาม ตำรวจจะต้อนนำตัวผู้ถูกจับมายังสถานีตำรวจ และจะต้องรีบดำเนิน
 การไต่สวนเรื่องราวที่บุคคลนั้นถูกกล่าวหาในทันที และมีอำนาจที่จะควบคุมตัวไว้ได้เพียง
 24 ชั่วโมงเท่านั้น โดยใน Magistrates' Courts Act 1980 มีบทบัญญัติกำหนด
 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้อนนำตัวผู้ต้องหาไปมอบให้ศาล Magistrate เพื่อทำการไต่สวน

¹ วีระ ทรัพย์ไพศาล และ ทนก อินทรมพรรย์, "รายงานการปฏิบัติงานศาล
 ณ ประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา," กฎหมาย, หน้า 26.

เบื้องต้น ซึ่งเรียกว่า Preliminary examination ซึ่งในขั้นนี้ศาลอาจสั่งให้ประกันตามคำร้องขอของผู้ต้องหาโดยยกเว้นเฉพาะในคดีความผิดฐานกบฏเท่านั้น¹

ใน The Bail Act 1976 มีหลักการปรากฏอยู่ในเจตนารมณ์ว่า วัตถุประสงค์ของการให้ประกันก็เพียงเพื่อยังค้ำมือผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวตามวันเวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น ฉะนั้น โดยหลักแล้วในคดีทุกคดีควรจะอนุญาตให้ประกันตัวได้ตามคำร้องขอของผู้ต้องหา² หลักการเช่นนี้ปรากฏอยู่ใน Section 4 ซึ่งมีบัญญัติความว่า "General right to bail of accused persons and others. (1) A person to whom this section applies shall be granted bail.

(2) This section applies to a person who is accused of an offence when

¹ Kenny's, Outlines of Criminal Law, (Cambridge, University of Press, 1962), p. 567. ในมาตรา 43 ของ Magistrates' Courts Act 1980 มีบัญญัติว่า

"Bail on arrest without warrant, (1) On a person's being taken into custody for an offence without a warrant, a police officer not below the rank of inspection, or the police officer in charge of the police station to which the person is brought, may, and, if it will not be practicable to bring him before a magistrates' court within 24 hours after his being taken into custody."

² คณิง ภาไชย, "วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ," วารสารอัยการ, กุมภาพันธ์ 2530, หน้า 17.

(a) he appears or is brought before a Magistrates' Court or the Crown Court in the course of or in connection with proceedings for the offence, or

(b) he applies to a court for bail in connection with the proceedings.

จากความในมาตรา 4 ดังกล่าวข้างต้น ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่า ในอังกฤษนั้นกฎหมายได้กำหนดสิทธิทั่วไปของผู้ต้องหาที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว นอกจากนั้นกฎหมายยังได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิจารณานำมาพิจารณาประกบกับคำร้องขอประกันตัวของผู้ต้องหา โดยกฎหมายบัญญัติไว้ว่า "In taking the decision, the court shall have regard to such of the following considerations as appear to it to be relevant, that is to say

(a) the nature and seriousness of the offence or default.

(b) the character, antecedents, associations and community ties of the defendant,

(c) the defendant's record as respects the fulfilment of his obligations under previous grants of bail in criminal proceedings."

อนึ่ง ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังได้บัญญัติถึงเงื่อนไขในการที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ผู้ต้องหาได้รับการประกัน หากมีข้อเท็จจริงที่ศาลพึงคิดว่า หากผู้ต้องหาได้รับการประกันแล้ว (1) จะหลบหนี (2) จะไปกระทำความผิดซ้ำอีก หรือ (3) จะไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือกระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการ

พิจารณาบทที่ 1

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักกฎหมายของประเทศภาคพื้นยุโรปที่บัญญัติเงื่อนไขเกี่ยวกับการควบคุมไว้อย่างชัดเจนว่าจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนได้เมื่อใด สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมีบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเงื่อนไขของการควบคุมระหว่างการสอบสวนไว้โดยตรง แต่ที่บัญญัติกฎหมายไว้เกี่ยวกับเรื่องการประกัน ซึ่งนำมาเป็นหลักว่าสมควรจะใหญ่ของหาใครรับการประกันหรือไม่ ซึ่งในทางกลับกันหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการประกันเหล่านี้ก็คือ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการควบคุมนั่นเอง ความแตกต่างกันเช่นนี้เป็นความแตกต่างกันในเพียงวิธีการบัญญัติกฎหมายเท่านั้น แต่สิ่งที่มีเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นในประเทศภาคพื้นยุโรป (ฝรั่งเศส เยอรมัน) หรือประเทศที่ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (อังกฤษ สหรัฐอเมริกา) ก็คือ การจำกัดอำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้เพื่อการสอบสวน บทบัญญัติของทุกประเทศบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ได้เพียงชั่วระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น (โดยทั่วไปไม่เกิน 24 ชั่วโมง) หลังจากนั้นจะต้องรีบนำตัวผู้ต้องหาไปยังศาลโดยเร็ว เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนเบื้องต้น ซึ่งจากการไต่สวนเบื้องต้นของศาลดังกล่าวนี้ หากไม่มีข้อเท็จจริงที่จะฟังได้ว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือจะไปทำลายพยานหลักฐานหรือจะไปกระทำความผิดอีก ศาลมักจะใช้ดุลยพินิจใหญ่ของหา

¹ Exceptions to right to bail. "The defendant need not be granted bail if the court is satisfied that there are substantial grounds for believing that the defendant, if release on bail (whether subject to conditions or not) would -

- (a) fail to surrender to custody, or
- (b) commit an offence while on bail, or
- (c) interfere with witnesses or otherwise obstruct

the course of justice, whether in relation to himself or any other person.

ได้รับการประกัน โดยไม่อุทธรณ์ให้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวน

จากการที่ไต่พิจารณาข้างต้นแล้วในหัวข้อ 3.2 ทั้งหมดที่กล่าวมาเรื่อง การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือการกระทำความผิดอาญา ระหว่างสอบสวนนั้น สรุปได้ว่าในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นตำรวจ เป็นผู้อำนาจในการสอบสวนและมีอำนาจที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนได้ ทั้งนี้ โดยอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ 2 ประการด้วยกันคือ

1. การควบคุมตัวผู้ต้องหาที่มีความจำเป็นเพื่อการสอบสวน เช่น เพื่อการซักถามปากคำผู้ต้องหา
2. ระยะเวลาในการควบคุม ซึ่งกำหนดระยะเวลาไว้แตกต่างกันไป เช่น 24 ชั่วโมง, 48 ชั่วโมง หรือ 7 วัน เป็นต้น

กำหนดระยะเวลาควบคุม 7 วัน นับเป็นระยะเวลาที่นานที่สุด อันเป็นอำนาจการควบคุมตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 3

เมื่อหลักกฎหมายของประเทศไทยเป็นเช่นนี้ จึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาคำว่า การกำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ยาวนาน 7 วันเช่นนี้ จะเป็นการชี้ให้เห็นได้หรือไม่ว่า กระบวนการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนของไทย คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาไม่น้อยกว่าประเทศอื่น¹ ในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าถ้าหากจะพิจารณาเฉพาะแต่ระยะเวลาที่กำหนดอำนาจในการควบคุมแต่เพียงประการเดียว ก็อาจเห็นเป็นเช่นนี้ก็ได้ แต่ถ้ามองพิจารณาหลาย ๆ ด้านแล้ว ก็อาจเห็นได้ว่ามิได้เป็นเช่นที่กล่าวมานั้น โดยเฉพาะ

¹ ในประเด็นนี้ ศาสตราจารย์จิติ ติงสภทิพย์ ได้ให้ข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจและน่าจะพิจารณาคำว่า "เรื่องอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือการกระทำอาญา ระหว่างสอบสวน ซอนคองบขมรับว่าการวิคโตเรียผู้ต้องหา ถ้าไม่มีการควบคุมตัวไว้ได้ถึง 7 วันแล้วนั้นอาจทำได้ยาก ความเคียดแค้นที่เล็ดลอดกันอยู่ในขณะนี้เกิดจากอำนาจการควบคุม 7 วันนี้ จะควบคุมก็ได้อะไรก็ไปโดยไปประกันก็ได้ เป็นเครื่องบีบบังคับได้สำเร็จ ปัญหาอันนี้คือการควบคุมตัวผู้ต้องหาที่ถูกจับมาไว้ 7 วันนั้น จำเป็นหรือไม่และใครมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ควบคุมไว้ได้ถึง 7 วัน จะซักของอย่างไร" ดู จิติ ติงสภทิพย์, "ผู้ใดควรสอบสวนคดีอาญา," บทคดีศึกษา, เล่ม 39, 2525, หน้า 117.

เหตุผลในทางประวัติศาสตร์ สภาพสังคม ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และพิจารณาวิถีพิจารณาความอาญาของไทยทั้งระบบ

กล่าวในทางประวัติศาสตร์ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา หรือประเทศฝรั่งเศส ก็ที่หาได้ก่อกำเนิดประเทศพร้อม ๆ กับการก่อกำเนิดสิทธิเสรีภาพของพลเมืองตั้งแต่สมัยปัจจุบันนี้ไม่ ก่อตั้งที่จะก่อกำเนิดหรือยอมรับเรื่องสิทธิเสรีภาพของพลเมืองจนกระทั่งวิวัฒนาการมาเป็นสิทธิมนุษยชน และยอมรับกันโดยทั่วไปนั้น ก็ได้มีการต่อสู้และสูญเสียชีวิตมนุษย์ไปประเทศนั้น มีไม่น้อย เช่น การก่อกำเนิด Magna Carta ในประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1758 การปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. 1789 หรือการประกาศอิสรภาพของประเทศ สหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 1776 ประกอบกับการพัฒนาทางอุตสาหกรรมของประเทศ เหล่านี้จนเจริญถึงปัจจุบันแล้ว ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศไทยก็เช่นเดียวกับบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือร่ำรวย กับบุคคลที่คอยฐานะทางเศรษฐกิจหรือยากจน ยิ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมแล้ว ย่อมมีสภาพที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ยิ่งทำให้ประเทศไทยไม่สามารถจะมีการพัฒนา การสื่อสารที่ติดต่อกันได้โดยสะดวก

แม้จะมีการกล่าวอ้างกันว่าประเทศไทยเราเคยมีกฎหมายตั้งเช่นที่ประเทศที่เจริญแล้วเช่นมีอยู่ คือ พระราชบัญญัติพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปกลางก่อน ร.ศ. 115¹ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้โดยจนกระทั่งได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมาย วิจารณ์พิจารณาความ ฉบับปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ. 2478 ในการยกร่างพระราชบัญญัติ วิจารณ์พิจารณาความ มีโทษสำหรับใช้ไปกลางก่อน ร.ศ. 115 นี้ นำเอาประมวลวิ- วิจารณ์พิจารณาความของประเทศไทยที่กฎหมายระบบจารีตประเพณีมาเป็นแบบอย่างในการ ยกร่าง รายละเอียดโปรดดู อภิวัตน์ เพ็ชรศิริ, บุญทิพย์ บ่องจิตร และ ประธาน วัฒนาวิชัย, สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: เจริญวิทยุการพิมพ์, 2529), หน้า 38-43.

1. ห้ามมิให้จับกุมบุคคลใดโดยไม่มีหมายจับซึ่งศาล เป็นผู้ออก
2. เมื่อพนักงานปกครองหรือตำรวจจับกุมของหมาย ของส่งตัวผู้ถูกจับทูลศาล ให้ไต่สวนภายใน 48 ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่จับ เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น เหตุจำเป็นดังกล่าว นั้นหมายความถึงความจำเป็นที่จะต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปศาลไม่ได้ ไม่ใช่ความจำเป็นเพื่อ ทำการสอบสวน

ถ้าหากเราจะศึกษาถึง เมืองหลังว่า เพราะเหตุใดในช่วงเวลานั้นเราจำต้อง ทราพระราชนิพนธ์เลือกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาล ร.ศ. 115 และตรา พระราชนิพนธ์วิธีพิจารณาความมิโทษสำหรับไซ้ไปหลวงกอน ร.ศ. 115 ขึ้นมาในทันที โดยนำเอาประมวลวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศที่ไซ้กฎหมายระบอบจารีตประเพณีมา เป็นแบบอย่างในการยกวาง ก็จะต้องว่าเนื่องจากเหตุยอทางประวัติศาสตร์การเมือง ระหว่างประเทศที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ทั้งที่ ในความเป็นจริงในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะบังคับและปฏิบัติให้เป็นไปตามบท นิพนธ์ของกฎหมายที่ตราขึ้น เป็นที่เห็นว่า เรายังไม่มีผู้พิพากษาเพียงพอ การคมนาคมติด ทอกันระหว่างหัวเมืองคอกหัวเมืองยังไม่สะดวก และไม่สามารถติดต่อกันได้โดยรวดเร็ว ความไม่พร้อมดังกล่าวนี้ก็ได้แสดงให้ปรากฏอยู่ในมาตรา 40 ของพระราชนิพนธ์ฉบับ ดังกล่าวซึ่งมีความว่า "พระราชนิพนธ์นี้ (พระราชนิพนธ์วิธีพิจารณาความมิโทษสำหรับ ไซ้ไปหลวงกอน ร.ศ. 115) จะควรใช้ไต่สวนหัวเมือง มณฑลใด ตั้งแต่เมื่อใด จะ ใดไปรุดเกล้าให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แลให้เจ้ากระทรวงมีสารทราบบังคับไปยัง หัวเมืองมณฑลอื่น ๆ แต่หัวเมืองมณฑลที่ยังไม่ได้ไปรุดเกล้า ให้ไซ้พระราชนิพนธ์นี้ให้คง ปฏิบัติไปตามเดิมก่อน" จากความในมาตรา 40 จะเห็นได้ว่าแท้จริงแล้วพระราชนิพนธ์ ฉบับดังกล่าว ก็คงใช้เฉพาะกับมณฑลกรุงเทพระเท่านั้น ยังไม่ได้ใช้กับมณฑลหัวเมืองอื่นแต่ ทีเดียว ทั้งนี้ เนื่องจากความไม่พร้อมดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่ พร้อมในเรื่องการมีจำนวนผู้พิพากษายังไม่เพียงพอกันเอง จากความไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้านนี้เอง จึงก่อให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคกันไต่ ทั้งนี้เนื่องจากโดยหลักแล้ว กฎหมายที่รัฐตราขึ้นย่อมต้องมีสภาพบังคับใช้ไต่หัวไปตลอดดินแดนแห่งรัฐนั้น ระยะเวลา ความคุ้มครอง 48 ชั่วโมง อาจใช้ได้ในสังคมเมืองที่มีการคมนาคมและการติดต่อสื่อสารที่ เจริญแล้ว แต่สังคมชนบทอาจจะใช้ไม่ได้ นอกจากนี้รัฐอาจจะยังขาดงบประมาณที่จะจัด

ทั้งศาลและเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาใหม่หากพอได้ ค่ายเหตุผลดังที่กล่าวนี้ คณาจึงกำหนดระยะเวลาในการควบคุมชั้นไว้ใหม่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทาง ๆ ของประเทศ เพราะการมีกฎหมายที่ยอมรับกันทั่วไป ย่อมเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้ามไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสม หรือบังคับใช้ไม่ได้เลยนั้น ย่อมจะหาประโยชน์อันใดมิได้

แต่อย่างไรก็ตาม หากใ้พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันว่าด้วยเรื่อง การควบคุมผู้ต้องหา ระหว่างสอบสวนในคดีแล้ว ก็เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถใช้อำนาจตามอำนาจที่จะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้นานถึง 7 วัน ในทุกความผิดไปไม่ กฎหมายก็วางเป็นหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์ แห่งคดี หากมีการใช้อำนาจตามอำนาจของเจ้าหน้าที่แล้ว ศาลเองก็เคยมีคำพิพากษา ลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวมาแล้ว¹ ในทางปฏิบัตินอกจากในระเบียบการตำรวจ เกี่ยวกับคดี ข้อ 133 จะมีความให้พนักงานสอบสวนฟังใช้ความระมัดระวังในเรื่องการ ควบคุมผู้ต้องหาในขณะที่ยังกฎหมายให้อำนาจไว้ การอ้างเหตุจำเป็นที่จะควบคุมเกิน 48 ชั่วโมง จักต้องมีเหตุผลอันจำเป็นแท้จริง เพราะเสรีภาพของบุคคลอันศาลย่อมช่วย รักษาแล้ว กรมตำรวจเองก็ใช้คำสั่งของกรมตำรวจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะพนักงาน สอบสวนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ก่อให้เกิดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐาน อาศัยกรมตำรวจก็ใช้คำสั่งที่ 382/2530 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2530 เรื่องการอำนวยความสะดวกในการสอบสวน ส่วนคดีอาญา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมใคร่ครุ่ความว่า "ห้ามมิให้ ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาเกินกว่าที่จำเป็น การควบคุมจะของคำนึงถึงข้อหา

¹ คำพิพากษานี้ที่ 238/2481 จำเลยเป็นตำรวจหมู่เสียหายกำลังหอก แห่ในคลองชลประทานอันเป็นที่หวงห้ามมิให้จับสัตว์น้ำ จำเลยจึงเข้าจับกุมควบคุมตัวผู้ เสียหายไว้ 24 ชั่วโมง โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร แทนที่จะนำส่งผู้บังคับบัญชาซึ่ง อยู่ห่างจากที่นั้นเพียง 50 เส้น เป็นการไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา 87 ซึ่งห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็น จึงเป็นการฟ้องเจตนาว่า ใ้ความคุมผู้เสียหายไว้ไปปราศจากเสรีภาพ จึงเป็นความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง

พฤติการณ์ในการกระทำความผิด สถานะของตัวบุคคลที่ถูกจับกุม และสถานที่ที่จับกุม การ
 คำเนิการตั้งกล่าวจะคงใช้ดุลยพินิจอย่างระมัดระวัง รวมทั้งการใช้เครื่องพันธนาการ
 ต่าง ๆ ควรพิจารณาใช้ให้เหมาะสมเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้หลบหนีเท่านั้น ห้าม
 กระทำการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการประจานผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาหรือแสดงถึงความทารุณ
 โหดร้ายปราศจากมนุษยธรรม"

3.3 การฝากขัง

จากที่ได้อธิบายมาในหัวข้อ 3.2 ข้างต้น เป็นเรื่องอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหา
 ทั่วไปเพื่อการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งกฎหมายวางเงื่อนไขไว้ว่าให้ทำการ
 ควบคุมได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีเท่านั้น และกรณีจะจำเป็นเพียงใด
 ก็ตามจะควบคุมเกินกว่ากำหนดเวลาดังบัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้ ซึ่งระยะเวลาในการ
 ควบคุมสรุปได้ดังนี้

ก. ในคดีความผิดสุ่มโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าสุ่มโทษ พนักงาน
 สอบสวนมีอำนาจควบคุมได้เป็นเวลาที่จะตามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเขาเป็นใคร และ
 มีที่อยู่ไหนเท่านั้น หลังจากนั้นพนักงานสอบสวนต้องปล่อยตัวไป

ข. ในคดีความผิดอื่น ๆ พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง
 นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ถ้ามีเหตุจำเป็นเพื่อการสอบ
 สสวน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะยืดเวลาควบคุมออกไปเกินกว่า 48 ชั่วโมงก็ได้เท่าเหตุ
 จำเป็น แต่ไม่ให้เกิน 7 วัน

เพราะฉะนั้นกำหนดเวลา 7 วัน จึงเป็นกำหนดเวลาอย่างมากที่สุดเท่าที่
 พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวนได้ เมื่อครบกำหนด 7 วันแล้ว
 พนักงานสอบสวนขมหม่อมอำนาจที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ จะต้องปล่อยตัวไป

เนื่องจากในปัจจุบันมีคดีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และคดีที่เกิดขึ้นส่วนมากมัก
 เป็นคดีร้ายแรง มีความสลับซับซ้อน เช่น คดีความผิดคอชีวิต ร่างกาย ประกอบกับจำนวน

ของพนักงานสอบสวนที่มีปฏิทินท้ายบัญชีจำนวนไม่เพียงพอและใกล้ครบถ้วน เมื่อเปรียบเทียบ
จำนวนคดีที่เกิดขึ้น บังคับให้ไม่อาจที่จะทำการสอบสวนคดีให้เสร็จสิ้นไต่ภายใน 7 วัน นับแต่
เวลาที่นำผู้ต้องหาเข้ามาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในขณะที่เกี่ยวกับบัญชีความจำเป็นที่จะ
ต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาในคุกขัง เพราะหากจะปล่อยตัวไปก็เกรงว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือ
มิฉะนั้นก็จะไปใช้สิทธิพยานหลักฐานหรือทำลายพยานหลักฐาน เมื่อกรณีเป็นเช่นนี้จึงได้มีบท
บัญญัติเรื่องการนำผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมจะครบ 7 วันแล้วไปขออำนาจศาล เพื่อขอให้ศาล
ออกหมายจับผู้ต้องหาในคุกขังไปอีก หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่านำผู้ต้องหาไปศาลและยื่นคำ
ร้องขอฝากขังศาล เพื่อให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาในคุก¹

ในวิทยานิพนธ์หัวข้อนี้ ผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขรวมทั้งความจำเป็นในการยื่นคำร้องฝากขัง รวมทั้งจะศึกษาถึงบทบาทของศาลใน
การใช้ดุลยพินิจพิจารณาคำร้องขอฝากขังตามลำดับ

เนื่องจากการออกหมายจับเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะ และศาลอาจออก
หมายจับได้ 3 ระยะด้วยกัน คือ ระหว่างการสอบสวน ระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง และ
ระหว่างการพิจารณา² และผู้ที่จะถูกขังตามหมายจับในชั้นสอบสวน คือ ผู้ต้องหาส่วนใน
ชั้นไต่สวนมูลฟ้องและชั้นพิจารณา คือ จำเลย

¹ การที่ศาลจะสั่งจับผู้ต้องหาตามคำร้องของพนักงานสอบสวน ศาลจะออก
หมายจับซึ่งแตกต่างไปจากการควบคุมของพนักงานสอบสวนที่ทำได้โดยไม่ต้องมีหมาย เพราะ
พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ควบคุมอยู่ในตัวแล้ว อันนี้ หมายจับในที่นี้ต่างกับการกักขังตาม
ประมวลกฎหมายอาญานั้น เป็นเรื่องโทษกักขังตามคำพิพากษาคำพิพากษามาตรา 18 (3) ซึ่งเป็น
กรณีตามมาตรา 23, 24 และ 25 และอาจมีกรณีกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา 29-30
ส่วนการที่ศาลออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ไม่ได้ว่าเป็นโทษ
ตามกฎหมายเพราะยังไม่มีคำพิพากษา แต่เป็นเรื่องดำเนินกระบวนการพิจารณาอันเป็นบทบัญญัติ
ในกฎหมายวิธีสบัญญัติอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 วรรคแรก

ทั้งที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ในหัวข้อขอบเขตของเรื่องที่จะทำการศึกษาแล้วว่า วิทยานิพนธ์ของผู้เขียนจะศึกษาเฉพาะในกรณีการที่ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวนเท่านั้น เพื่อให้ความสัมพันธ์กับการควบคุมของพนักงานสอบสวน ฉะนั้นในส่วนของการจับจำเลยไว้ในระหว่างการไต่สวนมูลฟ้องและในระหว่างการพิจารณา ผู้เขียนจะไม่ขอกล่าวถึง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 วรรค 2 บัญญัติว่า "ในระหว่างสอบสวนพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับตามความในมาตรา 87"

จากความในมาตรา 71 วรรค 2 นี้ หมายความว่าเมื่อจับตัวผู้ต้องหาได้แล้ว มีโชว์พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาได้ทันที แต่จะฟ้องฎีกาตามเงื่อนไขที่ว่าไว้ในมาตรา 87 กษณ คือ

1. ผู้ต้องหาต้องถูกควบคุมตัวโดยพนักงานสอบสวนจนจะครบกำหนดตามอำนาจของพนักงานสอบสวน คือ ครบ 7 วันแล้ว
2. เกิดความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้อีก เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น

ดังนั้น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปศาล และเป็นคำร้องขอให้ศาลจับผู้ต้องหาต่อไป

สำหรับผู้ที่ร้องขอศาลให้ออกหมายจับผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวน กฎหมายกำหนดไว้ว่าอาจเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ในกรณีที่ผู้เขียนจะไต่ศึกษาในหัวข้อผู้มีอำนาจยื่นคำร้องขอฝากขังต่อไป¹

¹ ในทางปฏิบัติ ถ้าพนักงานสอบสวนยังมีไต่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะร้องขอ แต่ถ้าส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้วก็เป็นที่ของพนักงานอัยการที่จะร้องขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา

3.3.1 เงื่อนไขในการฟ้องและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นคำร้องฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 4 บัญญัติว่า "ถ้าเกิดความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาในวรรคก่อน เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น ให้ส่งผู้ต้องหาศาล ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายจับผู้ต้องหาไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้"

จากบทบัญญัติในมาตรา 87 วรรค 4 ดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าการร้องในระหว่างการสอบสวนมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวโดยพนักงานสอบสวนจนจะครบกำหนดความอำนาจของพนักงานสอบสวนแล้ว คือ ครบ 7 วัน ตามมาตรา 87 วรรค 3 แล้ว
2. มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลา (กำหนดเวลาตามมาตรา 87 วรรค 3) เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น

เพราะฉะนั้นเงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญที่จะขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา ก็คือเงื่อนไขที่กล่าวในข้อที่ 2 ที่ว่า เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไป เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น

กรณีที่ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไป เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น มีข้อโต้แย้งกันอย่างมากในทางวิชาการ เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติไว้ด้วยข้อความในลักษณะที่มีความหมายกว้างไม่เจาะจงลงไป ประเด็นนี้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย เราได้มีบทบัญญัติแยกกันระหว่างเหตุในการออกหมายจับ (มาตรา 66) การควบคุมและฟ้องในระหว่างสอบสวน (มาตรา 87) และการปล่อยชั่วคราว (มาตรา 106) จึงทำให้เกิดความเข้าใจในทางปฏิบัติว่า การจับกุมการควบคุมหรือตั้ง และการปล่อยชั่วคราว เป็นมาตรการที่แยกออกจากกัน การใช้ดุลยพินิจในแต่ละเรื่องล้วนแต่แยกพิจารณาทั้งสิ้น ผลจึงเป็นว่าการที่จะจับบุคคลใดก็ได้หรือไม่ เจ้าพนักงาน

จะพิจารณา เหตุที่จะออกมาจับหรือเหตุที่จะจับโดยไม่ว่าจะมีหมายเป็นเกณฑ์ ครั้นเมื่อได้มีการจับกุมบุคคลใดแล้ว เจ้าพนักงานจะควบคุมบุคคลนั้นไว้เสียทีเดียว เว้นแต่บุคคลนั้นจะไต่รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว อันแสดงว่าการควบคุมของเจ้าพนักงานเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหลังจากการจับ และเมื่อเจ้าพนักงานได้ควบคุมบุคคลนั้นมาจนครบกำหนด 7 วันแล้ว ก็อาจไปร้องขอศาลขอให้ศาลออกหมายซึ่งบุคคลนั้นต่อไปได้อีก เมื่อความเข้าใจในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเป็นเช่นที่กล่าวนี้ จึงมีความเห็นทางวิชาการว่า "การ เอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐในทางปฏิบัติได้กระทำเพียงเพื่อประโยชน์แห่งความสะดวกของเจ้าพนักงาน โดยเจ้าพนักงานมิได้พิจารณาเลยว่า หากไม่เอาตัวบุคคลผู้นั้นไว้ในอำนาจรัฐแล้ว การดำเนินคดีของเจ้าพนักงานจะกระทำหรือไม่ คือ มิได้พิจารณาถึง "ความจำเป็น" ในการ เอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเลย" ¹

เหตุที่ความเข้าใจในทางปฏิบัติเป็นเช่นที่กล่าวข้างต้น ก็คงจะเป็นเพราะระบอบนิติศาสตร์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยเรา ไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเจาะจงลงไปว่า พุทธิกรรมอย่างใดจึงถือว่าเหตุจำเป็นที่จะต้องขออำนาจศาลให้ออกหมายซึ่งบุคคลนั้นไป จึงทำให้เกิดการแสวงหาความคิดเห็นในทางวิชาการกันไปหลายแนวทางควบกัน แต่ความคิดเห็นที่เด่นชัดเหล่านั้นก็เพื่อที่จะช่วยให้การใช้ดุลยพินิจของฝ่ายผู้ยื่นคำร้องขอฝากขัง ซึ่งได้แก่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี และฝ่ายผู้ถูกออกหมายซึ่งได้แก่ศาล เป็นไปในทำนองที่ควรจะใช้ดุลยพินิจในทางที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา เขาจะไม่ถูกขังในระหว่างการสอบสวนหากกรณีไม่มีความจำเป็น

ในเรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร. หุยก์ แสงอุทัย ให้ความเห็นไว้ว่า "ความจำเป็นที่ว่า การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นต่อมิใช่เกิดจากความผิดพลาดของทางราชการ เช่น

¹ ศนิท น นคร, "การปล่อยชั่วคราว : มาตราการคุ้มครองสิทธิที่กฤษฎีกา, วารสารหม่อมหลวงบุญชูธรรม, ฉบับที่ 27, พฤษภาคม 2531, หน้า 26.

มีพนักงานสขยสวนไม่เพียงพอ หรือพนักงานสขยสวนไม่เร่งรักในการสขยสวน แต่ต้องเกิด
เพราะเหตุที่เกี่ยวกับการสขยสวนนั่นเอง เช่น ผู้เสียหายยังให้การไม่ไค้" ¹

ศาสตราจารย์จิติ คิงภทีย ไค้ให้ข้อสังเกตในเรื่องเกี่ยวกับนี้ว่า

"ก่อนอื่นต้องเข้าใจให้ถูกคองว่าการสขยสวนนั้นไม่จำคองมีตัวผู้คองหาไว้ในความ
ควบคุมเลย จ้มผู้คองหาไม่ไค้ก็สขยสวนไค้ เกินกำหนดควบคุมไม่ไค้คองปล่อยตัวไปแล้วก็ยัง
สขยสวนคองไม่ไค้ จนกว่าจะชาคอายุความ ไม่ไรว่าดาจับไม่ไค้หรือควบคุมตัวไค้ไม่ไค้จะสขย
สวนไม่ไค้.....นอกจากนั้นการที่จะขอให้ศาลชงไว้เพื่อให้การสขยสวนเสร็จจั้นนั้น ก็ควรยก
เลิกขอความที่ว่า "เพื่อการสขยสวนเสร็จจั้น" ออกเสีย การชงคองไปเมื่อนำตัวส่งศาลแล้ว
นั้น เป็นการชงเพื่อมิให้หลบหนีเมื่อจะถูกคอง หรือเพื่อคองกัมิให้มีการชคขวางแกการสขย
สวนหาหลักฐานเท่านั้น ศาลคองพิจารณาคตามความจำเป็นแกรูปคดี" ²

จากข้อสังเกตของทนายอจารย์ทั้งสองท่านคองกล่าวข้างตน ไค้ให้เห็นว่าการสขย
สวนมิไค้เริ่มจากการสขยสวนตัวผู้คองหาหรือเริ่มจากการจับ แต่การสขยสวนคองเริ่มควย
การรวบรวมพยานหลักฐาน โดยผู้คองหาไม่จำคองอญควย ³ ฉะนั้น แม้ยังจ้มผู้คองหาไม่
ไค้ การสขยสวนก็สามารถคเนินการไค้ หรือเมแต่จับผู้คองหาไค้แล้ว การสขยสวนก็ยังคง
คเนินการคองไม่ไค้โดยที่บางครั้งอาจไม่มีความจำเป็นที่จะคองควบคุมผู้คองหาเขาไว้ คั้งที่
ไค้กล่าวมาแล้วในเมที่ 2 ว่า การควบคุมตัวผู้คองหาไค้เป็นการไค้มาตรการบังคับคองอย่างหนึ่ง

ศูนย์วิทยพัพยากร

¹ หยุค แสงอุทัย, "ไค้ครควมีอำนาจสขยสวน," วารสารนิติศาสตร์, หน้า 25.

² จิติ คิงภทีย, "ผู้ไค้ควสขยสวนค้คณา," บทคดีคดี, หน้า 117-118.

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130 บัญญัติว่า "ให้เริ่มทำ
การสขยสวนไค้เมช้ชกษา จะทำการในไค้ไค้ เวลาไค้ แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้คองหาไม่
จำคองอญควย"

เพื่อให้การชดเชยส่วนค่าเงินการไปไต่สมมติข่มขืน¹ การไต่มาครการบังคับโดยวิธีควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนก็ควรวัดอุปสงค์ เพื่อให้การชดเชยส่วนสามารถดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย เพราะหากไม่ควบคุมตัวเอาไว้ ผู้ต้องหาอาจไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ทำให้เกิดความเสียหายแก่การสอบสวน และเพื่อประกันการมีตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อการดำเนินคดีและเพื่อการบังคับโทษ เพราะถ้าไม่ควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้แล้ว ผู้ต้องหาจะหลบหนีทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีได้

วัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนดังกล่าวข้างต้นนี้เอง คือเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องแถลงขอศาลเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาไว้ต่อไป ดังที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ว่า การไต่มาครการบังคับแต่ละอย่างเพื่อให้การชดเชยส่วนค่าเงินไปสมมติความมุ่งหมาย จะต้องใช้ให้อยู่ภายในกรอบแห่งความจำเป็น การจับ การควบคุมตัวผู้ต้องหา ล้วนเป็นการไต่มาครการบังคับที่กระหนกระเหินสิทธิเสรีภาพของบุคคล จึงต้องไต่มาครการเหล่านี้ในกรอบแห่งความจำเป็นเท่านั้น กล่าวคือ ไร้เพราะจำเป็นต้องใช้ และไร้เท่าที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น การไต่มาครการบังคับแต่ละอย่างมีวัตถุประสงค์ที่เจาะจงลงไป และวัตถุประสงค์ก็สอดคล้องกับความจำเป็นที่จะต้องใช้มาครการบังคับดังกล่าวนี้ด้วย และความจำเป็นที่จะต้องใช้มาครการบังคับนี้อาจหมดสิ้นไปภายในระยะเวลาอันสั้นได้ เป็นต้นว่า เมื่อปรากฏตามพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานไต่รวบรวมไว้มีแนวโน้มที่จะต้องฟ้องผู้ต้องหา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสอยปากคำผู้ต้องหาเพื่อเปิดโอกาสให้เขาแก้ตัวได้ หากหมายเรียกแล้วผู้ต้องหาไม่ยอมมาจึงจำเป็นที่จะต้องออกหมายจับ และทำการจับเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหามาสอยปากคำ เมื่อได้สอยปากคำผู้ต้องหาแล้วความจำเป็นก็เป็นอันหมดสิ้นไป หากจะต้องเอาตัวเขาไว้ให้อยู่ในอำนาจควบคุมของรัฐต่อไปอีกก็จะต้องพิจารณาถึง

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) บัญญัติว่า "การชดเชยส่วน หมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้ต้องหาไปฟ้องลงโทษ" จากคำนิยามดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า การชดเชยส่วนครอบคลุมเนื้อหา 2 ประการคือ (1) การรวบรวมพยานหลักฐาน และ (2) การไต่มาครการบังคับ เช่น จับ ค้น ควบคุมและปากถึง

ความจำเป็นอื่นว่ามีหรือไม่ต่อไปอีกนั้นคือ จะต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวเขาไว้หรือไม่ในระหว่างที่การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น

สำหรับความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อการสอบสวน ผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้แล้วในหัวข้อ 3.2.4 เรื่องเงื่อนไขในการใช้อำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวนแล้ว ฉะนั้น ความจำเป็นที่จะต้องขออำนาจศาลให้ออกหมายจับผู้ต้องหาต่อไป ก็คงจะเป็นเช่นเดียวกับความจำเป็นที่พนักงานสอบสวนจะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวนดังที่ได้อธิบายมาแล้วในหัวข้อ 3.2.4 ข้างต้น

มีข้อยกเว้นประการหนึ่งก็คือ ในบทบัญญัติ มาตรา 87 วรรค 3 ที่กล่าวถึงอำนาจควบคุมของพนักงานสอบสวน ฎหมายเพียงแต่กล่าวไว้ว่า "ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนจะยึดเวลาควบคุมเกินกว่า 48 ชั่วโมงก็ได้เท่าเหตุจำเป็น แต่มิให้เกิน 7 วัน" แต่ในบทบัญญัติมาตรา 87 วรรค 4 ที่กล่าวถึงเรื่องการขอฝากขังผู้ต้องหาศาลต่อไป หลังจากพนักงานสอบสวนได้ควบคุมผู้ต้องหาครบ 7 วันแล้ว ฎหมายใช้ถ้อยคำว่า "ถ้าเกิดความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่ากำหนดเวลาในวรรคก่อน เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น" ความแตกต่างระหว่างถ้อยคำในวรรค 3 และวรรค 4 อยู่ตรงที่ว่า การจะขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาต่อไป นอกจากจะต่อมีความจำเป็นดังที่ได้อธิบายข้างต้นแล้ว ยังมีความขยายต่อไปว่าความจำเป็นที่ต่อผู้ต้องหาไว้ต่อไปก็เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น

คำว่า "เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น" หมายความว่าอย่างไรในบทบัญญัติ มาตรา 87 วรรค 4 เอมิโคให้คำอธิบายเอาไว้ แต่ได้พิจารณาความในมาตรา 140 ที่ว่า "เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้..." จะเห็นได้ว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นนัยขมความถึงความถึงไม่มีอะไรจะสอบสวนต่อไปแล้ว เพราะไต่สวนพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ (ตามบทบัญญัติมาตรา 131) ได้ทำการสอบสวนผู้เสียหายและพยานแล้ว (ตามบทบัญญัติมาตรา 133) รวมทั้งไต่สวนการสอบสวนผู้ต้องหาแล้วด้วย ถ้าหากว่าจับตัวผู้ต้องหาได้ แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าไม่ควรฟ้อง ผู้ต้องหา ก็อาจจะไม่ขอมีการสอบสวนผู้ต้องหาต่อไป ซึ่งก็เรียกว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วเช่นเดียวกัน ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ ของ

การสอบสวนนี้ จะบันทึกและรวบรวมไว้ในส่วนงานสอบสวน¹ ความในคำพิพากษาอังกฤษ ไรค์ว่า The Inquiry is Complete ซึ่งหมายถึงพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนไปจนข้อเท็จจริงเพียงพอ ในอันจะพิสูจน์ความผิดเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่อไปได้

ที่กล่าวมานี้เป็นการกล่าวในความหมายของคำว่า การสอบสวนเสร็จสิ้นตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่หากจะพูดถึงโครงสร้างของการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปซึ่งมีโครงสร้างแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ การดำเนินคดีชั้นก่อนฟ้อง การประหารฟ้อง การพิจารณาและการบังคับคดี² แล้ว จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนแรกคือ ขั้นตอนการดำเนินคดีชั้นก่อนฟ้องนั้น เป็นขั้นตอนของการดำเนินการห้วงของเจ้าพนักงานก่อนการยื่นฟ้อง อันได้แก่การสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการดำเนินการของพนักงานอัยการก่อนยื่นฟ้อง กระบวนการดำเนินคดีอาญาในชั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเดียวกัน แม้ว่าเจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่จะมีหลายฝ่ายก็ตาม หรือกล่าวได้ว่าความหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในปัจจุบัน แม้การสอบสวนเริ่มต้นโดยพนักงานสอบสวน แต่การดำเนินการของพนักงานสอบสวนต้องถือว่าเป็นการดำเนินการเพื่ออัยการด้วย ฉะนั้น การสอบสวนฟ้องร้องจึงเป็นกระบวนการเดียวกัน³

¹ ตามบทบัญญัติ มาตรา 139 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสอบสวนเอาไว้ในส่วนงานสอบสวน ซึ่งที่พนักงานสอบสวนควรจะต้องรวบรวมเอาไว้ในส่วนนั้นคือ (1) บันทึกต่าง ๆ ที่พนักงานสอบสวนได้กระทำไว้ เช่น คำให้การผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา ฯลฯ (2) บันทึกและเอกสารอื่น ๆ ที่พนักงานสอบสวนอื่นได้ส่งมาให้ (3) เอกสารอื่น ๆ ที่เป็นหลักฐานในทางคดีไม่ว่าจะเป็นเอกสารซึ่งพนักงานสอบสวนนั้นจะหาเอาไปเอง หรือฝ่ายใดในคดีจะไต่ขึ้นเป็นพยาน (4) สิ่งของต่าง ๆ ที่อาจเป็นหลักฐานในทางคดีหรือที่เรียกว่าของกลาง ของกลางนั้นต้องรวบรวมไว้ในส่วนงานด้วย โดยทำบัญชีรายละเอียดไว้ พ.ร.บ. พ.ศ. 248 ซึ่ง ใจหาย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2, " หน้า 313.

² คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 124.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 127.

เมื่อพิจารณาการสอบสวนและฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่อยู่ในชั้นการดำเนินคดีชั้นก่อนฟ้องแล้ว คำว่า "มีความจำเป็นเพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น" ตามความหมายในมาตรา 87 วรรค 4 ที่ขอให้ศาลออกหมายซึ่งบุคคลต้องหาต่อไป จึงไม่ได้อำนาจแต่เฉพาะความจำเป็นของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงความจำเป็นของพนักงานอัยการในการตรวจสอบจำนวนการสอบสวน เพื่อพิจารณาว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นหรือจะส่งคดีไต่หรือไม่ไต่เลย พนักงานสอบสวนควบคุมตัวนายคำในความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายชาวสาหัสไว้จะครบ 7 วัน แต่เนื่องจากนายชาวผู้บาดเจ็บยังมีอาการหนักอยู่ในโรงพยาบาลแก่พนักงานสอบสวนยังไม่ไต่ พนักงานสอบสวนจึงนำตัวนายคำมาขอให้ศาลซึ่งมีกำหนด 12 วัน ศาลอนุญาต ในระหว่างนี้พนักงานสอบสวนสามารถสอบสวนปากคำของนายชาวได้ และเห็นว่ากรสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จึงส่งจำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการ โดยส่งสำนวนมาในวันที่ครบกำหนดฝากขัง พนักงานอัยการ ไม่มีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบจำนวนเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง หรือเพื่อพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือไม่ ทั้งนี้ พนักงานอัยการยังมีอำนาจร้องขอให้ศาลซึ่งผู้ต้องหาต่อไปได้อีกหากมีความจำเป็นในการตรวจสอบจำนวนการสอบสวนหรือรอการสอบสวนเพิ่มเติม

ฉะนั้น ความจำเป็นเพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้นตามความหมายของมาตรา 87 วรรค 4 จึงไม่ได้อำนาจความเฉพาะการสอบสวนเสร็จสิ้นไปจากอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่ยังคงหมายความรวมถึงความจำเป็นของพนักงานอัยการในการพิจารณาจำนวนการสอบสวนเพื่อส่งคดีต่อไปด้วย แม้ว่าในชั้นที่สุดพนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาก็ตาม¹

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขที่จะขอให้ศาลออกหมายซึ่งผู้ต้องหาไว้ต่อไปก็คือ เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไป

¹ คณิต ภาโรย และ พรศักดิ์ ใจหาญ, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, หน้า 215-216.

เพื่อให้การสขสวณเสร็จสิ้น เช่น เมื่อพนักงานสขสวณยังไม่ไ้ตัวพยานบุคคลที่สำคัญมาสขสวณปากคำหรือยื่นคณหาวัตถุพยานที่สำคัญไม่พบ หรือพนักงานอัยการรอกการสขสวณเพิ่มเติม หากจะปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก็เกรงว่าผู้ต้องหาอาจไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานดังกล่าวได้ อันจะเป็นผลทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานเสียไป หรือผู้ต้องหาจะหลบหนีไปทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้ ภัยความจำเป็นดังกล่าวนี้ ประกณกับพนักงานสขสวณจะควบคุมผู้ต้องหาต่อไปในอำนาจของตนเองก็ไม่ได้ เพราะอำนาจควบคุมของทณสิ้นไปเมื่อครบ 7 วันแล้ว จึงจำเป็นต้องขออำนาจศาลให้ขังผู้ต้องหาต่อไป

ซึ่ง มีปัญหาที่ควรพิจารณาต่อไปว่า ในกรณีซึ่งเหตุจำเป็นเพื่อให้การสขสวณเสร็จสิ้น ถ้าพนักงานสขสวณนำตัวผู้ต้องหามาศาลและขอให้ศาลออกหมายขัง เมื่อพ้นกำหนดเวลาการควบคุมของพนักงานสขสวณ เช่น ควบคุมไว้ 8 วัน แต่การสขสวณยังไม่เสร็จสิ้น ทั้งนี้ ศาลจะรับตัวผู้ต้องหาและออกหมายขังได้หรือไม่ ปัญหาี้มีความเห็นแบ่งเป็น 2 ฝ่าย

ฝ่ายแรก เห็นว่าศาลควรรับตัวผู้ต้องหาและออกหมายขังได้ เพราะการที่พนักงานสขสวณควบคุมผู้ถูกจับไว้เกิน 7 วัน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น เป็นเรื่องที่พนักงานสขสวณจะทรงรับผิดชอบไปเองไม่เกี่ยวกับศาล เมื่อพนักงานสขสวณนำตัวผู้ต้องหามาศาลและแสดงเหตุจำเป็นว่าจำต้องขังต่อไป เพื่อให้การสขสวณเสร็จสิ้น และศาลได้สวนเห็นว่าจำเป็นจริงก็ขังได้ และการเริ่มนับวันขังก็ต้องเริ่มนับแต่วันที่ศาลรับตัวผู้ต้องหา ศาลไม่รับรู้เหตุการณกขมาศาล

ฝ่ายที่สอง เห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 87 เป็นหลักประกันเสรีภาพของบุคคล เมื่อพนักงานสขสวณควบคุมมาเกินกว่าอำนาจที่จะควบคุมได้แล้ว ก็ขณหมายควมว่าการควบคุมเกินนิทกฎหมาย การที่นำตัวผู้ต้องหามาศาลเพื่อขอปากขังได้ทำไปโดยไม่มีกฎหมายสนับสนุนให้ทำได้ ศาลจะรับตัวและออกหมายขังให้ไม่ได้ เพราะถ้าศาลอนุญาตให้ขังต่อจากการควบคุมที่ไม่ขณกับศาลรับรอกการปฏิบัติที่ไม่ขณของพนักงานสขสวณโดยปริยาย

ผู้เขียนเห็นต้องควบกับความเห็นของฝ่ายที่สอง ภัยเหตุว่ากฎหมายใ้บัญญัติถึงอำนาจการควบคุมไว้เป็นขั้น ๆ แล้ว และเป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพของบุคคลด้วย เพราะฉะนั้นต้องตีความว่า เมื่อเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายให้อำนาจควบคุมได้แล้ว การควบคุม

ต่อไปก็เป็นการควบคุมโดยไม่มีอำนาจ ถือเป็นการควบคุมโดยไม่มีข้อยกเว้นกฎหมาย นอกจากพนักงานสอบสวนจะฟ้องวินัยคดีทั้งในทางแพ่งและในทางอาญาแล้ว ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่นั้นก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอศาล ขอให้ศาลปล่อยตัวให้พ้นจากการควบคุมได้ ทั้งนี้ โดยผลของบทบัญญัติมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹ เมื่อศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาไปแล้ว หากคดีมาภายหลังจากการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว และไต่สวนสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ และศาลพนักงานอัยการเห็นว่าควรสั่งฟ้อง ก็ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหา ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 141 วรรคท้าย จึงมีปัญหาว่าในกรณีที่ปล่อยผู้ต้องหาไปแล้ว จะมีทางที่จะนำตัวผู้ต้องหาส่งศาลไต่สวนอย่างไร ในเรื่องนี้ผู้เขียนใคร่ขอยกคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 515/2491 ซึ่งวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่มาเทียบเคียง ซึ่งในคดีดังกล่าวศาลฎีกาได้ยกคำพิพากษาไว้ตอนหนึ่งว่า "แม้จำเลยจะเคยส่งศาลซึ่งระหว่างสอบสวนจนปล่อยไปแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จำเลยก็ยังอาจถูกพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับอำนาจจับอีกได้ ในชั้นเดิมเมื่อจับผู้ต้องหาส่งตามปากคำแล้วปล่อยไป (โดยไม่ไต่สวนอำนาจศาลซึ่ง) วันหลังไต่หลักฐานก็ยอมจะจับใหม่ได้ฉันใด กรณีนี้ไต่จับจนส่งศาลซึ่งและศาลปล่อยไปแล้ว ก็ยอมจะจับได้อีกฉันนั้น มีปัญหาแต่ว่าเมื่อจับแล้วจะควบคุมตัวไว้ได้หรือไม่ ถ้าไต่จับ แต่ควบคุมไม่ได้ ก็ไม่มีประโยชน์อันใด สำหรับการควบคุมมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 บัญญัติเป็นแบบทั่วไปว่า ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี และมีรายละเอียดกำหนด

¹ มาตรา 90 บัญญัติว่า "เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดที่ถูกควบคุมหรือซึ่งโดยนิติกฎหมายหรือถูกจำคุกนั้นพ้นจากคำพิพากษาของศาล บุคคลเหล่านี้มีอำนาจยื่นคำร้องขอศาลขอให้ปล่อยคือ (1) บุคคลที่ถูกเข้าเช่นนั้น (2) สามีภรรยาหรือญาติของผู้นั้น หรือผู้ประ-
โยชน์เกี่ยวของ (3) พนักงานอัยการ (4) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือทัณฑสถาน"

เมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวนี้ ให้ศาลหมายเรียกเจ้าพนักงานหรือบุคคลอื่นซึ่งก่อให้เกิดการควบคุม ซึ่ง หรือจำคุก และผู้ที่ถูกควบคุม ซึ่ง หรือจำคุกมาพินิจกัน ถ้าเป็นที่พอใจศาลว่าการควบคุมหรือการซึ่งนั้นเป็นกฎหมายหรือการจำคุกนั้นพ้นจากคำพิพากษา ก็ให้ศาลสั่งปล่อยผู้ต้องหาไป"

เวลาไว้ จนถึงทนายความของสมาคมนักกฎหมาย เพื่อการสอบสวนให้ขออำนาจศาลบังคับ
เมื่อใครขอให้ศาลบังคับเช่นนี้จนครบกำหนดแล้ว จะมาขอให้ศาลสั่งซึ่งตามมาตรา 87 อีกยอม
ไม่ได้ แต่แม่จะขอให้ศาลสั่งอีกไม่ได้ก็ไม่โทษหมายความว่า เมื่อเจ้าพนักงานจับจำเลยใหม่
เพื่อฟ้องเป็นคดีจะควบคุมต้องหาไม่ได้เสียเลย เจ้าพนักงานยังคงควบคุมต้องหาได้ตามที่
จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ตามข้อกำหนดแห่งมาตรา 87 นั้น คือ เพียงเท่าที่จำเป็นที่จะนำ
ตัวจำเลยมาส่งศาลโดยแท้เท่านั้น จะควบคุมเพื่อเหตุอื่นเช่นสอบสวนต่อไปหรือรอการสั่ง
ฟ้องเช่นนี้ไม่ได้" จากคำพิพากษาศาลฎีกาครั้งกล่าวนั้น อาจจะนำมาปรับแก้ปัญหาได้ กล่าวคือ แม
พนักงานสอบสวนจะหมดอำนาจควบคุมต้องหาตามมาตรา 87 แล้ว และไม่อาจขอให้ศาล
ออกหมายจับได้ พนักงานสอบสวนก็ยังมีอำนาจที่จะควบคุมต้องหา มา เพื่อส่งตัวฟ้องศาลได้
โดยทำการควบคุมได้เฉพาะระยะเวลาที่จำเป็นในการ เดินทางมาศาล

โดยพฤติการณ์คำร้องขอปากดังนั้น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้ยื่นคำร้อง
จะทวงนำตัวผู้ต้องหาไปศาลด้วย ทั้งนี้ เพื่อศาลจะได้สืบถามผู้ต้องหาจะคัดค้านการขอ
ปากดังนั้นหรือไม่ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่มา เจ้าพนักงานอัยการอยู่ในโรงพยาบาลไม่อาจนำตัวไปศาล
เพื่อปากดังได้ ในเรื่องนี้เคยมีหนังสือของกระทรวงมหาดไทย เรื่องวิธีปฏิบัติตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ 1791/2479 ถึงคณะกรรมการจังหวัดทุกจังหวัด สรุป
ความว่า ¹ "ถ้าผู้ต้องหาไม่มา เจ้าพนักงานสอบสวนส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือ
ที่ใด ๆ ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาไปร้องขอศาลให้จับได้ และพนักงานสอบสวนได้ควบคุม
มาเกินกำหนดเวลาแล้ว ขอบหม่อมอำนาจในการที่จะควบคุมต่อไป เมื่อการสอบสวนเสร็จแล้ว
พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนแก่พรหมคหบดีความเห็นของตน ไปยังพนักงาน
อัยการโดยไม่มีตัวผู้ต้องหา เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าหลักฐานไม่พอ และมีคำสั่งไม่ฟ้องก็
ขอยกปฏิบัติการต่อไปได้เช่นเดียวกับสำนวนทั้งหลาย แต่เห็นว่าคดีหลักฐานที่มีคำสั่งฟ้อง
ก็ให้ฟ้องต่อศาล โดยขอให้ศาลหมายเรียกหรือหมายจับ และศาลจำเป็นต้องปฏิบัติตามความ
ในมาตรา 169 อันเป็นการที่จะได้ตัวผู้ต้องหาพิจารณาคดีต่อไป"

¹ อุเมตี ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 447.

อย่างไรก็ตาม ความคืบหน้าของหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวข้างถึง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 169 นั้น¹ ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ 126/2489 ไม่ได้อธิบายในทำนองเดียวกันกับความในหนังสือกระทรวงมหาดไทยนี้เลย
โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ในคดีซึ่งพนักงานอัยการ เป็นโจทก์ ในเวลาขึ้นฟ้องคดีอาญา อัยการ
โจทก์จะต้องนำตัวจำเลยมาส่งศาล ถ้าไม่ได้นำตัวจำเลยมา ศาลย่อมไม่รับฟ้อง เพราะ
ถ้าศาลรับฟ้องและออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 169 ให้
กักขังเป็นการชั่วคราวความอื่นเป็นผลร้ายแก่จำเลย คดีศาลฎีกาโดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่
515/2491 โดยที่ประชุมใหญ่ได้วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน และได้วินิจฉัยหาทางแก้ไข
ปัญหาไว้ว่า "ในกรณีที่เจ้าพนักงานหม่อมค่านำจำเลยมาควบคุมระหว่างสอบสวนนั้น เจ้าพนักงาน
มีอำนาจจับตัวมาเพื่อส่งฟ้องศาลได้ แต่จะควบคุมได้เพียงเท่าที่จำเป็นในการนำตัวส่งศาล
จะควบคุมเพื่อเหตุอื่น เช่น สอบสวนต่อไปหรือรออัยการสั่งฟ้องไม่ได้"

3.3.2 เมื่ออำนาจยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งผู้ต้องหา

กฎหมายให้เจ้าพนักงาน 2 ประเภท เป็นผู้ยื่นคำร้องขอโทษผู้ต้องหาคือ
พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ โดยในบทบัญญัติมาตรา 71 วรรคสอง ของประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า "ในระหว่างสอบสวน พนักงานอัยการหรือพนักงาน
สอบสวนมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับตามความในมาตรา 87" ในทางปฏิบัติ
หากความจำเป็นที่จะต้องขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาเกิดขึ้นในระหว่างที่พนักงานสอบสวน
ยังมีคดีส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนก็เป็นผู้ยื่นคำร้องขอฝากขัง แต่เมื่อ
คดีส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้อง
ยื่นคำร้องขอฝากขัง

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 169 บัญญัติว่า "เมื่อศาล
รับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมา ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควร
อย่างไรก็ตาม เพื่อให้พิจารณาคดีต่อไป

กรณีที่มีข้อถกเถียงกันมากที่สุดในเรื่องดังกล่าวนี้ก็คือ พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการลาซา บางครั้งส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการในวันครบกำหนดควบคุมหรือวันครบกำหนดการฝากขัง ทำให้พนักงานอัยการส่งฟ้องผู้ต้องหาไม่ทัน และอาจทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถยื่นคำร้องฝากขังไต่พัน หรือในบางกรณีทำให้พนักงานอัยการต้องไปยื่นคำร้องขอฝากขังไกลเขตเวลาราชการ อันก่อให้เกิดผลทำให้ศาลต้องทำงานนอกเวลาราชการหลังจากได้รับคำร้องขอฝากขัง เพราะเมื่อได้รับคำร้องไว้แล้วศาลต้องดำเนินการต่อไปจนเสร็จ

ปัญหาดังกล่าวนี้ จากการจัดสัมมนาฯ ร่วมกับทั้งฝ่ายพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล¹ ทางโคเห็นต้องทอ้งกันทุกฝ่ายในชั้นที่จะหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาค่าที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ โดยแนวทางแก้ไขปัญหาค่าซึ่งที่ประชุมร่วมกันได้กำหนดไว้มีพอสรุปได้ดังนี้

1. ให้กรมตำรวจตีพิมพ์ติดตามคำสั่งที่ 207/2500 เรื่องวางระเบียบเกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ข้อ 2 โดยเคร่งครัด²
2. กรมอัยการรับไปเร่งรัดพนักงานอัยการ เพื่อหลีกเลี่ยงการยื่นคำขอฝากขังไกลเขตเวลาราชการ แต่อาจมีกรณีจำเป็นที่ต้องยื่นคำขอฝากขังลาซา ซึ่งจะไต่ประสานงานกับศาลล่วงหน้า

¹ รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยกระทรวงยุติธรรมและสภาทนายความ, 23-25 กันยายน 2530, หน้า 136-139.

² ความในข้อ 2 ของระเบียบดังกล่าวนี้ว่า "ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นควรส่งฟ้อง และส่งสำนวนกับตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรค 3 นั้น ให้พนักงานสอบสวนรีบส่งสำนวนไปให้ถึงพนักงานอัยการโดยเร็ว และให้พนักงานอัยการมีเวลาพอที่จะวินิจฉัยจัดการไต่อย่างนอช 2 วันก่อนวันหมดอำนาจควบคุมหรือวันครบกำหนดศาลสั่งขังแล้วแต่กรณี"

3.3.3 บทบาทของศาลในการพิจารณาคำร้องปากขัง

คิงที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ในบทที่ 2 หัวข้อ 2.3 ว่า ศาลได้เข้ามามีบทบาทที่ทำให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดถือกฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และได้ทำหน้าที่ที่จะควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่งานตำรวจให้ใช้อำนาจตามขอบเขตของกฎหมายไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล และไม่ให้บุคคลนั้นได้รับความเดือดร้อนเกินความจำเป็นอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแม้ได้ว่าศาลเป็นองค์กรที่ได้มีบทบาทอย่างสำคัญในชั้นจะถูกต้องหรือผิดก็ตามที่กล่าวไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย การจับกุม คุมขัง บุคคลไม่ว่ากรณีใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐออกมาโดยชอบธรรม

ในเรื่องเกี่ยวกับการปากขังก็เช่นเดียวกัน การที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับผู้ต้องหา ก็เพื่อให้ศาลได้ตรวจสอบว่าการจับผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวนนั้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด หากเห็นว่าจำเป็นตามคำร้องขอ ศาลก็จะอนุญาตให้ปากขัง แต่ถ้าไม่จำเป็นศาลก็จะไม่อนุญาต จึงมีการกล่าวกันว่า "สิทธิเสรีภาพของประชาชนอยู่ในกำมือของผู้พิพากษา โดยเฉพาะผู้พิพากษาหัวหน้าศาล"¹ คำกล่าวเช่นนี้ย่อมหมายความว่า การใช้อำนาจของศาลหรือผู้พิพากษาในการมีคำสั่งหรือมีคำพิพากษาในเรื่องใด มีผลที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะมีหลักการที่ยอมรับกันในนานาอารยประเทศประการหนึ่งว่า ผู้พิพากษาหรือศาลเท่านั้นที่จะอนุญาตให้มีการจำกัดเสรีภาพของบุคคลและที่จะสั่งให้คุมขังบุคคลไว้ในอำนาจรัฐได้ ด้วยเหตุนี้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของนานาอารยประเทศจึงกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับและสั่งให้คุมขังบุคคล

¹ วิจิตร วิมานนท์, "การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยการเร่งรัดการพิจารณาคดี," กฤษฎีกา, พฤษภาคม 2526, หน้า 12.

ในการที่ศาลจะสั่งซึ่งผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องขอของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไว้ในระหว่างการสอบสวนหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาถึงความจำเป็นในการที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนเป็นสำคัญ เฉพาะอย่างยิ่งศาลจะพิจารณาว่าผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานและจะหลบหนีหรือไม่ โดยศาลจะพิจารณารายละเอียดที่เป็นเหตุซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแถลงไว้ในคำร้องขอปากชั่ง ขณะที่ศาลจะส่งหมายจับผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่ประการใด เช่น ถ้าผู้ต้องหาขึ้นคำคัดค้านว่าขอให้ศาลไต่สวนพนักงานสอบสวนว่าที่ไต่สวนไปแล้วนั้น มีหลักฐานเพียงพอ และการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นค้างอยู่อย่างไร ให้พนักงานสอบสวนแสดงหลักฐานที่หาไปแล้วและคำอุทธรณ์แก่ศาล ทั้งศาลก็ของสั่งให้พนักงานสอบสวนแสดงหลักฐานทาง ๆ ตามที่ผู้ต้องหาแถลงคัดค้านหากศาลไต่สวนหลักฐานทาง ๆ ที่พนักงานสอบสวนนำมาแสดงแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควรและไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ศาลก็จะสั่งไม่อนุญาตให้ปากชั่ง เมื่อเงื่อนไขในการขอปากชั่งมีอย่างจำกัดเช่นนี้ จึงมีใ้ศาลจะของในดุลยพินิจพิจารณาคำร้องขอปากชั่งด้วยความระมัดระวังโดยพิจารณาถึงเงื่อนไขในการขอปากชั่งซึ่งที่ใดกล่าวข้างต้น เพราะถือเป็นหลักว่าศาลต้องมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

การที่ศาลของเข้าไม่มีบทบาทที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาให้ถูกล่วงละเมิดโดยไม่จำเป็นและไม่เป็นธรรมก็เนื่องมาจากในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนบางคนเท่าที่พบอยู่ในปัจจุบัน พนักงานสอบสวนมักจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ครบตามระยะเวลาที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้คือ 7 วัน หรือในบางคดีแม้พนักงานสอบสวนมีความประสงค์จะให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ของมีประกันแต่ก็ไม่อาจทำได้ ทั้งนี้ เนื่องจากคดีที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดนั้น เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า 3 ปีขึ้นไป ซึ่งตามบทบัญญัติมาตรา 110 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้การปล่อยชั่วคราวจะของมีการประกันด้วยเสมอ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของพนักงานสอบสวนนี้ เป็นผลให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับความกระทบกระเทือนอย่างเห็นได้ชัด และไม่ตรงตามเจตนารมณ์ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้ เมื่อมีการขออำนาจศาลปากชั่งโดยอ้างว่ายังสอบสวนไม่เสร็จในทางปฏิบัติของศาล หากศาลไต่พิจารณาโดยระมัดระวังเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาแล้ว จะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าในคดีความผิดเกี่ยวกับของโจร เมื่อพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาจะครบกำหนด 7 วันแล้ว พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขออำนาจปาก

ซึ่งผู้ต้องหาศาลออกไปอีก ศาลจะพิจารณาคำร้องฝากขัง หากศาลเห็นว่าคดีดังกล่าวมี
พยานหลักฐานอ่อนหรือมีมูลเหตุที่น่าเชื่อว่าผู้ต้องหาไม่ไต่กระหน่ำผิด ศาลก็จะไม่อนุญาตให้ฝาก
ขัง จะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป

โดยหลักการที่ถูกต้องแล้ว คำร้องขอฝากขังของพนักงานสอบสวนควรจะมีทั้งการ
แจ้งรายละเอียดของสภาพการกระทำผิดขอหาและพฤติการณ์แห่งคดี รวมทั้งความจำเป็น
อย่างอื่นที่พนักงานสอบสวนเห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในอำนาจ
ของรัฐต่อไป เพื่อให้จะได้ให้ศาลทราบรายละเอียดประกอบการใช้ดุลยพินิจในการสั่งคำร้อง
โดยถูกต้องและเกิดความ เป็นธรรมทั้งฝ่ายพนักงานสอบสวนและผู้ต้องหา นอกจากคำ
ร้องขอฝากขังจะค่อนข้างละเอียดถี่ถ้วน กิ่งก้านสาขางงกฏ ในการขอฝากขังทุกครั้ง
พนักงานสอบสวนจะไต่ถามในคำร้องมาควรวา ถ้าหากฝ่ายผู้ต้องหาไม่มีการยื่นคำร้องขอ
ปล่อยชั่วคราว พนักงานสอบสวนก็ขอคัดค้านและระบุเหตุผลในการคัดค้านไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อ
ความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาสั่งคำร้องขอฝากขังและคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้
เพราะบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 109 บัญญัติว่า "ในกรณี
ผู้ต้องหาหรือจำเลยของหาหรือถูกฟ้องในความผิด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปี
ตามคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้น
ต้น ศาลจะส่งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่
ถ้าไม่อาจถามไต่ถามได้โดยมีเหตุอันควร ศาลจะส่งการถามเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้"

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งศาลไม่อาจจะตรวจสอบได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ความ
จำเป็นที่จะต้องขังผู้ต้องหาจะมีอยู่บ้างน้อยเพียงใด เนื่องจากการสอบสวนอยู่ในการดำเนิน
การของพนักงานสอบสวนโดยตลอด คำร้องที่พนักงานสอบสวนยื่นต่อศาลขอฝากขังก็มักมี เหตุ
ผลเพียงว่ายังสอบสวนพยานไม่เสร็จสิ้นเท่านั้น จากคำชี้แจงของอัยการซึ่งศาลอาญาในการ
สั่งอนุญาตเกี่ยวกับการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรมและ
สภาพทนายความว่า "ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวที่ปรึกษาศาล คำรวจมีส่วนขอหมาย
เหลือเกิน คือ หมายใหม่ปัญหา จะเห็นได้ว่าพอจำมาจะครบ 7 วัน พานักขังฝากขัง ฝากขัง
ครั้งที่หนึ่งออกเหลือพยานอีก 8 ปาก ฝากขังครั้งที่สองส่งพยานไปได้แล้วเหลืออีก 7 ปาก
ครั้งที่สามมายังเหลืออีก 6 ปาก ครั้งที่สี่มาเหลืออีก 5 ปาก ครบ 7 ครั้งเมื่อไรก็อาจจะ
เสร็จ นี่เป็นปัญหาที่จะทำให้งานปล่อยชั่วคราวมีปัญหา ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าคำรวจไม่ได้อ
พิจารณาว่า ถ้าเราไม่ควบคุมตัวเขาไว้ เราจะดำเนินคดีไต่ใหม่ ถ้าพิจารณาความจำเป็น

เขานานี้ควย ก็อาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องขอลงปากชั่งกันถึง 7 ครั้ง 84 วัน" ¹ การที่จะให้ศาลไต่สวนคำร้องขอปากชั่งโดยละเอียดก็เป็นเรื่องลำบากในการปฏิบัติเพราะภารกิจของศาลมีมาก ดังนั้น ศาลจะใช้วิธีถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านคำร้องขอปากชั่งของพนักงานสอบสวนหรือไม่ และส่วนใหญ่ฝ่ายผู้ต้องหาก็ไม่ทราบว่า พนักงานสอบสวนมีเหตุจำเป็นหรือไม่ และโดยมากแล้วผู้ต้องหาก็ไม่ทราบว่าคดีมีสิทธิในคดีอาญาอย่างไรบ้าง จึงมักไม่ค้าน และศาลก็จะอนุญาตตามคำขอของพนักงานสอบสวนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขอปากชั่งในครั้งแรก

วิธีการที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหานี้ วิธีการหนึ่งที่ใช้กันอยู่ในต่างประเทศคือการไม่อนุญาตให้พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอปากชั่งศาลโดยตรง แต่จะให้พนักงานอัยการตรวจสอบขั้นต้นก่อนว่ามีความจำเป็นจริงหรือไม่ เพื่อช่วยศาลในการใช้ดุลยพินิจของผู้ต้องหา เพราะพนักงานอัยการอยู่ในฐานะใกล้ชิดกับการสอบสวนมากกว่าศาล และพนักงานอัยการจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอปากชั่งศาล เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย มาตรา 204 บัญญัติสรุปความไว้ว่า "ให้พนักงานอัยการในกรณีที่ไต่ถามการจับกุมผู้ต้องหาโดยไม่มีหมายจับหรือรับผู้ต้องหาซึ่งถูกจับโดยไม่มีหมายจับไว้ แรงใจใหญ่ของหาทราบถึงขอเท็จจริงประกอบความผิด และสิทธิแห่งกฎหมายและให้โอกาสอธิบายเรื่องดังกล่าว ถ้าพนักงานอัยการเชื่อว่าไม่จำเป็นที่จะคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ปล่อยตัวไป ถ้าเชื่อว่าจำเป็นที่จะคุมตัวไว้ ให้ขออนุญาตจากผู้พิพากษาซึ่งผู้ต้องหาอยู่ใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่จับผู้ต้องหา ทั้งนี้ ในกรณีที่ดำเนินการฟ้องทางอาญายามในกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่ต้องขอคำสั่งซึ่งจากผู้พิพากษา

(2) ถ้ามีคำสั่งซึ่งจากผู้พิพากษายามในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน ปล่อยตัวผู้ต้องหาไปทันที" ²

¹ กิติ บุรพรัตน์, "เอกสารการสัมมนาเกี่ยวกับการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม," หน้า 55.

² แต่การที่จะให้พนักงานอัยการ เข้ามามีส่วนช่วยในการกั้นกรองถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้คำสั่งผู้ต้องหาไว้ต่อไปดังเช่นที่กล่าวมานี้ ก็จะต้องให้พนักงานอัยการได้เข้าไปมีอำนาจควบคุมการสอบสวนตั้งแต่แรก ซึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่นก็ได้มีบทบัญญัติให้พนักงานอัยการ เข้าไปทำการควบคุมและให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นการสอบสวน

และความในมาตรา 206 สรุปได้ว่า "ถ้าพนักงานอัยการไม่สามารถปฏิบัติกร ตามกำหนดเวลาดังกล่าวในมาตรา 204 โดยสถานการณ์อันหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะขอยกขัง จากผู้พิพากษาได้โดยอธิบายเหตุผลในการไม่สามารถปฏิบัติตามที่

(2) ผู้พิพากษาจะไม่ออกหมายขังเมื่อได้รับคำขอตามความในมาตรา 206 นอกจากผู้พิพากษาเห็นว่ากรณานั้นมีเหตุผลเพียงพอเนื่องจากเหตุอันหลีกเลี่ยงไม่ได้"

เมื่อศาลได้รับคำร้องจากพนักงานอัยการเพื่อขอให้ออกหมายขังผู้ต้องหาแล้ว บทบัญญัติในมาตรา 207 ยังได้กล่าวต่อไปว่า "ให้ผู้พิพากษาออกหมายขังทันทีเมื่อได้รับคำขอ ดังกล่าวในวรรคก่อน ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่มีเหตุผลเพื่อการขังหรือจะออกหมายขัง ให้ศาลสั่ง ปลดปล่อยตัวผู้ต้องหาในทันทีโดยไม่ออกหมายขัง"

สำหรับระยะเวลาของการขังก่อนฟ้องและการขยายเวลาขังนั้น มาตรา 208 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่น วางหลักไว้ว่า "ถ้าไม่ได้นำคำให้การฟ้อง ทางอาญามาภายใน 10 วัน ตั้งแต่วันที่ขอยกขังในกรณีซึ่งผู้ต้องหาถูกควบคุมตัว ให้พนักงาน อัยการปล่อยตัวผู้ต้องหาในทันที"

(2) ผู้พิพากษาจะขยายระยะเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน เมื่อพนักงานอัยการ ขอได้ เมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขยายเวลาดังกล่าวรวมแล้วไม่ให้ เกิน 10 วัน"

จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่นที่ยกขึ้นมา กษาวางนี้ จะเห็นได้ว่า การที่ให้พนักงานอัยการ เป็นผู้ยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาศาล แทนที่จะให้พนักงานสอบสวนเป็นคนยื่นคำร้องนั้น เป็นเพราะกฎหมายเล็งเห็นว่า พนักงาน อัยการอยู่ในฐานะใกล้ชิดกับการสอบสวนมากกว่าศาล ทั้งนี้ เพราะในระบบการดำเนินคดี อาญาในประเทศญี่ปุ่น ในชั้นกระบวนการสอบสวนฟ้องร้องคดีนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดี (Judicial Police) (ซึ่งเป็น เจ้าพนักงานตำรวจที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งใหม่หน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน แต่การสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีดังกล่าว

จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุม แนะนำและสั่งการจากพนักงานอัยการที่อยู่ในเขตอำนาจ ซึ่ง
 กษัตริย์อีกนัยหนึ่งก็คือ พนักงานอัยการ เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวน นอกจากนั้นในประมวล
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่น ยังได้กำหนดหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง
 ในข้อที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็คือ กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ว่า "การ
 เรียก การควบคุม หรือกักขังผู้ต้องหาหรือผู้ต้องหา ตลอดจนการค้น การยึด หรือการตรวจ
 สอบ จะกระทำใดแต่โดยหมายของศาล (มีข้อยกเว้นในบางกรณี แต่ในที่สุดก็ต้องมาให้ศาล
 พิเคราะห์ว่าจะให้ทำเช่นนั้นต่อไปหรือไม่) แต่การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหมายของ
 ศาลดังกล่าว เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งกระทำภายใต้การสั่ง
 การของพนักงานอัยการ และในกรณีกษัตริย์จะให้หรือไม่ให้ประกัน จะต้องฟังความเห็น
 ของพนักงานอัยการก่อนเสมอ"¹

เมื่อพนักงานอัยการ เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนมาแต่แรก เขาก็ ยอมรับว่า
 ความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างการสอบสวนมีเพียงใด ดังนั้น เมื่อ
 เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีมีความประสงค์จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ต่อไป จึงต้องมาเสนอความ
 เห็นต่อพนักงานอัยการ เสียก่อน เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำ
 การควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ก่อน พนักงานอัยการก็จะยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลออกหมายซึ่ง วิธี-
 การดังกล่าว เข้ายอมรับทำให้พนักงานอัยการ ได้ตรวจสอบขั้นต้นถึงความจำเป็นจริงหรือไม่
 เป็นการช่วยศาลในการใช้ดุลยพินิจที่จะจับผู้ต้องหาไว้

วิธีการที่ให้พนักงานอัยการ เป็นผู้ยื่นคำร้องขอฝากขังซึ่งตั้งที่ไซอยู่ในประเทศญี่ปุ่นดัง
 ที่กล่าวข้างต้น นอกจากจะช่วยศาลในการตรวจสอบความจำเป็นของการฝากขังผู้ต้องหา
 แล้ว ยังช่วยเร่งรัดให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนให้เสร็จภายในเวลาอันควรด้วย

¹ รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ คนคว่าเพิ่มเติมได้จากหนังสือระบบอัยการสากล
 จัดพิมพ์โดยศูนย์เอกสารวิชาการ กรมอัยการ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย ไม่คุ้มครองนิติให้ พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนให้เสร็จภายในเวลาอันสมควร มาตรา 130 นิติบัญญัติว่า "ให้เริ่มการสอบสวนโดยไม่ชักช้า จะทำการในที่ใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำต้องอยู่ทวน" เท่านั้น

เมื่อกฎหมายไม่คุ้มครองไว้ การสอบสวนจึงอยู่ในดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนว่าจะสอบสวนให้แล้วเสร็จเมื่อใด จริงอยู่พนักงานสอบสวนมีความรับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญาเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจอย่างยิ่ง แต่ก็ก่อให้เกิดความเห็นใจของผู้ต้องหาที่ถูกขังอยู่เช่นกัน

การสอบสวนที่กระทำโดยใช้เวลาอันเกินสมควรนี้ มีผลเสียหายหลายประการ นอกเหนือไปจากผลเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาที่ถูกขังอยู่ เช่น เมื่อเสนอจำนวนการสอบสวนมายังอัยการ หากอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมก็ทำให้ล่าช้ามาก เพราะพยานหลักฐานได้สูญหาย กระจัดกระจายไปแล้ว หรือเมื่ออัยการยื่นฟ้องศาล การนำตัวพยานมาเบิกความบางครั้งก็ไม่อาจทำได้ เพราะพยานย้ายภูมิลำเนาเสียแล้ว หาตัวไม่ได้ หากเป็นพยานสำคัญศาลก็อาจพิพากษายกฟ้อง เพราะโจทก์ไม่มีพยานสืบ นอกจากนี้ผู้ต้องหาที่เสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็ว เพื่อเขาจะได้พิสูจน์ตนเองว่าเป็นผู้กระทำผิดจริงตามที่กล่าวหาหรือไม่ หรือในกรณีที่คดีมีพยานหลักฐานอันไม่พอฟ้อง ก็ควรมีการสั่งไม่ฟ้องโดยเร็ว เพื่อผู้ต้องหาจะได้พ้นจากกล่าวหา และหลักทฤษฎีที่นำมาใช้ประกันตัวขอพนักงานสอบสวนก็จะได้รับคืนไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

ปัญหาและผลเสียหายที่เกิดขึ้นเหล่านี้ เป็นเพราะว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แยกการสอบสวนกับการฟ้องคดีออกจากกันค่อนข้างจะเด็ดขาด การสอบสวนคดีอาญาตั้งแต่การรับคำร้องทุกข์ สืบสวน จับกุม สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ควบคุม จนกระทั่งการสรุปสำนวนเสนอความเห็นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยตลอด พนักงานอัยการจะเข้าเกี่ยวข้องกับคดีอาญาได้ก็ต่อเมื่อ พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนและความเห็นมาให้แล้วเท่านั้น จากนั้นพนักงานอัยการจึงจะพิจารณาว่าควรสั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง หรือสั่งสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้ปล่อยผู้ต้องหา ฯลฯ

การแยกการสอบสวนออกจากการทำงานของคดีทั้งที่กล่าวข้างต้น นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาค้างกลาวแล้ว ยังทำให้ขาดการวางดุลอำนาจของพนักงานสอบสวนอีกด้วย ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะให้การสอบสวนได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันจะส่งผลตามมาคือ พนักงานอัยการไม้อาจจะให้ความคุ้มครองและคุ้มครองรักษาประโยชน์ให้แก่ฝ่ายผู้ต้องหาได้เท่าที่ควร ลำพังจะให้ศาลแต่เพียงองค์กรเดียว เป็นผู้คอยทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ต้องหา คงจะไม่อาจทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งเรื่องความใกล้ชิดกับเหตุการณ์ ระเบียบขั้นตอน รวมตลอดถึงข้อจำกัดในจำนวนบุคคลากรด้วย กล่าวโดยเฉพาะในเรื่องการปากขังเนื่องจากศาลต้องพิจารณาคดีของฎีกาปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาอย่างมาก ทำให้ไม่มีเวลาพอเพียงที่จะมาพิจารณาไต่สวนคำร้องขอปากขังได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ยิ่งกว่านั้นในทางปฏิบัติก็จะมีการยื่นคำขอปากขังไกล่เกลี่ยเวลาราชการ และในคำร้องขอปากขังก็มีใ้รายชื่อรายละเอียดของสภาพการกระทำผิดข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีเพียงพอที่ศาลจะใช้อุบายพิจารณาในการสั่งในคำร้องไต่สวนอย่างถูกต้อง ประกอบกับผู้ต้องหาเองก็ไม่มีความรู้และไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิในคดีอาญาอย่างไรบ้าง จึงไม่ได้ศึกษาค้นขอร้องขอปากขังนั้น เมื่อสภาพเป็นเช่นที่กล่าวมานี้ ศาลก็จะอนุญาตให้ขังผู้ต้องหาตามคำขอของพนักงานสอบสวน

ในความเห็นของผู้เขียนแล้วเห็นว่า ในเรื่องการควบคุมและปากขังผู้ต้องหา การที่รัฐจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ต้องหาเขาจะไม่ถูกรัฐวิฆเนตการบังคับเกินกว่าจำเป็นแล้ว นอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องของจะทอจะมีควมเข้าใจถูกต้องของการวิฆเนตการบังคับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจับ การควบคุม การปากขังแล้ว ศาลเองยังต้องพิจารณาหาอย่างสำคัญที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา โดยศาลจะต้องพิจารณาดังความจำเป็นว่าจะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นในข้อที่ว่า ถ้าไม่สั่งขังผู้ต้องหาไว้แล้ว จะมีพฤติการณ์ที่แสดงว่าผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่ หรือจะหลบหนีหรือไม่ และถึงที่ผู้เขียนได้กล่าวแล้วว่า ลำพังภารกิจที่ของฎีกาปฏิบัติในเรื่องการนั่งฟังการสืบพยาน และการจัดทำคำพิพากษาของศาลซึ่งมีภาระอย่างมากแล้ว ศาลเองอาจจะไม่ไ้มีเวลายามากนักสำหรับการพิจารณารายละเอียดความการขอปากขังมีความจำเป็นเช่นที่กล่าวมานี้อย่างไร ผู้เขียนจึงมีความเห็นในทำนองเดียวกับหลักเกณฑ์ในเรื่อง

การสอยสวนห้องร้องดังที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศ
ญี่ปุ่น และของนานาอารยประเทศ เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส เกาหลีใต้ ที่ให้พนักงานอัยการ
เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอยสวนห้องร้อง พนักงานอัยการนอกจากจะพำ
หนำที่ฟ้องคดีอาญาศาลช่วยความประสงค์ที่จะให้บุตรทำความผิดได้รับการลงโทษแล้ว ใน
ขณะเดียวกันพนักงานอัยการก็จะพำหนำที่คุ้มครองผู้บริโภคให้พ้นการที่จะต้องถูกลงโทษซึ่ง
เป็นการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอีกด้วย ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า
หากได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกฎหมายในเรื่องการสอยสวนห้องร้อง โดยให้พนักงาน
อัยการมีอำนาจควบคุมการสอยสวน ให้เหมือนกับนานาอารยประเทศดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว
ย่อมเป็นประโยชน์ต่อระบมการดำเนินคดีอาญาโดยส่วนรวมเป็นอย่างมาก เพราะทำให้
พนักงานอัยการได้รับความเป็นมาของคดีมาแต่ต้น ซึ่งมีผลให้การฟ้องคดีของพนักงานอัยการ
เป็นไปอย่างไคผลและเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การให้พนักงานอัยการ เป็นผู้ยื่นคำร้อง
ขอปากชังศาล ย่อมเป็นการถูกต้องและเป็นกรปฏิบัติตรงตามเจตนารมย์ของกฎหมายใน
เรื่องการควบคุม ปากชังอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะพนักงานอัยการซึ่งควบคุมการสอยสวน
มาแต่ต้นย่อมทราบถึงความจำเป็นหรือไม่เพียงพอที่จะต้องขออำนาจศาลให้ออกหมายชัง
ผู้ต้องหาไว้ต่อไปในระหว่างการสอยสวน พนักงานอัยการย่อมใช้ดุลยพินิจในการกลั่นกรอง
ในเรื่องดังกล่าวนี้ไคอย่างถูกต้อง ทำให้ส่วนที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
ผู้ตกเป็นผู้ต้องหาในเรื่องนี้ไคอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้จะต้องมีข้อกำหนดไว้ควยว่าให้พนักงาน
สอยสวนสงความเห็นในการขอปากชังและพยานหลักฐาน เบื้องต้นให้แก่พนักงานอัยการ ไม่น้อย
กว่า 24 ชั่วโมง ก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลาควบคุมตามกฎหมายเพื่อพนักงานอัยการจะ
ไคมีเวลาตรวจสอบกลั่นกรองถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องขออำนาจศาลปากชังผู้ต้อง
หาไว้ต่อไปจนกว่าการสอยสวนจะแล้วเสร็จ

3.4 การควบคุมและปากชังผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติจังกังศาลแขวงและวิธีพิจารณาความ อาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499

ควมที่ผู้เขียนไคกล่าวมาข้างต้นในหัวข้อ 3.2 และ 3.3 ของวิทยานิพนธ์ฉบับที่ 3
นี้ เป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของการควบคุมและปากชังซึ่งมีบัญญัติไว้ในประมวล-

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ซึ่งเป็นบทบัญญัติอันถือเป็นหลักทั่วไปที่ระบุถึงอำนาจควบคุมและปากชั่งผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนในระหว่างการสอบสวนคดีอาญา ทั้งนี้ ผู้เขียนไต่ถามทนายความในตอนที่ 1 ในหัวข้อขงขมเทศของการศึกษาแล้วว่า นอกจากจะทำการศึกษาถึงอำนาจการควบคุมและปากชั่งของพนักงานสอบสวนตามที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ผู้เขียนยังจะศึกษาถึงเรื่องอำนาจการควบคุมและปากชั่งของพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ในคดีอาญาที่เกิดขึ้นโดยมากมักจะเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ซึ่งวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติขึ้นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะความมุ่งหมายที่จะให้การดำเนินคดีตั้งแต่ชั้นจับกุม สอบสวน จนถึงชั้นพิจารณาคดีทางศาลเป็นไปโดยรวดเร็วและให้ความยุติธรรมแก่บุคคลผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องในคดีอาญานั้น¹ ดังนั้น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบระหว่างอำนาจควบคุมและปากชั่งของพนักงานสอบสวนตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่มีบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับอำนาจควบคุมและปากชั่งของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างไร ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะไต่ถามถึงเรื่องการควบคุมและปากชั่งผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง

¹ คงจะเห็นได้จากคำปรารภและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ว่า "เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้มีดังนี้คือ ในเวลานี้ศาลแขวงยังไม่ได้จัดตั้งขึ้นทุกจังหวัด เป็นการสมควรที่จะได้จัดตั้งศาลแขวงขึ้นทุกจังหวัด เพื่อให้การพิจารณาคดีทางศาลคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว นอกจากนี้ก็ยังคงควรมีวิธีการสำหรับศาลแขวงเป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ในกรณีปกติศาลแขวงเป็นผู้ออกหมายจับหรือหมายค้น" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 78, ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2499

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminalในศาลแขวง พ.ศ. 2499
ได้ประกาศและมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2499¹ แต่เดิมมีทั้งหมด 29 มาตรา
ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง โดยพระราชบัญญัติมีชื่อเกี่ยวกับ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2503
และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2517 หลังจากแก้ไขแล้วปัจจุบันนี้พระราชบัญญัตินี้จะมีความทั้งหมด
เหลืออยู่เพียง 16 มาตราเท่านั้น

เพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษา ผู้เขียนเห็นว่าก่อนที่จะกล่าวถึงสาระสำคัญของ
เรื่อง การควบคุมและปากชังของทนายความที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงว่า มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข
อย่างไร ผู้เขียนเห็นควรที่จะกล่าวถึงหลักการที่สำคัญซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
แขวงฯ ก่อนหน้าที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมและได้ถูกยกเลิกไป ซึ่งหลักการที่สำคัญดังกล่าวนี้ได้
ถูกกำหนดขึ้นโดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้ให้
มาเกี่ยวข้องในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องหาทั้งจำคุกและเหตุอื่นในการประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ หลักการที่สำคัญที่ถูกกำหนดขึ้นไว้ตามความในมาตราต่าง ๆ
ที่ได้ถูกยกเลิกไปซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าควรจะนำมาศึกษาก็คือ

ความในมาตรา 6 ที่บัญญัติให้การออกหมายจับ ออกหมายค้นที่กระทำในเขต
อำนาจศาลแขวง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้
ก็เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแขวง และให้ศาลแขวงส่งใบปรากฏเหตุสมควรที่จะอนุญาต
ให้ออกหมายนั้น โดยยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน การมีบทบัญญัติเช่นนี้ ศาสตราจารย์
สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ให้ความเห็นว่า "การมีบทบัญญัติเช่นนี้เป็นแนวนโยบายของรัฐบาล ซึ่ง
เห็นสมควรแก้ไขให้การจับและการค้นซึ่งเป็นการรบกวนเสรีภาพของประชาชนของศาล
มีใช้อยู่ในมือของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เป็นไปตาม

¹ ความในมาตรา 2 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ บัญญัติว่า "พระราช
บัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้น 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป" อัน
ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2499 และกฎคำพิพากษาศาลฎีกาที่
890/2499 (ประชุมใหญ่)

แบบอย่างของอารยประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ใหม่ในการตรวจเช็คกันหลายครั้ง" ¹

ความในมาตรา 13 ซึ่งเป็นมาตราที่สำคัญที่วางหลักใหม่ไว้ ให้ศาลแขวงทำหน้าที่เป็นศาลไต่สวนคดี (เหมือนศาลอุทธรณ์) คดีอาญาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีอัตราโทษเท่าใดก็ตาม แม้คดีนั้นจะท้องพิจารณาและพิพากษาในศาลอาญาหรือศาลจังหวัดก็ตาม ถ้าเกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลแขวง ก็ต้องผ่านการไต่สวนมูลฟ้องของศาลแขวงก่อนทุกครั้ง ไม่ว่าจะเสียหายเป็นโจทก์ฟ้อง หรือพนักงานอัยการ เป็นโจทก์ฟ้อง

สาเหตุที่กฎหมายวางหลักการใหม่ให้ศาลแขวงทำหน้าที่เป็นศาลไต่สวนคดีอาญา สันญา ชรรณศักดิ์ ได้ให้เหตุผลว่า "สืบเนื่องมาจากความผิดในคณะกรรมการอาญากรรมวิจัย ว่าการสอบสวนในขณะมีคดี ส่วนการพิจารณาคดี ห้างนี้ เป็นเพราะการสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้นไม่เป็นการ เปิดเผยแก่สาธารณชน แต่การพิจารณาในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยตามกฎหมาย ความผิดเป็นสิ่งที่ ก่อให้เกิดผลร้ายหลายประการทั้งการที่ไม่ดีจริง ๆ หรือการถูกกล่าวหา ถูกเข้าใจว่าไม่ดีทั้งสองอย่าง ฉะนั้นจึงมีการปรับปรุงแก้ไขความมุ่งหมายของบทมาตรานี้ (มาตรา 13) ก็เห็นได้ว่า เป็นการที่จะเอาการสอบสวนที่มีคดีมาเป็นการไต่สวนมูลฟ้องของศาลที่สว่างเสีย" ²

ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ไปประมาณ 3 ปีเศษเท่านั้น ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2503 ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 6, มาตรา 13 เกี่ยวกับการออกหมายจับ หมายค้นของศาลแขวง

¹ สันญา ชรรณศักดิ์, "คำชี้แจงความเข้าใจในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499," กุตสาท, เล่มที่ 11, ปีที่ 3, 2499 หน้า 869.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 877.

และการให้ศาลแขวงทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังปรากฏเหตุผลในการออกพระราชบัญญัติดังกล่าว (ฉบับที่ 2) นั้นว่า

"เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 กำหนดว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลแขวงก่อนจึงจะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ ปรากฏว่าไม่โดยลงในทางปฏิบัติ และการออกหมายจับและหมายค้นก็เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาก็ยังกำหนดให้ศาลอนุญาตอีกชั้นหนึ่งในการออกหมายจับ อาจเป็นผลให้ราษฎรถูกจับเสียสิทธิในการที่จะร้องขอศาลให้ปล่อย เมื่อปรากฏว่าการจับได้กระทำไปโดยมิชอบ ซึ่งเป็นการไม่สมควรที่จะให้ราษฎรถูกจับเสียสิทธิเช่นนั้น นอกจากนั้นการที่พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ให้ศาลแขวงทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน ทำให้คดีความล่าช้าและเสียเวลาแก่ประชาชนที่มาเป็นพยาน"¹

และนอกจากนี้ยังปรากฏเกี่ยวกับปัญหาในทางปฏิบัติอีกด้วยนั้นคือ ในขณะที่ใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว พ.ศ. 2499 ในบังคับ ประเทศไทยเรายังมีศาลแขวงเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น และที่มักเฉพาะในจังหวัดที่ชายาเขาเขากว้างขวางเท่านั้น ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติ คือห้องที่ศาลแขวงเท่านั้นที่ได้ใช้บทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้นหลักประกันที่จะให้แก่ราษฎรตามวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพิเศษของศาลแขวงจึงใช้ไม่ได้ทั่วถึงกัน ประกอบกับในสมัยนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวกเพียงพอ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่พยานบุคคลที่ต้องมาให้ปากคำถึง 3 ครั้ง คือ ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นไต่สวน และชั้นพิจารณาของศาล การใช้บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่โดยลสมตามที่มุ่งหวังที่ใ้มีการบัญญัติบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 77 ตอนที่ 28 ลงวันที่ 5 เมษายน 2503

3.4.1 คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ได้กำหนดวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไว้เป็นการเฉพาะในบางเรื่อง หากเรื่องใดที่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ก็ต้องนำบทบัญญัติทั่วไปในการดำเนินคดีอาญาตามบทบัญญัติทั่วไปประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ¹ ฉะนั้นก่อนที่จะได้ศึกษาถึงเรื่องการควบคุมและฝากขังผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงในระหว่างการสอบสวน ผู้เขียนจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในขอบเขตของคดีที่จะอยู่ในอำนาจศาลแขวงเสียก่อน

การพิจารณาว่าคดีเรื่องใดจะต้อนำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับนั้น มีหลักพิจารณาที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. ในคู่อัตราโทษของคดีที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้น มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับหรือไม่ ถ้าอัตราโทษไม่เกินกำหนดดังกล่าวแล้ว คดีหรือความผิดที่ถูกกล่าวหานั้นก็ตองขึ้นศาลแขวง

¹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 4 บัญญัติว่า "ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับในศาลแขวง แต่ในกรณีที่ไม่ถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ให้คงใช้กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง บังคับ..." ด้วยผลของมาตรา 4 นี้มีอยู่หลายกรณีทั้งในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ไม่กล่าวไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับในการดำเนินคดีในศาลแขวงด้วย เป็นต้นว่า เรื่องผู้เสียหาย เรื่องการจับ คน ปล่อยชั่วคราว เรื่องการสอบสวน เรื่องการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์-ฎีกา เป็นต้น

2. ให้ความคุ้มครองแก่เกิดในเขตท้องที่ศาลแขวงหรือไม่ กล่าวคือ ในท้องที่ที่เกิดการกระทำความผิดเรื่องนั้น ศาลที่ตั้งอยู่ในท้องที่นั้นเป็นศาลแขวงหรือไม่ หรือถ้าเป็นศาลจังหวัดก็จะถือว่า มีพระราชกฤษฎีกาให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงไปใช้บังคับหรือไม่ ถ้ามีพระราชกฤษฎีกาก็หมายความว่าศาลจังหวัดนั้นทำหน้าที่เป็นศาลแขวง¹ ด้วย

เมื่อครบหลักเกณฑ์ทั้ง 2 ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว คดีความผิดที่เกิดขึ้นก็ได้ชื่อว่า เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาในคดีนี้ของพนักงาน

¹ เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลชั้น ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. 2520 วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงตามที่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ก็ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ที่ศาลแขวงตั้งอยู่จริง ๆ เท่านั้น และศาลแขวงแห่งนั้นจะมีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่เพียงใด ก็ต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอำนาจของศาลแขวงแห่งนั้น ๆ ว่า จะมีอาณาเขตครอบคลุมถึงพื้นที่แห่งใดบ้าง ทั้งนี้ เป็นไปตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ต่อเมื่อมีพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. 2520 ซึ่งความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกล่าวว่า "ในท้องที่ซึ่งยังมิใช่ศาลแขวงเปิดทำการให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัดสำหรับคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" และความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันก็บัญญัติว่า การที่จะนำเอาวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงไปใช้ในศาลจังหวัดนั้น จะต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อระบุให้นำเอาวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงไปใช้ในศาลจังหวัดใดบ้าง และจะให้มีเขตครอบคลุมไปถึงพื้นที่ใด ก็ต้องระบุลงไปในพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

สขสวณก็ตองนำเอาวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้ เช่น ในเรื่องการขอชด
 ฝอง การควบคุมบุคคลขอหา การปากชั่ง ซึ่งในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณา
 ความอาญาในศาลแขวง ใช้นับคดีถึงเรื่องเหล่านี้ไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ มีหลักการที่
 จะลดขั้นตอนต่าง ๆ ออกจากวิธีพิจารณา โทเมความมุ่งหมายที่จะให้การดำเนินคดีเป็นไป
 โดยรวดเร็ว เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลใหม่มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการชด
 ฝองกับขมเขทของวิธานิพนธ์ ผู้เขียนจะให้ศึกษาเฉพาะกรณีการควบคุมและปากชั่ง
 เท่านั้น

3.4.2 อำนาจควบคุมและระยะเวลาในการควบคุม

ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง ใช้นับคดี
 ใหพนักงานสขสวณมีอำนาจควบคุมบุคคลขอหาไว้เป็นการเฉพาะ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 8
 วรรคแรกว่า "ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้น การควบคุม
 บุคคลขอหาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม
 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมบุคคลขอหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาดังกล่าวใน
 มาตรา 7 วรรคหนึ่งไม่ได้" ¹

¹ ความในมาตรา 7 วรรคแรก มีว่า "ในการสขสวณคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจ
 ศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้เมื่อมีการจับบุคคลขอหาแล้ว ใหพนักงานสขสวณผู้รับผิดชอบ
 ส่งตัวบุคคลขอหาพร้อมควมสำนวนการสขสวณไปยังพนักงานอัยการ เพื่อใหพนักงานอัยการยื่น
 ฟ้องขอศาลแขวงให้ทั้หมายในกำหนดเวลา 72 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่บุคคลขอหาถูกจับ และมีให้
 นับเวลาเกินทางตามปกติที่นำตัวบุคคลขอหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสขสวณ จากที่
 ทำการของพนักงานสขสวณและหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาล เข้าในกำหนด
 เวลา 72 ชั่วโมงนั้นด้วย"

โดยผลของบทบัญญัติมาตรา 8 วรรคแรกดังกล่าวนี้ การควบคุมผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของพนักงานสอบสวน หมายความว่าหลักใจว่า การควบคุมตัวผู้ต้องหาต้องเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย กล่าวคือ เมื่อจับผู้ต้องหาได้แล้ว พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีเท่านั้น ถ้าเป็นคดีความผิดสุหุโห หรือความผิดที่มิใช่สุหุโห ไม่สูงกว่าความผิดสุหุโห จะควบคุมไว้ได้เพียงเท่าที่จะตามคำให้การ และรู้ตัวว่าเป็นใครและอยู่ที่ไหนเท่านั้น ถ้าหากคดีความผิดที่มีโทษสูงกว่าความผิดสุหุโห จะต้องใช้วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงบังคับ คือ พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้ไม่เกิน 72 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ โศณีให้มีระยะเวลาเดินทางปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน เข้าในกำหนดเวลา 72 ชั่วโมงนั้นด้วย ในกรณีที่มีความจำเป็นไม่สามารถปล่อยผู้ต้องหาออกจากศาลได้ทันภายในกำหนด 72 ชั่วโมง และยังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไปอีก ก็ต้องมีการยื่นขอพักฟ้องและขอฝากขังผู้ต้องหาที่ศาล

3.4.3 การฝากขัง

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการใดควบคุมผู้ต้องหา และไม่สามารถที่จะปล่อยผู้ต้องหาออกจากศาลภายใน 72 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี จะต้องยื่นคำร้องขอศาลขอพักฟ้อง¹ และในคำร้องขอพักฟ้องนั้นอาจจะมีคำร้อง

¹ การขอพักฟ้อง คือ การขอเลื่อนการฟ้องคดีนั้นไปคราวหน้า เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการเพื่อปล่อยผู้ต้องหาให้ทันภายใน 72 ชั่วโมง นับแต่ผู้ต้องหาถูกจับ จึงต้องขอพักฟ้องเป็นครั้งแรก หรือกรณีที่มีการขอพักฟ้องมาแล้ว และเมื่อครบกำหนดเวลาที่จับไว้แล้ว ก็ยังไม่สามารถดำเนินการฟ้องคดีนั้นได้ภายในระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้พักฟ้องมาแล้วในครั้งก่อน ๆ จึงจำเป็นของขอพักฟ้องอีกเป็นครั้งที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 หรือที่ 5 แล้วแต่กรณี วิรัช ทันติกุลลาภันท์, คำอธิบายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ปากน้ำอรรถพร, 2529), หน้า 30.

ขอปากชั่งผู้ทองหารามอยู่ด้วย แบบคำร้องขอผู้ท้องและปากชั่งเป็นแบบพร้อมอยู่ในแบบเดียวกัน ในแบบพิมพ์ดังกล่าวคำแทนหากรุ่นบนข้างซ้ายจะมีข้อความว่า "คำร้องขอผู้ท้องและปากชั่งครั้งที่ 1" สำหรับคำร้องขอผู้ท้องและปากชั่งครั้งต่อไป คือตั้งแต่ครั้งที่ 2 จะมีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่จะไม่มีคำว่า "ครั้งที่ 1" จะมีคำว่า "ครั้งที่..." ปล่อยให้เติมเอาเองว่าเป็นการผู้ท้องและปากชั่งครั้งที่เท่าใด¹

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 7 วรรคสองถึงวรรคสี่ บัญญัติว่า "ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถส่งผู้ต้องหาศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคแรก ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องขอศาลเพื่อขอผู้ท้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน 6 วัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 คราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ส่งผู้ต้องหาด้วย หรือผู้ต้องหาแสดงตัวศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้"

เมื่อศาลอนุญาตให้ผู้ท้องครบ 3 คราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอศาล เพื่อขอผู้ท้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอ นั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ส่งผู้ต้องหาด้วย หรือผู้ต้องหาแสดงตัวศาลให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผู้ท้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน 6 วัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2 คราว ผู้ต้องหาจะแสดงหมายเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้" และในมาตรา 8 วรรค 2 บังคับบัญญัติความต่อไปอีกว่า "ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี นำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลพร้อม

¹ ดูตัวอย่างแบบพิมพ์คำร้องขอผู้ท้องและปากชั่งในภาคผนวก

กับการยื่นคำร้องขอพักห้อง และขอให้ศาลออกหมายซึ่งผู้ต้องหาไว้.....คำขอให้ศาลออกหมายซึ่งผู้ต้องหา จะรวบรวมมาในคำร้องขอพักห้องก็ได้....."

จากบทบัญญัติของกฎหมายบังคับที่กล่าวข้างต้นนี้ ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาศาลให้ทัณฑ์ในกำหนด 72 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี¹ จะทูลงยื่นคำร้องขอศาลเพื่อขอพักห้องทอไม้ไต่ค้อคราวละไม่เกิน 6 วัน แต่ไม่เกิน 3 ครั้ง ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ที่ห้องนำตัวไปรอฟังคำสั่งศาลด้วย โดยอ้างเหตุจำเป็นที่ยังสอบสวนไม่เสร็จ หรืออ้างถึงความจำเป็นที่ไม่อาจฟ้องคดีให้ทัณฑ์ใน 72 ชั่วโมง เมวาทพนักงานอัยการจะได้รับส่วนการสอบสวนแล้วก็ตาม

สำหรับเหตุจำเป็นของพนักงานสอบสวนที่ยกขึ้นมากล่าวอ้างในคำร้องขอพักห้อง และหรือฝากซึ่งผู้ต้องหา ก็คือ ยังทำการสอบสวนไม่เสร็จ เช่น ยังไม่ไต่สขมปากคำพยานซึ่งไต่กันทนายไว้แล้ว หรือกำลังรอรายงานการชันสูตรภาคแยกจากแพทย์

ส่วนความจำเป็นที่พนักงานอัยการจะยกขึ้นมากล่าวอ้างในคำร้องก็คือ พฤติการณ์ซึ่งทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีนั้นในกำหนดเวลา 72 ชั่วโมง ซึ่งปกติมักจะมีเหตุผลอันเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นพิจารณาของศาล เป็นคนนวยังต้องให้พนักงานสอบสวนสืบพยานเพิ่มเติมอีก²

¹ ผู้ต้องหาที่ทูลงยื่นคำร้องขอพักห้องและหรือฝากซึ่งศาลได้แก่ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี กล่าวคือ ถ้าส่วนการสอบสวนแล้วยังมิไต่สขมไปให้พนักงานอัยการผู้ตรวจทนายยื่นคำร้องก็คชพนักงานสอบสวน ถ้าส่งส่วนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการแล้ว หากพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องใน 72 ชั่วโมงได้ ผู้ตรวจทนายยื่นคำร้องก็คชพนักงานอัยการ

² เหตุจำเป็นที่พนักงานอัยการจะแถลงในคำร้องขอพักห้อง .. ไม่ได้จำกัดเงื่อนไขในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น จะเป็นเพราะผู้ต้องหาซึ่งได้รับการประกันตัวไปแล้วไม่มาตามกำหนดนัดทำให้ส่งตัวผู้ต้องหาไม่ทันก็ขอพักห้องได้ อุนชาติ ลขมาลัย, "วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง," วารสารอัยการ, ปีที่ 3, ฉบับที่ 30, เดือนกันยายน 2523, หน้า 41.

ในการพิจารณาคำร้องขอพักห้องและหรือพักชั่ง หากผู้ต้องหาคัดค้านว่าศาลไม่ควรอนุญาตให้พักห้องและหรือพักชั่งเพราะไม่มีเหตุจำเป็น ศาลอาจจะถามรายละเอียดของการสอบสวนในคดีนั้นจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้ยื่นคำร้องเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้อง

ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้พักห้องและหรือพักชั่งผู้ต้องหาครบ 3 คราวแล้ว การสอบสวนยังไม่เสร็จอีก พนักงานสอบสวนก็จะขอพักห้องและหรือพักชั่งผู้ต้องหาต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน 6 วัน และต้องไม่เกิน 2 คราว แต่จะต้องแสดงเหตุจำเป็นให้ศาลเป็นที่พอใจเสียก่อน (มาตรา 7 วรรค 3)

จึงเป็นที่สังเกตว่าในการขอพักห้องและหรือพักชั่งครั้งที่ 1 ถึงที่ 3 นั้น ผู้ร้องเพียงแต่ยื่นคำร้องขอศาลให้ทอเนื่องกันอย่าขาดตอน พร้อมกับบรรยายเหตุจำเป็นหรือพฤติการณ์ที่จำต้องพักห้องและหรือพักชั่งแต่ละครั้ง ซึ่งศาลอาจจะเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็นหรือเรียกพยานมาเบิกความประจักษ์ก็ได้ แล้วจึงพิจารณาสั่งคำร้องนั้นว่าอนุญาตหรือไม่ หากอนุญาตอาจจะอนุญาตให้พักได้แต่ไม่เกิน 6 วันในแต่ละครั้ง¹ สำหรับการพักห้องและหรือพักชั่งครั้งที่ 4 หรือที่ 5 นั้น กฎหมายบังคับว่าผู้ร้องจะต้อง (1) แสดงถึงเหตุจำเป็นที่ของขอพักห้องและหรือพักชั่ง และ (2) ต้องนำพยานมาเบิกความประจักษ์จนเป็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีเหตุจำเป็นที่ของขอพักห้องและหรือพักชั่งผู้ต้องหาในครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5

¹ การยื่นคำร้องขอพักห้องและหรือพักชั่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ให้คิดเป็นครั้งหรือคราว และทั้งหมดขึ้นได้ไม่เกิน 5 ครั้งหรือคราว แต่ละครั้งแต่ละคราวศาลจะอนุญาตให้พักห้องและหรือพักชั่งได้ไม่เกิน 6 วัน หรือน้อยกว่านั้นก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควรว่ามีความจำเป็นแค่ไหน เมื่อยื่นคำร้องครบ 5 ครั้งแล้ว ก็จะไม่ยื่นอีกไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

การขอพักห้องและหรือพักชั่งทุกครั้งจะต้องติดต่อกันหรือต่อเนื่องกันไปจะขาดตอนหรือขาดช่วงไม่ได้

การนัดฟังและหรือปากชั่งทุกครั้งนั้น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องทำ
สำเนาคำร้องแนบไปด้วย เพื่อจะไต่สวนสำเนาในแก่ผู้ต้องหาเป็นรายคนเพื่อผู้ต้องหาจะได้
มีโอกาสคัดค้านหรือแถลงความคัดค้านคำร้องดังกล่าว

ในกรณีที่มีการร้องขอนัดฟังและไต่สวนการขอปากชั่งผู้ต้องหาด้วย กรณีเช่นนี้โดยปกติ
ผู้ยื่นคำร้องของนำตัวผู้ต้องหามาศาลด้วย เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

1. ถ้าผู้ต้องหาป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่อาจนำศาลได้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงาน
อัยการผู้ยื่นคำร้องของนำตัวผู้ต้องหาหลักฐานมาแสดงให้ศาลพอใจ ในกรณีที่นำตัว
ผู้ต้องหาศาลได้ ทั้งนี้ ศาลอนุญาตให้นัดฟังและปากชั่งผู้ต้องหาได้ (มาตรา 8 วรรค 2)

2. ถ้าผู้ต้องหาได้รับการประกันตัวไปในระหว่างการสอบสวน ก็ไม่ต้องนำตัว
ผู้ต้องหาศาลด้วย เพียงแต่ยื่นคำร้องขอนัดฟังอย่างเดียวเท่านั้น ถ้าพนักงานสอบสวน
หรือพนักงานอัยการได้นัดฟังแล้ว ทขมานาประกันนำตัวผู้ต้องหาส่ง พนักงานสอบสวน
หรือพนักงานอัยการจะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปขอปากชั่งศาลในโอกาสแรกที่นำไปได้
เช่น นายประกันนำตัวมาส่งในเวลา 17.00 น. รุ่งขึ้น 8.30 น. ก็ต้องนำไปขอปากชั่ง
ศาล หรือถ้านำมาส่งวันศุกร์ เวลา 18.00 น. รุ่งขึ้นเช้าวันจันทร์ เวลา 8.30 น. ก็
ต้องรีบนำตัวผู้ต้องหาไปปากชั่งศาล¹ (มาตรา 8 วรรค 3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ พ.ร.บ. สุวัณชัย ใจหาย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญา เล่ม 2, หน้า 101-102.

3.5 การให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมโดยวิธีการปล่อยชั่วคราว

ทั้งนี้ถือว่าแล้วว่ในการดำเนินคดีอาญา เมื่อผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับการยอมรับว่าเป็นประชาชนในคดีที่มีสิทธิต่าง ๆ อยู่หลายประการ แต่การไต่มาตรการบังคับของรัฐโดยการเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาอยู่ในความควบคุม ก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาของรัฐในชั้นการสอบสวนฟ้องร้องสามารถที่จะดำเนินไปโดยเร็วเรียบร้อย ไม่ทองระแวงว่าผู้ถูกกล่าวหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และเพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนี อันจะทำให้รัฐไม่อาจจะดำเนินคดีในชั้นศาลกับผู้ถูกกล่าวหาได้อีก

เมื่อการไต่มาตรการบังคับของรัฐดังกล่าวนี้ นอกจากจะมีผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในอันที่จะเคลื่อนไหว เปลี่ยนทิศทางของผู้ต้องหาแล้ว ยังทำให้ผู้ต้องหาไม่อาจจะต่อสู้คดีตามที่ถูกกล่าวหาได้อย่างเต็มที่และอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากถูกควบคุมตัวอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐซึ่งมีองค์กรที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอย่างบริบูรณ์นับตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ

เมื่อรัฐยอมรับว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมและขังผู้ต้องหาที่จะชักชวนก่อกระบวนพิจารณาหรือที่จะหลบหนี ในทางตรงกันข้ามถ้าหากไม่มีกรณีดังกล่าว รัฐก็สมควรให้หลักประกันในเรื่องเสรีภาพของบุคคลนั้นคือ ให้นำการปล่อยชั่วคราว¹

¹ ในระหว่างที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในระหว่างการสอบสวน ใ้มีบทบัญญัติของกฎหมายไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาไว้ในฐานะที่เขาเป็นผู้ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ถูกควบคุมหรือขังอยู่ที่สำคัญคือ

1. สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยม พบ และปรึกษาทนายความ และได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ)
2. สิทธิร้องขอศาลอาญาถูกคุมขังโคเมิซมทวยกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90)
3. สิทธิที่จะยื่นเพื่อขอให้นำการปล่อยชั่วคราว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106)

แต่ในวิธานพิเศษนี้เขียนจะโค่ศึกษาเฉพาะการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมโดยวิธีการปล่อยชั่วคราวเท่านั้น

การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการในคดีอาญาที่ขออนุญาตการจำคุกเสรีภาพในการเคลื่อนไหว เบื้องต้นที่ทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนไว้ก่อนว่าไม่มี
ความผิด¹

ศาสตราจารย์สัญญา ขรรณศักดิ์ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า "การปล่อยชั่วคราวก็คือ การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งถูกจับมา หรือถูกเรียก มาควบคุมไว้ในฐานะผู้ต้องหา หรือถูกขังไว้ในฐานะจำเลย ตามปกติก็จะต้องถูกควบคุมหรือ กักขังไว้ตลอดเวลาที่มีการสอบสวน ทัศนคติของหรือพิจารณา แต่กฎหมายเบ็ดเตล็ดโอกาสให้ บุคคลนั้น ๆ ได้รับการปล่อยชั่วคราวไม่ได้ คือ การประกันตัวนั่นเอง"²

จากคำจำกัดความที่ยกขึ้นมาข้างต้นแล้วนี้ขอยกแจงให้เห็นว่าการปล่อยชั่วคราวเป็น มาตรการสุดท้ายที่จะคุ้มครองบุรุษหรือสตรีของรัฐ เพื่อมิให้ถูกลงโทษล่วงหน้ามากเกินไปจนกว่าจะทำ
ผิด เพราะก่อนหน้านั้นรัฐซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมก็ได้ออกมาตรการที่จะคุ้มครอง บุรุษหรือสตรีนี้ นับตั้งแต่การจับ การควบคุม รัฐก็ได้นำถึงเสรีภาพของราษฎร โดยรัฐจะ กระทำก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ทว่าเหตุนี้จึงมีผู้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ในการดำเนินคดี อาญานั้น การควบคุมตัวระหว่างคดีเป็นเรื่องของขอยกเว้น กล่าวคือ โดยหลักจะไม่ต้อง ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย เว้นแต่จะมีความจำเป็นจะต้องควบคุมตัว และในกรณีที่มีความ จำเป็นจะต้องควบคุมตัวไว้ในระหว่างคดีนี้ อาจมีการพิจารณาให้มีการปล่อยชั่วคราวได้ การ ปล่อยชั่วคราวจึงมีความสำคัญเป็นลำดับรองลงมาจากความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้อง หาไว้ระหว่างการทำเนคดี³

แนวความคิดในเรื่องการปล่อยชั่วคราวเกิดขึ้นเพราะมีการขมขื่นในหลักการ
ที่ว่า บุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสนับสนุนไว้ก่อน

¹ คณิต พ นทร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 102.

² สัญญา ขรรณศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,
หน้า 113-114.

³ คณิต พ นทร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 102.

ว่าวิธีหนึ่งจนกว่าจะไ้มีการพิสูจน์ว่าใครจะทำความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเบ็ด
 เฝย ซึ่งผู้ต้องหาได้รับหลักประกันบรรเทาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี การขอให้ปล่อยชั่วคราว
 คราวขอมทำไ้เสมอไม่ว่าผู้ต้องหาจะอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานหรือกองบังคับการ
 หมายซึ่งของศาล และไม่ว่าจะถูกกล่าวหาว่าใครจะทำความผิดตามกฎหมาย แต่การที่เจ้าพนักงานหรือ
 ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจแห่งคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป

ฉะนั้นในเรื่องการควบคุมและการขอฝากขังผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนจึงมี
 ส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเรื่องผู้ต้องหาขอปล่อยชั่วคราวอย่างมาก ฝ่ายรัฐโดย
 พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอ้างว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเอาตัวผู้ต้องหาไว้ใน
 อำนาจรัฐโดยการควบคุมหรือโดยการขอให้ศาลออกหมายซึ่ง ในขณะที่ฝ่ายผู้ต้องหาถ้ากล่าว
 อ้างว่ารัฐไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวเขาไว้ ซึ่งก็ทำได้โดยการยื่นคำร้องขอประกัน
 หรือขอให้มีการปล่อยชั่วคราว การปล่อยชั่วคราวจึงนับว่าเป็นมาตรการที่จะเป็นเครื่อง
 ประสานประโยชน์ของปัจเจกชน กับประโยชน์ของสังคมที่ทั้งอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญว่า บุคคลที่
 ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว หากสามารถ
 ให้หลักประกันจนเป็นที่พอใจแก่รัฐว่า เขาจะออกมาปรากฏตัวต่อเจ้าพนักงานหรือศาลในการ
 สอบสวนพิจารณาเพื่อพิสูจน์ความผิดตามที่ถูกลกล่าวหา และรับโทษถ้าหากพิสูจน์แล้วว่าไ้
 กระทำความผิดจริง และในระหว่างที่ได้รับการประกันตัวไปนั้น เขาจะต้องไม่ขัดขวางต่อการ
 ดำเนินคดีของรัฐอีกด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ยอมรับหลักการดังกล่าวข้างต้น
 โดยไ้บัญญัติวิธีการปล่อยชั่วคราวไว้ 3 วิธี คือ

1. ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน วิธีการก็คือ เพียงแต่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย
 สามารถหรือมีเงินว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกเท่านั้น (มาตรา 111)

ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวน การปล่อยชั่วคราวโดยวิธีไม่มีประกัน พนักงาน
 สอบสวนจะบันทึกการปล่อย ซึ่งสารสำคัญในการบันทึกก็คือกำหนดนัด ไมไ้บันทึกคำสาบาน
 หรือคำปฏิญาณลงไว้ด้วยแต่อย่างใด เพียงแต่บันทึกว่าไ้ให้ผู้ต้องหาถ่าคำสาบานหรือ

ปฏิญญาแล้วเท่านั้น ถ้าไม่มาตามกำหนดนัดหรือตามหมายเรียกโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร หรือหลบหนี หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานโดยทางตรงหรือทางอ้อม ก็จะถูกออกหมายจับเพื่อจับกุมตัวมาสอบสวนดำเนินคดีต่อไป¹

การปล่อยชั่วคราววิธีนี้จำกัดไว้ให้ใช้เฉพาะในคดีอาชญากรรมจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี²

2. ปล่อยโดยประกัน การปล่อยชั่วคราวในวิธีที่ 2 นี้ ปล่อยไปต้องทำสัญญาประกัน โดยผู้ประกันลงลายมือชื่อในสัญญาประกันนั้น สัญญาประกันนั้นนอกจากข้อความอื่นที่พิมพ์แล้ว กฎหมายบังคับให้ต้องมีข้อความดังนี้ด้วยคือ³

ก. ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือผู้ประกันแล้วแต่กรณีจะปฏิบัติตามพันธหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานหรือศาลซึ่งใหม่ปล่อยชั่วคราว

ข. เมื่อมีคำสั่งสัญญาจะไต่เงินจำนวนที่ระบุไว้

ในทางปฏิบัติทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล จะมีแบบพิมพ์ไว้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

ถ้ามีสัญญาประกันศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือศาลที่ศาลเห็นควรโดยที่ท้องที่ (มาตรา 119) ส่วนการมีสัญญาประกันต่อเจ้าพนักงานก็ท้องที่บังคับตามสัญญาเช่นคดีแห่งทั่วไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 258/2523, ที่ 162/2524) การขอถอนสัญญาประกันยอมค่าไถ่ เมื่อผู้ทำสัญญามอบตัวผู้ต้องหาคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล (มาตรา 116) ถ้าผู้ต้องหาหนีหรือจะหลบหนี ผู้ทำสัญญาประกันขอให้พนักงานฝ่ายปกครอง

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (3)

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรค 1 แต่เดิมกำหนดให้คดีอาชญากรรมจำคุกไม่เกิน 1 ปี ที่ขยายความผิดเป็นอาชญากรรมจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปีขึ้นไป เพื่อให้การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันมีมากขึ้น ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2525 มาตรา 4

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112 วรรค 2

หรือตำรวจที่ใกล้ชิดที่สุดจิบ หรือจับผู้ต้องหาตนเองได้ แต่ก็ต้องเสียค่าทนายในการจัดส่งผู้ต้องหาขึ้นไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล (มาตรา 117)

3. ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน การปล่อยชั่วคราวในวิธีนี้ก็คือ การปล่อยชั่วคราวโดยมีสัญญาประกันในวิธีที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เพิ่มหลักประกันไว้ในสัญญาประกันด้วยเท่านั้น

หลักประกันที่จะนำมาวางเป็นหลักประกันมี 3 ชนิด คือ

- ก. เงินสด ทอง เป็นเงินสดของรัฐบาลไทย
- ข. หลักทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน พันธบัตร
- ค. บุคคลเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์สิน เช่น แสวงโฉนดที่ดินซึ่งบุคคลอื่น

ถือกรรมสิทธิ์ (มาตรา 114)

เพื่อเป็นการกำชับและซัดสับความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการปล่อยชั่วคราว และในการรับหลักทรัพย์สินที่มิใช่เงินสดเป็นหลักประกัน กรมตำรวจได้ออกระเบียบเพื่อเพิ่มหลักทรัพย์สิน 7 ประเภทที่อาจใช้เป็นหลักประกันในการประกันตัวผู้ต้องหา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ยื่นขอประกันสามารถนำหลักทรัพย์สินอื่นนอกเหนือจากโฉนดที่ดินและพันธบัตรรัฐบาลมาเป็นหลักประกันได้ หลักทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นอีก 7 ประเภท ได้แก่ 1. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) 2. สลากออมสินและสมุดฝากเงินออมสินประเภทประจำ 3. ใบรับฝากเงินประจำของธนาคาร 4. ตัวแลกเงินที่ธนาคาร เป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว 5. ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคาร เป็นผู้ออก 6. เช็คที่ธนาคารสั่งจ่ายหรือรับรอง และ 7. หนังสือรับรองของธนาคาร เพื่อชำระเบี่ยงปรับแทนในกรณีมีสัญญาประกัน

สำหรับผู้ยื่นร้องขอในการปล่อยชั่วคราว กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างกว้าง 2 ประเภท คือ (1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังอยู่ (2) ผู้มีประกันเกี่ยวของ เช่น นิตินาการคาบุตร เป็นต้น (มาตรา 106 วรรคแรก)

สำหรับผู้รับและพิจารณาคำร้องขอใหม่ปล่อยชั่วคราว กฎหมายกำหนดไว้ที่ 1¹

(1) พนักงานสอบสวน ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับถูกควบคุมตามอำนาจของพนักงานสอบสวน

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 วรรค 2

(2) พนักงานอัยการ ในกรณีที่อยู่ของหาถูกควบคุมอยู่ตามอำนาจของพนักงานอัยการ

(3) ศาล ในกรณีที่อยู่ของหาหรือจำเลยถูกตั้งอยู่ตามอำนาจของศาล

3.5.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาในการปล่อยชั่วคราว

สิ่งที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่า ในระหว่างที่มีการสอบสวนโดยแนวความคิดตามหลักการแล้ว บุคคลที่ถูกกล่าวหาจะได้รับสิทธิในฐานะเป็นผู้บริสุทธิ์ การปล่อยชั่วคราวถือเป็นมาตรการขณคลายหรือสนับสนุนหลักการสันนิษฐานนี้ เพราะหากไม่มีมาตรการ เช่นนี้แล้วบุคคลนั้นย่อมต้องถูกควบคุมตัวไว้เพื่อประโยชน์ของการสอบสวนและป้องกันมิให้มีการหลบหนีในการดำเนินคดีอาญา เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม รัฐได้สร้างกฎเกณฑ์ทางกฎหมายขึ้นโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา เครื่องมือที่กฎหมายกำหนดให้ใช้ เช่น การจับ การค้น การควบคุม เครื่องมือหรือมาตรการ เหล่านี้ส่วนกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่ด้วยเพราะรัฐเกรงว่าการที่จะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพียงอย่างเดียวก็เกรงว่าเจ้าพนักงานเหล่านั้นอาจจะใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ล่วงเกินสิทธิ เสรีภาพของบุคคลได้ รัฐคำนึงถึงส่วนนี้เพื่อยืนยันถึงหลักการที่สันนิษฐานว่าทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงกำหนดวิธีหรือมาตรการปล่อยชั่วคราวขึ้นมา

จากเหตุผลดังกล่าว หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขและคุณสมบัติในการปล่อยชั่วคราว จึงถูกสร้างขึ้นในฐานะเป็นเครื่องมือ (mean) เพื่อใ้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (end) ดังกล่าว

ฉะนั้น ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะศึกษาถึงหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการร้องขอและคุณสมบัติในการปล่อยชั่วคราว โดยจะทำการศึกษาเฉพาะในส่วนที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้เจ้าพนักงานหรือศาล เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวให้รับส่งโดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้¹

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 107 และมาตรา 108

1. ความหนักเบาแห่งข้อหา
2. พยานหลักฐานที่น่าสืบมาแล้วมีเพียงใด
3. พฤติกรรมต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
4. เชื้อตือผู้ร้องขอชดเชยประกันหรือหลักประกันใดเพียงใด
5. ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
6. ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใด

หรือไม่

7. ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องซึ่งตามหมายศาล ตามคำคัดค้านของ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์แล้วแต่กรณี ศาลสั่งรับประกันวิจรรย์ได้

ในข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบแผนการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 ในข้อบังคับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องระยะเวลาในการสั่งปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดว่า

1. เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้พนักงานสอบสวนรับคำร้องไว้โดย

พลัน

2. เมื่อรับไว้แล้วให้พิจารณาสั่ง ถ้าตนไม่มีอำนาจสั่งให้รับเสนอคำร้องนั้น ไปยังผู้มีอำนาจสั่งโดยเร็ว
3. ให้พนักงานสอบสวนหรือผู้มีอำนาจสั่งแล้วแต่กรณีแจ้งผลการสั่งคำร้อง ให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการยื่นคำร้องนั้น

ในระเบียบการตำรวจ เกี่ยวกับคดีที่ไต่มาเอาหลักเกณฑ์ในกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาวางเป็นระเบียบไว้ให้พนักงานสอบสวนถือเป็นหลักปฏิบัติ

ในคำสั่งกรมตำรวจที่ 382/2530 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2530 เรื่องการอำนวยความสะดวกธรรมชาติในการสอบสวนคดีอาญา ก็ได้วางแนวทางในเรื่องการปล่อยชั่วคราวเพื่อให้ พนักงานสอบสวนยึดเป็นแนวปฏิบัติ โดยกำหนดไว้พอสรุปได้ว่า "ให้พนักงานสอบสวนพึงระมัด ระวังเสมอว่า เมื่อมีการจับกุมบุคคลใดเป็นผู้ต้องหาแล้ว เป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ประ โยชน เกี่ยวข้องที่จะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน และเป็นหน้าที่ของ

พนักงานสอบสวนที่จะต้องรับคำร้องไว้พิจารณาโดยถึงปฏิบัติตาม ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2523 ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2526 ฯลฯ โดยเคร่งครัด และให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์และเหตุผล ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ประกอบการใช้ คุลยพิทักษ์ในการพิจารณาสั่งการ หากสัญญาประกันไม่สมบูรณ์ในเรื่องใดก็ตาม พนักงานสอบสวนต้องรับสัญญาประกันนั้นไว้แล้วให้คำแนะนำชี้แจง โดยทำหลักฐานเป็นหนังสือและแจ้งให้ ผู้ยื่นคำร้องทราบ หากเห็นว่าไม่ควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จะต้องเสนอถึงผู้บังคับบัญชา หน่วยงานเหนือจนถึงผู้อำนาจสั่งการ โดยแสดงเหตุผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวอย่าง แจ่มชัด และเมื่อมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตด้วยเหตุผลใดแล้ว ต้องบันทึกแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้อง ษปล่อยชั่วคราวได้ทราบเพื่อเป็นหลักฐานภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ยื่นคำร้อง"

หากมีการขอปล่อยชั่วคราวในชั้นพนักงานอัยการ ในระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการ ดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528 ข้อ 22 ก็ได้กำหนดไว้ว่า "เมื่อ พนักงานอัยการรับมอบตัวผู้ต้องหาพร้อมส่วนงานการสอบสวนแล้ว ในการสั่งควบคุมผู้ต้องหา ทุกราย ตลอดจนการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว พนักงานอัยการจักต้องใช้คุลยพิทักษ์ ให้เหมาะสมกับลักษณะคดีและลักษณะของบุคคล และจะตองกระทำโดยมีเหตุผลภายในขอบ เขตของกฎหมายและโดยเร็ว ในกรณีที่สั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวให้พนักงานอัยการ แสดงเหตุผลให้ปรากฏในคำสั่ง และแจ้งเหตุผลนั้นให้ผู้ยื่นคำร้องทราบด้วย

ถ้าจำเป็นจะต้องเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว พนักงานอัยการพึงเรียก หลักประกันพอสมควรแก่กรณี"

และเช่นเดียวกัน ถ้ามีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ก็ได้มีคำแนะนำ ของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2523 เป็นแนวทางสำหรับให้ ผู้พิพากษาทั้งหลายใช้ในการพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว โดยได้วางแนว ทางที่สำคัญไว้ว่า "ควรถือเป็นหลักว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคน พึงได้รับอนุญาตให้ปล่อย ชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่จะตองควบคุมหรือสั่งผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไว้"

จากที่ผู้เขียนได้หยิบยกหลักกฎหมายและระเบียบหรือคำแนะนำกล่าวอ้างไว้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า ในทุกขั้นตอนของการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ใจดี ระเบียบหรือคำแนะนำสำหรับเจ้าพนักงานหรือผู้พิพากษาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาปล่อยชั่วคราวตามที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นไปในแนวเดียวกัน เพื่อให้จะได้เป็นหลักประกันแก่บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว หากสามารถให้หลักประกันแก่รัฐจนเป็นที่พอใจก็ว่าจะไม่หลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

สำหรับการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรใช้หลักการทางทฤษฎีที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 2 ข้างต้นที่ว่า ในหลักการค่าเงินค้ำประกันนั้น แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และในการพิจารณาคดีก็จะต้องมีตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเสมอ ขณะเดียวกันก็มีหลักกฎหมายว่าระหว่างพิจารณานั้น ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าเขาได้กระทำความผิดจริง ฉะนั้น การควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้ในอำนาจรัฐจึงกระทำได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ฉะนั้น ถ้าหากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาทำให้รัฐเชื่อมั่นได้ว่า เขาจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาทุกครั้งที่เขาหมายของรฐของการ เกี่ยวกับการพิจารณาค่าเงินค้ำประกันที่เขาถูกกล่าวหา และยินดีที่จะรับโทษถ้าหากการพิจารณาแล้ว เขาเป็นผู้กระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาจริง นอกจากนั้นก็ไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเขาจะไปขัดขวางต่อการพิจารณาคดีทั้งนี้ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวเขาไว้ และเขาก็ควรมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวไประหว่างการพิจารณานั้น

จากหลักการค่าเงินค้ำประกันดังกล่าวข้างต้น พนักงานสอบสวนก็ พนักงานอัยการ หรือศาลก็ จะต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวนี้อยู่เสมอ และก็เห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการปล่อยชั่วคราวนั้นก็คือการยึดหลักการค่าเงินค้ำประกันที่ใหญ่สันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหา เป็นผู้บริสุทธิ์กับหลักประกันการมีตัวพิจารณาและรับโทษ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการไม่ควบคุมโดยไม่จำเป็นนั่นเอง

ทั้งนี้ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลแล้วแต่กรณี จึงต้องพิจารณาว่า หากมีการปล่อยชั่วคราวแล้ว มีมาตรการหรือวิธีการอะไรที่จะไต่สวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกลับซ้ำ หากพิจารณาจากพฤติการณ์ปรากฏจากหลักฐานที่ขมาจะทำให้เห็นได้ว่า ความแน่ใจหรือความเชื่อมั่นในการมีตัวหรือไม่ตัวของขมาค่าเงินการจึง เป็นข้อพิจารณาที่ขมาเป็นหลักเบื้องต้นว่า จะไปปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เพราะฉะนั้นถ้าหากผู้ต้องหาที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีอาชีพมั่นคง ฯลฯ ที่ทำให้มั่นใจได้ว่า จะไต่สวนผู้ต้องหา ผู้ที่ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องไปปล่อยชั่วคราวก็แน่นอนว่าจะอนุญาตปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุอันประหลาดอื่น เช่น จะไปยุ่งกับพยานหลักฐาน เป็นต้น

เมื่อทางทนายมองหลักการเช่นนี้แล้ว การที่ขณะนั้นกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 จึงเป็นปัญหาว่า สอดคล้องกับทางทนายหรือหลักการหรือไม่ เพราะมาตรา 108 ที่เป็นหลักได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายกรณีเช่นนี้ มักจะทำให้ในทางปฏิบัติ ผู้พิจารณาคำร้องไปปล่อยชั่วคราวจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ทุก ๆ ข้อ ประชุมทั้งหมดก่อนจะตัดสินใจไปปล่อยชั่วคราว จนกระทั่งมีการกล่าวกันว่า หากมีข้อสงสัยถึงในการปล่อยชั่วคราวมากขอเถาคือ โอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้รับการปล่อยชั่วคราวก็น้อยลงเท่านั้น ซึ่งคำกล่าวเช่นนี้เป็นคำกล่าวที่ควรได้รับความสนใจว่าเป็นจริงหรือไม่

ในการสัมมนาเกี่ยวกับการประสานงานในกระบวนการยุติธรรมซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรมและสภาทนายความ ในระหว่างวันที่ 23-25 กันยายน 2530 พ.ศ.ท. สง่า กวงฉัตร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนววินิจฉัยคำร้องไปปล่อยชั่วคราวของพนักงานสอบสวนไว้ว่า ¹ "อาา มาตรา 108 ไต่สวนผู้ต้องหาให้เป็นหลักวินิจฉัยเป็นข้อ ๆ ซึ่งมีปัญหาว่า ถ้าเราจะเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิดมาอยู่ในอำนาจคุมขังของเจ้าพนักงาน

¹ พ.ศ.ท. สง่า กวงฉัตร, รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม, หน้า 57.

ของรัฐไทยหรือไม่ เขาจะหลบหนีหรือไม่ อันนี้เป็นจุดสำคัญ เป็นหลักพื้นฐานที่เราจะต้องพิจารณาว่าจะควรให้ประกันหรือไม่ หลักเกณฑ์ประกอบการวินิจฉัยคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกก็คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือไม่ตามมาตรา 108 (5) หลักเกณฑ์นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์กล่าวข้างต้นที่มีความสำคัญเป็นลำดับรองลงมา นั่นคือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวจะมีเพียงใดหรือไม่ หลักสำคัญก็คือเวลาจำเป็นคดีของเจ้าพนักงานของรัฐ ถ้าสามารถไต่ถามค่าเงินค้ำประกันตามชั้นตอน ก็ไม่มีเหตุอะไรที่จะควบคุมตัวเอาไว้"

เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบถึงหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวว่าในต่างประเทศคำนึงถึงเงื่อนไขอย่างไรบ้างในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามคำร้องขอของผู้ต้องหา ผู้เขียนจึงใคร่ขอกล่าวถึงหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เพื่อประกอบการศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายของประเทศไทย

ในประเทศอังกฤษถือว่า การประกันหรือการปล่อยชั่วคราวเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของผู้ต้องหา (Right to Bail) โคเบินมูตีไว้ในมาตรา 4 ของ The Bail Act 1976 ว่า "A person to whom this section applies shall be granted bail"

ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราวของอังกฤษ ผู้ต้องหาจะได้รับอนุญาตให้ประกัน เว้นแต่¹

1. มีเหตุที่ศาลเชื่อว่าหากปล่อยชั่วคราวแล้ว ผู้ต้องหาจะ
 - ก. หลบหนี หรือ
 - ข. กระทำผิดในขณะที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือ
 - ค. ชมชุพยานหรือชักชวนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเกี่ยวกับตัวเองหรือผู้อื่นในคดี หรือ
2. ศาลเห็นว่าต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้ต้องหาเอง เช่น เป็นเด็กหรือเยาวชน หรือ

¹ The Bail Act, section 5 (Exceptions to right to bail)

3. มีคำสั่งให้ควบคุมตัวไว้ หรือ

4. เมื่อผู้ต้องหาถูกจับเพราะเหตุนี้เช่นกัน"

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ปกติธรรมดาที่สุกทั่ว ๆ ไปที่จะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวก็คือ ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือไปทำผิดระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือขมูขยทาน

สำหรับดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณานั้น ใน The Bail Act ใ้บัญญัติว่าให้ศาลพิจารณาทฤติการต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาประกอบด้วย เช่น ผู้ต้องหาที่มีความประพฤติอย่างไร มีภูมิลำเนาหรือมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือไม่โดยใ้บัญญัติความไว้ว่า

"In taking the decisions, the court shall have regard to such of the following considerations as appear to it to be relevant, that is to say

a) the nature and seriousness of the offence or default

b) the character, antecedents, associations and community ties of the defendant

c) the defendant's record as respects the fulfilment of his obligations under previous grants of bail in criminal proceedings."

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาในการปล่อยชั่วคราวของอังกฤษที่กล่าวมาข้างต้น มีลักษณะคล้ายกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย เช่น หลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ถ้าปล่อยชั่วคราวแล้วจะหลบหนี จะไปกระทำความผิดหรือจะเป็นอันตรายแก่ตัวผู้ต้องหาเอง เช่น คดีที่กระทำความผิดหรือความผิดของสังคม เป็นต้น สำหรับแนวทางในการวินิจฉัยของศาลอาญาคriminal จะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามคำร้องขอหรือไม่ ก็ลักษณะพ่วงของเค้กับที่ปรากฏในคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2523 เป็นต้นว่า หากมีข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ว่าจะไม่หลบหนี และจะมาศาลตามกำหนด เช่น มีตำแหน่งหน้าที่ อาชีพการงาน ฐานะหรือชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือ หรือผู้ต้องหาเคยได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นสืบสวนมาก่อน และ

มิได้ปฏิบัติที่เกินขอบข่ายในการปล่อยชั่วคราว ข้อเท็จจริงเหล่านี้ศาลก็ควรนำมาประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวด้วย

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องการปล่อยชั่วคราวนั้น ในรัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 8 (8th Amendment) มีความบัญญัติไว้ว่า "ห้ามเรียกหลักประกันเกินควร" (excessive bail shall not be required) เท่านั้น แต่เพราะบทบัญญัติของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาที่มีคำพิพากษาในคดีต่าง ๆ วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ จึงมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งศาลด้วยต่าง ๆ ใ้ถือเป็นแนวปฏิบัติ และคณะรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาก็ได้ตรากฎหมายฉบับหนึ่งว่า The Judiciary Act 1789 โดยมีข้อความในเรื่องเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวว่า ¹ "ใหม่การประกันตัวของหาในกรณีที่มีการจับกุมคืออาญาทุกกรณี เว้นแต่คดีนั้นจะมีโทษถึงประหารชีวิต..." แลขอความตอนต่อไปของกฎหมายดังกล่าว ยังได้กำหนดให้ศาลใช้ดุลยพินิจพิจารณาการให้ประกันตัวในคดีมีโทษประหารชีวิตได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและพฤติการณ์แวดล้อม รวมทั้งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ในรายงานการปฏิบัติงานศาล ณ ประเทศแคนาดาและประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ทำรายงานได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ² "เวลา ในเรื่องการปล่อยชั่วคราวนั้น เท่าที่เห็นปรากฏว่าศาลมักใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเสมอ เว้นแต่จะมีเหตุพิเศษที่จำเป็นของควบคุมตัวของหาไว้ในระหว่างพิจารณา ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการสั่งในเรื่องการปล่อยชั่วคราวได้อย่างเหมาะสม เพราะมีเจ้าหน้าที่แผนกใหม่บริการก่อนการพิจารณา (Pre-trial Service) ออกไปทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลย เช่น สภากลั่นครว ห้อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม อาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ ประวัติคดีอาญา เป็นต้น มาเสนอศาล เพื่อประกอบการพิจารณาสั่ง สำหรับหลัก

¹ ขง สีตั้งธรรม, "ความเป็นมาและเหตุที่คว่ำการประกันตัวในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา," วารสารอัยการ, หน้า 77.

² วีระ ทรัพย์ไพศาล และ กนก อินทร์ทรัพย์, "รายงานการปฏิบัติงานศาล ณ ประเทศแคนาดา และประเทศสหรัฐอเมริกา, กุสุมา, หน้า 26.

ประกันในการปล่อยชั่วคราวนั้นเท่าที่เห็นส่วนใหญ่ศาลจะปล่อยจำเลยชั่วคราวไปทวงคำบริ
รองของจำเลยเองว่า จะมาศาลตามกำหนดคดีโดยกำหนดจำนวนเงินไม่สูงนัก..."

จากการที่ไต่สวนหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องการควบคุม การฝากขัง และการ
ปล่อยชั่วคราว มาตามลำดับนั้น ผู้เขียนใคร่ขอสรุปไว้ว่า ในการดำเนินคดีอาญาในชั้นสข
ส่วนแก่ผู้ต้องหา นั้น หลักการมีอยู่ว่า ผู้ต้องหาขมิได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์
แต่เพราะรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องไปจำกัดเสรีภาพในการ เปลี่ยนที่ทางและการ เคลื่อน
ไหวของเขา ในบางกรณีรัฐจึงต้องทำการจับและควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อประโยชน์ในการ
สอบสวนคดีอาญา เหตุแห่งการจับเป็นกรณีที่จะต้องวินิจฉัยโดยปัจจุบันทันด่วน ฉะนั้นเหตุที่
จะจับบุคคลเพื่อมาขังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จึงมีมากกว่าเหตุที่จะควบคุมผู้ต้องหา
ไว้ในระหว่างการสอบสวน (ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66) และ
เหตุแห่งการจับมีขมขื่นสุดลงในเมื่อได้ถามปากคำผู้ต้องหาเสร็จสิ้นแล้ว สำหรับเหตุแห่ง
การควบคุม หมายถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ หลังจากที่ไต่สวนปากคำผู้ต้อง
หาเสร็จสิ้นแล้ว โดยที่ไต่สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์ ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจะ
ควบคุมตัวไว้จะต้องมีเหตุที่จะต้องควบคุมตัว เหตุสำคัญที่จะต้องควบคุมตัวไว้ก็คือ ผู้ต้องหา
จะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ความแตกต่างระหว่างเหตุควบคุมตัวกับเหตุ
แห่งการปล่อยชั่วคราว ก็คือถ้าไม่มีเหตุให้ควบคุมตัวไว้ในระหว่างการสอบสวนแล้ว พนักงาน
สอบสวนจะควบคุมตัวไม่ได้ก็เกี่ยวข้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ฉะนั้นในกรณีการปล่อยตัวชั่วคราว
นั้น จึงอยู่ในดุลยพินิจที่จะปล่อยชั่วคราวหรือไม่ ทั้งนี้ กฎหมายเป็นแต่กำหนดเหตุแห่งการ
ปล่อยชั่วคราวสำหรับการใช้ดุลยพินิจเท่านั้น ทั้งนี้ หากไต่พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ต้องหา
ไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนี เช่น มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีอาชีพการงานทำที่มั่นคง หังเห็นว่าจะ
จะไม่มี ความเสียหายหรือภัยอันตรายเกิดขึ้นแก่พยานหลักฐาน เมื่อไต่พิจารณาไต่ความชัดเจนแล้ว
ผู้เขียนเห็นว่าก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ เพราะการควบคุมตัวผู้ต้องหา
ไว้ก็เท่ากับเป็นการลงโทษผู้ต้องหาแล้ว คำพิพากษาว่าเขาเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งคงจะขัดกับ
หลักการที่เราบิคดีมาแต่ทว่า "เขาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะไต่คำพิพากษาว่าเขาทำผิด"